

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ**

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Διερεύνηση και αξιοποίηση αρχών της Παιδαγωγικής
Freinet: η περίπτωση των σχολικών εντύπων**

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΠΡΟΒΙΔΑ ΦΩΤΕΙΝΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ:

κ. ΧΑΝΙΩΤΑΚΗΣ ΝΙΚΟΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΥΝΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ:

κ. ΜΑΓΟΣ ΚΩΣΤΑΣ

ΒΟΛΟΣ, Ιούλιος 2020

Ευχαριστίες

Έχοντας φτάσει στο τέλος της συγγραφής αυτής της παρούσας πτυχιακής εργασίας δε θα μπορούσε να παραλειφθεί η παράθεση ευχαριστιών στους ανθρώπους που υπήρξαν σημαντικοί εμπνευστές, αρωγοί και υποστηρικτές κατά την πορεία της εξέλιξής της.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες εκφράζονται εκ μέρους μου στον καθηγητή μου κ. Ν. Χανιωτάκη για την ανάθεση, την εμπιστοσύνη, την καθοδήγηση και την συνεχή παροχή βοήθειας που μου παρείχε καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της εργασίας. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον συνεπιβλέποντα καθηγητή του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας κ. Κ. Μάγο.

Θερμές ευχαριστίες εκφράζω στο Δημοτικό σχολείο «Klimop onafhankelijke freinetschool» στο Όοστκαμπ του Βελγίου, για την φιλοξενία του και τη δυνατότητα που μου παρείχε να μπω σε μια τάξη Freinet και να πραγματοποιήσω την πρακτική μου για επτά εβδομάδες. Οι θερμότερες ευχαριστίες εκφράζονται στον δάσκαλο κ. Lowie Verdonck που με δέχτηκε στην τάξη του.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον διευθυντή του 2^{ου} Δημοτικού Σχολείου Μουρεσίου - Αγ. Δημητρίου - Κισσού - Ανηλίου, κ. Δ. Κυπαρισσάκο, τη δασκάλα κ. Β. Κοντογιάννη για την εμπιστοσύνη και την παραχώρηση της τάξης και τους μαθητές της για την υπέροχη συνεργασία που είχαμε, την δημιουργικότητα και τη θέληση που έδειξαν για την υλοποίηση και την έκδοση των σχολικών εντύπων.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση και η εφαρμογή αρχών και τεχνικών της παιδαγωγικής Freinet στο δημοτικό σχολείο. Στην παιδαγωγική Freinet, μια παιδαγωγική ομώνυμη από τον δημιουργό-εμπνευστή της Célestin Freinet, προσεγγίζονται εναλλακτικές μέθοδοι διδασκαλίας μέσω της βιωματικής μάθησης καθώς και της βιωματικής προσέγγισης της γνώσης από του ίδιους τους μαθητευόμενους. Στόχοι της εργασίας είναι α) η εξέταση της οργάνωσης και λειτουργίας ενός δημοτικού σχολείου Φρενέ στο Βέλγιο και β) η εφαρμογή αρχών της Παιδαγωγικής Φρενέ σε ένα ελληνικό δημοτικό σχολείο. Το ελληνικό σχολείο του σήμερα, στην πλειονότητά του, συνεχίζει να εφαρμόζει παραδοσιακές τεχνικές και μεθόδους διδασκαλίας, κατά κύριο λόγο δασκαλοκεντρικές. Σε αντίθεση, η παρούσα πτυχιακή εργασία στόχευσε στην εισαγωγή μιας εναλλακτικής παιδαγωγικής. Έτσι, επιλέχθηκε το 2^ο Δημοτικό Σχολείο Μουρεσίου - Αγ. Δημητρίου - Κισσού – Ανηλίου, το οποίο συνεργάζεται με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και στο οποίο επιχειρήθηκε η εφαρμογή μιας συγκεκριμένης τεχνικής Freinet, αυτής του τυπογραφείου. Οι μαθητές γνώρισαν βιωματικά τα στάδια υλοποίησης και έκδοσης μιας εφημερίδας, ενώ ταυτόχρονα ανέλαβαν, πάλι βιωματικά, τους ρόλους του αρθρογράφου, του σκιτσογράφου και του ρεπόρτερ και όλα αυτά ομαδοσυνεργατικά. Παράγωγο της προσπάθειας αυτής ήταν, η έκδοση σχολικών εντύπων και συγκεκριμένα α' τεύχος και β' τεύχος σχολικής εφημερίδας από τους ίδιους τους μαθητές. Η σχεδίαση, τα στάδια υλοποίησης, τα προβλήματα, το περιεχόμενο και το τελικό αποτέλεσμα του εγχειρήματος παρουσιάζονται αναλυτικά στις επόμενες σελίδες της εργασίας. Τέλος, παρατίθενται μερικά συμπεράσματα σχετικά με την αποδοχή αυτής της προσέγγισης από τους μαθητές, τους δασκάλους και τους γονείς του σχολείου.

Λέξεις-κλειδιά: Βιωματική μάθηση, ομαδοσυνεργατική μάθηση, παιδαγωγική Freinet, σχολείο Freinet, σχολικά έντυπα, σχολική εφημερίδα.

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή.....	1
1 Η ζωή και το έργο του C. Freinet	3
1.1 Λίγα λόγια για τη ζωή του C. Freinet.....	3
2 Παιδαγωγική Φρενέ.....	6
2.1 Ορισμοί κυριότερων όρων	6
2.2 Η πρόσληψη της παιδαγωγικής Freinet στην Ελλάδα.....	8
3 Σχολικά έντυπα	11
3.1 Σχολικές εφημερίδες	11
3.2 Η τέχνη του τυπογραφείου	12
3.3 Η σχολική εφημερίδα ως προτεινόμενο σχέδιο εργασίας στο ΔΕΠΠΣ – ΑΠΣ του Δημοτικού Σχολείου.....	15
3.4 Σχολική εφημερίδα, ένα σχέδιο εργασίας	15
3.5 Η επίδραση της Ομαδοσυνεργατικής Διδασκαλίας στην μάθηση	18
4 Μπαίνοντας σε μια τάξη Freinet στο Δημοτικό Σχολείο «Klimop onafhankelijke freinetschool», Oostkamp, στο Βέλγιο.	21
4.1 Κτιριακή υποδομή	21
4.1.1 Προαύλιος χώρος	22
4.2 Λειτουργία και οργάνωση σχολικής ζωής.	23
4.2.1 Τεχνικές Freinet	23
4.2.2 Η διαμόρφωση της τάξης.....	26
4.2.3 Βιβλίο μαθητή.....	28
4.2.4 Ωράριο σχολείου.....	28
4.2.5 Το πρόγραμμα.....	29
4.2.6 Αθλητικές δραστηριότητες	30
4.2.7 Χειροποίητες κατασκευές.....	32
4.2.8 Δραστηριότητες για τη διαμόρφωση φιλικών σχέσεων.....	33
4.2.9 Σύστημα αξιολόγησης των μαθητών	35

4.2.10	Γονείς και σχολείο	36
4.3	Η συμμετοχή μου στο σχολικό πρόγραμμα: Ελληνικά μαθήματα.....	37
5	Εφαρμογή διδακτικής Φρενέ σε ελληνικό σχολείο	40
5.1	Η έρευνα: Ερμηνεία – Διαδικασία – Συζήτηση αποτελεσμάτων.....	40
5.1.1	Στοιχεία – πληροφορίες που αφορούν τις προϋποθέσεις μάθησης των μαθητών	40
5.2	Διαδικασία υλοποίησης του α' τεύχους της σχολικής εφημερίδας «Τα νέα του Ανηλίου».	42
5.2.1	Προβλήματα υλοποίησης.....	43
5.2.2	Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία - κοινωνιόγραμμα για διαμόρφωση των ομάδων -.....	44
5.2.3	Η εφημερίδα: α' τεύχος.....	45
5.3	Διαδικασία υλοποίησης του β' τεύχους της σχολικής εφημερίδας «Τα νέα του Ανηλίου».	48
5.3.1	Υλοποίηση - εφαρμογή.....	50
5.3.2	Προβλήματα υλοποίησης.....	52
5.3.3	Αξιολόγηση μαθητών.....	52
5.3.4	Η εφημερίδα: β' τεύχος.....	53
5.4	Περιορισμοί.....	53
6	Συζήτηση	56
	Παράρτημα.....	59
	Βιβλιογραφία.....	66

Εισαγωγή

Η παιδαγωγική Freinet βασίζεται στην προσέγγιση του πεδίου της βιωματικής μάθησης. Συνδέεται άρρηκτα με μεθόδους αγωγής όπως: η διερεύνηση, η ενεργητική συμμετοχή, η σχολική εργασία, η ελεύθερη έκφραση και η μάθηση σε ομάδες.

Ο μαθητής τίθεται στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας και ο δάσκαλος αναλαμβάνει το ρόλο του καθοδηγητή. Λαμβάνεται υπόψιν πως το παιδί έρχεται στο σχολείο με εμπειρίες, ενδιαφέροντα και ερωτήσεις πάνω σε αυτά. Το σχολικό πρόγραμμα πρέπει να προσαρμόζεται στις εμπειρίες των μαθητών και η γνώση να διαπραγματεύεται μεταξύ του διδασκων και του μαθητευόμενου. Μόνο με αυτόν τον τρόπο θα καταπολεμηθεί η παθητική πρόσληψη της γνώσης από τους μαθητές εφόσον οι ίδιοι θα κληθούν να αναζητούν τη γνώση μέσα από τη διερεύνηση. Αυτό συνεπάγεται προσωπική ανάπτυξη εφόσον η ενεργητική ενασχόληση με τη μάθηση τους οδηγεί στην ανακάλυψη των ενδιαφερόντων τους και στην εξέταση των δυνατοτήτων τους. Παράλληλα η πρακτική των ομάδων εκπληρώνει τον κοινωνικοπολιτικό ρόλο του σχολείου, οι μαθητές μαθαίνουν να συνεργάζονται προς διάφορες κατευθύνσεις: μαθητής – μαθητής, δάσκαλος – μαθητής, δάσκαλος – γονέας, μαθητής – γονέας, μαθητής – κοινότητα.

Από το σύγχρονο ελληνικό σχολείο απουσιάζει η μαθητο-κεντρική διδασκαλία. Ο δάσκαλος στηρίζεται σε παραδοσιακές δασκαλοκεντρικές μεθόδους. Έτσι, ο λόγος επιλογής της εκπόνησης της συγκεκριμένης εργασίας είναι ότι η θεματολογία της βασίζεται στον 21^ο αιώνα, στην εποχή της ρέουσας πληροφορίας και του διαδικτύου και έχει ως στόχο να προσεγγίσει τη διαδικασία της μάθησης από μια άλλη οπτική γωνία, στην οποία ο μαθητής διαπραγματεύεται τη γνώση με τον δάσκαλό του και ο δάσκαλος καθοδηγεί τον μαθητή στη γνώση αντί να του παρουσιάζεται ως αυθεντία. Θετικό αποτελεί το γεγονός πως στην Ελλάδα του σήμερα υπάρχουν εκπαιδευτικοί που προσπαθούν να εφαρμόσουν την παιδαγωγική Freinet στον μικρόκοσμο της τάξης τους και οι οποίοι συγκεντρώνονται ως συλλογικότητα υπό την παιδαγωγική ομάδα: «*Το σκασιαρχείο – Πειραματικοί ψηλαφισμοί για ένα σχολείο της Κοινότητας*». Αυτή η παιδαγωγική ομάδα συγκεντρώνει εκπαιδευτικούς απ' όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης (Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια, Τριτοβάθμια) με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων και ιδεών για τη δημιουργία ενός δημοσίου σχολείου σύμφωνα με τις αρχές και τεχνικές του Γάλλου παιδαγωγού Σελεστέν Φρενέ. Οι δράσεις της ομάδας, για τη διάδοση της συνεργατικής παιδαγωγικής, άρχισαν εν έτη 2012 και μάλιστα υπάρχει ιστοσελίδα ανοιχτή προς το αναγνωστικό κοινό όπου αναρτάται συνεχώς πληροφοριακό υλικό (Παιδαγωγική ομάδα "Το σκασιαρχείο", χ.χ.).

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση και η εφαρμογή αρχών της Παιδαγωγικής Φρενέ στο δημοτικό σχολείο. Ο σκοπός αυτός επιμερίζεται σε δύο στόχους: α) στην εξέταση της οργάνωσης και λειτουργίας ενός δημοτικού σχολείου Φρενέ στο Βέλγιο (με άλλοτε συμμετοχική και άλλοτε μη συμμετοχική παρατήρηση και βιοματική περιγραφή) και β) στην εφαρμογή αρχών της Παιδαγωγικής Φρενέ σε ένα ελληνικό δημοτικό σχολείο. Το τελευταίο πρόκειται για έρευνα μελέτης περίπτωσης στη μικτή Γ' και Δ' τάξη του 2^{ου} Δημοτικού Σχολείου Μουρεσίου - Αγ. Δημητρίου - Κισσού - Ανηλίου. Να σημειωθεί πως ακολουθήθηκε η ποιοτική ανάλυση των δεδομένων της έρευνας.

Στα κεφάλαια που ακολουθούν παρατίθενται πληροφορίες για τη ζωή και το έργο του Célestin Freinet, γίνεται λεπτομερής αναφορά για το τι περιέχει η παιδαγωγική του και ποια η πρόσληψή της στην Ελλάδα. Συνεχίζεται με το πως τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών προσεγγίζουν την τεχνική της σχολικής εφημερίδας και πως οι δάσκαλοι την εφαρμόζουν. Ακόμα, παρουσιάζεται περιγραφικά το πως λειτουργεί ένα σχολείο Φρενέ στο εξωτερικό. Παρουσιάζονται τα στάδια υλοποίησης και δημιουργίας σχολικής εφημερίδας και τέλος γίνεται συζήτηση.

1 Η ζωή και το έργο του C. Freinet

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται εν συντομία η ζωή του του Γάλλου παιδαγωγού Célestin Freinet. Κυρίως παρουσιάζονται γεγονότα της ζωής του που τον οδήγησαν σε δράσεις, συνυφασμένες πάντα με τις καινοτόμες αντιλήψεις του στον εκπαιδευτικό τομέα.

1.1 Λίγα λόγια για τη ζωή του C. Freinet

Ο Célestin Freinet (1896-1966) γεννήθηκε στην αγροτική νοτιοανατολική Γαλλία και έζησε ολόκληρη τη ζωή του εκεί. Η ξέγνοιαστη παιδική του ηλικία στο μικρό χωριό Gars στις γαλλικές Alpes – Maritimes και η ενασχόλησή του με την αγροτική ζωή του χωριού, τον επηρέασαν στην πεποίθηση ότι το σχολείο πρέπει να είναι ένας χώρος όπου τα παιδιά θα αναπτύσσουν την προσωπικότητά τους και τις δεξιότητές τους με χαρούμενο και δημιουργικό τρόπο. Στα έργα του υπενθυμίζει τακτικά τις πρώτες αξίες που παρέμειναν σημαντικές για αυτόν ως δάσκαλος:

Εικόνα 1. Celestin Freinet

«τη δημιουργική και χρήσιμη δουλειά, την επιδέξια παρατήρηση των ανθρώπων και της φύσης, την συνεργασία, τον σεβασμό στη διαφορετικότητα, την κοινή λογική, το πνεύμα της κοινότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης» (Clandfield, D. & Sivell J., 1990, p. 1).

Σημείο καμπής στη ζωή του αποτέλεσε ο σοβαρός τραυματισμός του στον πνεύμονα κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Πριν επιστρατευτεί στο μέτωπο, μόνο για έξι μήνες είχε προλάβει να αναλάβει καθήκοντα δασκάλου. Μετά τον τραυματισμό του, οι γιατροί τον συμβούλευσαν να βασιστεί σε κρατική σύνταξη για να αποφύγει την καταπόνηση της εργασίας. Παρ' όλα αυτά, ο Φρενέ εάν και δεν είχε προλάβει να ολοκληρώσει την εκπαίδευσή του ως δάσκαλος καθώς με το ξέσπασμα του πολέμου τον κάλεσαν να αναλάβει καθήκοντα ώστε να αντικαταστήσει έναν δάσκαλο που είχε επιστρατευτεί πιο νωρίς, ήταν αποφασισμένος να ακολουθήσει αυτή την σταδιοδρομία (Αποστολοπούλου, 2017).

Αυτή η απόφαση του, η αναπηρία του και ταυτόχρονα τα βιώματά του στο χωριό τον επηρέασαν έντονα, με τρόπο που τον έκαναν να προσεγγίσει διαφορετικά τις μεθόδους διδασκαλίας. Ο Φρενέ δεν ενδιαφερόταν στο να δραστηριοποιηθεί όπως ένας δασκαλοκεντρικός εκπαιδευτικός. Ήταν αντίθετος στο να χρησιμοποιήσει τις αποδεκτές μεθόδους διδασκαλίας της εποχής του: την από καθ' έδρας διδασκαλία και την μονόπλευρη κατεύθυνση – υπαγόρευση

της γνώσης από τον δάσκαλο-πομπό προς τον μαθητή-αποδέκτη. Αντ' αυτού, ο Φρενέ επηρεαζόμενος από άλλους καινοτόμους παιδαγωγούς της εποχής τους, τεχνάζονταν και βασιζόνταν σε εξατομικευμένες δραστηριότητες με επίκεντρο τον μαθητή, όπως «η παιδική συγγραφή, το τυπογραφείο της τάξης, η αλληλογραφία μεταξύ των σχολείων, η διερευνητική εργασία και το ημιαυτόνομο σύστημα μάθησης με βάση τα αυτό-διορθωτικά φύλλα εργασίας» (Clandfield, D. & Sivell J., 1990, p. 2).

Το 1920 διορίζεται δάσκαλος σ' ένα μικρό χωριό της Προβηγκίας, το Bar-sur-Loup. Εκεί οι γονείς των μαθητών ήταν ευχαριστημένοι από τη συνεισφορά του στα παιδιά τους και υποστήριζαν ένθερμα τις καινοτόμες ιδέες του. Το 1928 διορίζεται στο σχολείο του Saint-Paul και σε αντίθεση με το φιλικό κλίμα που είχε γνωρίσει στο προηγούμενο σχολείο, σε αυτό γνώρισε ένα εχθρικό κλίμα. Οι γονείς εναντιώθηκαν στις ιδέες του, τις θεώρησαν ως επίθεση κατά της καθιερωμένης τάξης του σχολείου και της κοινωνίας γενικότερα. Αυτή η εχθρότητα τον οδήγησε στην παραίτησή του ως δημόσιου δασκάλου, ενώ το 1935 άνοιξε το δικό του ανεξάρτητο σχολείο: «Le Pioulier» στο Vence της Γαλλίας (ό.π.: p. 2).

Εικόνα 2. Ο Freinet με τους μαθητές του.

Το 1926 ιδρύει το *Σχολικό Συνεταιριστικό Ινστιτούτο (Institut Coopératif de l'École Moderne)* προκειμένου να συγκεντρωθούν οι ιδέες και να μοιραστεί το τεράστιο φορτίο κόστους των εκπαιδευτικών υλικών για τη διδασκαλία των νεωτεριστικών μεθόδων του. Το ινστιτούτο, δηλαδή, χρηματοδότησε εργαστήρια, και προσέφερε μια ποικιλία υλικών και εξοπλισμού υψηλού κόστους σε συνεργαζόμενα σχολεία. Την ίδια χρονιά ξεκίνησε και την αλληλο-

γραφία μεταξύ των τάξεων με διάφορα σχολεία της Γαλλίας. Με αυτήν την εκπαιδευτική κίνηση απεικονίζονταν η πεποίθησή του ότι η συνεργασία πρέπει να λειτουργεί σε πολλές κατευθύνσεις: μαθητής-μαθητής, δάσκαλος-μαθητής, δάσκαλος-γονέας, μαθητής-κοινότητα (Clandfield, D. & Sivell J., 1990, p. 2).

Στο ξέσπασμα του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ο Φρενέ φυλακίστηκε ως σοσιαλιστής. Από τη σύλληψή του απελευθερώθηκε δεκαοχτώ μήνες μετά και εντάχθηκε μυστικά στην αντίσταση. Μετά τον πόλεμο επέστρεψε στο Le Pioulier, όπου συνέχισε τη λειτουργία του σχολείου ως ανεξάρτητου σχολείου και ενώ είχε προτάσεις να επανέλθει στο κρατικό εκπαιδευτικό σύστημα, εκείνος αρνήθηκε κατηγορηματικά λόγω της πιθανότητας των αντιδράσεων που θα έφερναν οι νεωτεριστικές μέθοδοι διδασκαλίας του. Το 1966 πεθαίνει, το σχολείο του όμως συνεχίζει κανονικά τη λειτουργία του και στο ακαδημαϊκό έτος 1989-90, το προσωπικό του Le Pioulier και οι γονείς άρχισαν τις συζητήσεις με τη γαλλική κυβέρνηση με στόχο την ένταξη του σχολείου στο κρατικό σύστημα ως επίσημο αναγνωρισμένο εκπαιδευτικό κέντρο για την παιδαγωγική Freinet (ό.π.: p. 2-3).

* Η μετάφραση των ξενόγλωσσων παραθεμάτων έγινε από εμένα για τον σκοπό της παρούσας εργασίας.

2 Παιδαγωγική Φρενέ

Βασικές αρχές της παιδαγωγικής Φρενέ είναι: α) ο σεβασμός για το παιδί, β) ο αφομοιωτικός νους και γ) η αυτοεκτίμηση. Αυτή η παιδαγωγική βασίζεται, στη χρήση διδακτικών δραστηριοτήτων που προωθούν τη μάθηση στην τάξη και στην αρχή ότι τα παιδιά μαθαίνουν καλύτερα όταν συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία της μάθησης, παρά όταν είναι παθητικοί ακροατές. Η διδακτέα ύλη, λοιπόν, μετατρέπεται σε δραστηριότητα, έτσι ώστε τα παιδιά να βιώσουν αυτά που διδάσκονται. Έτσι προωθείται η κριτική σκέψη, η συνεργασία και η ομαδικότητα, υποστηρίζοντας πάντα την ένταξη όλων των μαθητών στην ομάδα της τάξης και του σχολείου γενικότερα.

Οι τεχνικές που χαρακτηρίζουν -κυρίως- την παιδαγωγική προσέγγιση του διάσημου Γάλλου παιδαγωγού Φρενέ είναι:

- Μελέτη περιβάλλοντος με καλλιέργεια λαχανόκηπου στο σχολείο.
- Συμβούλιο τάξης: Ειδικότερα οι διαδικασίες του συμβουλίου της τάξης όπως, η συμμετοχή όλων των μαθητών στις αποφάσεις της τάξης (κατ' επέκταση η ισότητα), καθώς και το δικαίωμα ελευθερίας στην έκφραση του λόγου που έχουν τα παιδιά στο σχολείο, τους δίνουν την ευκαιρία να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας (π.χ. ενεργητική ακρόαση, επιχειρηματολογία) και τη δεξιότητα κριτικής σκέψης και προβληματισμού.
- Συνεργασία μεταξύ των μαθητών, η σύνδεση θεωρίας και πρακτικής μέσα από την παραγωγή και την προσφορά υπηρεσιών.
- Αλληλογραφία με κάποιο σχολείο.
- Η επαφή με τους γονείς, την κοινότητα και τη γειτονιά.
- Σχολική εφημερίδα (π.χ. έρευνα, αξιοποίηση μέσων μάθησης).
- Η τεχνολογία, όπως το ραδιόφωνο, η τυπογραφία με χρήση υπολογιστών, ο κινηματογράφος και κάθε είδους εργαλεία που έχουν ως στόχο οι μαθητές να αξιοποιήσουν τις νέες τεχνολογίες χωρίς να αποποιηθούν τους παραδοσιακούς τρόπους πρόσβασης στη γνώση.

(Λάχλου, Παιδαγωγικές αρχές και τεχνικές Freinet, 2015)

2.1 Ορισμοί κυριότερων όρων

Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναλυθούν οι κυριότεροι όροι της παιδαγωγικής Freinet για την περαιτέρω εμβάθυνση και κατανόηση.

Συνεργασία - Συνεργατική μάθηση:

Πρόκειται για το θεμέλιο λίθο της παιδαγωγικής Freinet. Μέσα από τη συνεργασία συσφίγγουν οι σχέσεις μεταξύ των μελών μιας ομάδας, των μελών της κοινότητας του σχολείου στην προκειμένη περίπτωση. Με την προώθηση της συνεργατικής μάθησης, οι μαθητές αποκτούν εμπιστοσύνη προς τους συμμαθητές τους, είναι πρόθυμοι τόσο να βοηθήσουν όσο και να βοηθηθούν. Επίσης, συνεργάζομαι σημαίνει να είμαι υπεύθυνος για την διεκπεραίωση της δουλειάς που μου έχει ανατεθεί ως μέλος της ομάδας αλλά και όλα τα μέλη της ομάδας να αναλαμβάνουν τις ευθύνες του αποτελέσματος συλλογικά, χωρίς να επιρρίπτουν ευθύνες σε κάποιο μέλος (Foteinos, 2012, p. 120).

Βιωματική μάθηση:

Τα παιδιά έρχονται στο σχολείο με εμπειρίες πραγματικών καταστάσεων της καθημερινής ζωής. Η βιωματική μάθηση συνδέει αυτή την εμπειρία με την ακαδημαϊκή γνώση και η γνώση «δομείται διαμέσου του μετασχηματισμού της μαθησιακής εμπειρίας σε θεωρία» (Καλδή, Σ. & Κόνσολας, Μ., 2016, σ. 75). Ακόμα η βιωματική μάθηση επιτυγχάνεται με την εμπλοκή των μαθητών σε χειρωνακτικές δραστηριότητες, οι οποίες τους επιτρέπουν να βιώσουν με πολυαισθητηριακό τρόπο αυτό που πρέπει να μάθουν (ό.π.: σ. 75).

Σχολική Εφημερίδα:

Εμπνευστής της ο Freinet, ο οποίος την έθεσε σε εφαρμογή το 1926. Πρόκειται για ένα σχολικό έντυπο όπου οι μαθητές αποτυπώνουν στο χαρτί και εκφράζουν ελεύθερα τις σκέψεις τους, τα βιώματά τους τόσο σε προσωπικό, όσο και σε σχολικό επίπεδο. Καλλιεργεί στους μαθητές τη φιλιαναγνωσία και αποτελεί σημαντικό εκπαιδευτικό εργαλείο για το άνοιγμα του σχολείου προς τους γονείς και κατ' επέκταση προς την κοινότητα. Εκτός από την έντυπη μορφή, μπορεί να πάρει διάφορες μορφές: εφημερίδα τοίχου και ηλεκτρονική εφημερίδα (Foteinos, 2012, p. 122).

Τάξη Freinet:

Μία τάξη για να χαρακτηριστεί τάξη Freinet είναι αδήριτη ανάγκη να διέπεται από τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Τα συλλογικά σχέδια εργασίας (απαιτούν συνεργασία στα πλαίσια της ομάδας και είναι σύμφωνα με την παιδαγωγική Project που προτείνεται στα Αναλυτικά Προγράμματα σπουδών).

- *Τα ατομικά σχέδια εργασίας* (αποτελούν εξατομικευμένα σχέδια εργασίας που συμπληρώνονται από κοινού με τον μαθητή και τον εκπαιδευτικό. Είναι εβδομαδιαία πλάνα που ο βαθμός δυσκολίας των εργασιών αυξάνεται με τους ρυθμούς και την πορεία του ίδιου του μαθητή, συγκριτικά πάντα με τον εαυτό του).
  - *Η εξουσία των παιδιών* (τα παιδιά έχουν λόγο και μαθαίνουν να εκφράζονται και να συνδιαλέγονται στο συμβούλιο της τάξης ενώ από την άλλη ο εκπαιδευτικός δείχνει ευελιξία και διαπραγματεύεται την γνώση με τους μαθητές του, λαμβάνοντας υπόψη τα ενδιαφέροντά τους).
  - *Η τάξη είναι ανοιχτή στον έξω κόσμο* (μέσω, κυρίως, της αλληλογραφίας καθίσταται δυνατή η επικοινωνία με άλλα σχολεία, ακόμα και η διαπροσωπική επικοινωνία μεταξύ των μαθητών. Οτιδήποτε αξιόλογο υλικό παράγεται από τους μαθητές, μπορούν να αποφασίσουν να το μοιραστούν με άλλα σχολεία, με τους γονείς και κατ' επέκταση με την κοινότητα. Ευπρόσδεκτοι στην τάξη είναι οι γονείς, χωρίς όμως να επεμβαίνουν στο διδακτικό κομμάτι, αλλά και οι ειδικοί έπειτα από πρόσκληση. Επιτρεπτές είναι και οι επισκέψεις εκτός του σχολικού χώρου).
  - *Η έκδοση εφημερίδας* (στα πλαίσια του ανοίγματος της τάξης στον έξω κόσμο κινείται και η σχολική εφημερίδα. Οτιδήποτε συμβαίνει και βιώνεται στο σχολείο δημοσιεύεται στην εφημερίδα).
  - *Ο πειραματικός ψηλαφισμός* (αναζήτηση γνώσης ατομικά ή συλλογικά) μέσα από συζητήσεις, μέσα από εύρεση των κατάλληλων βιβλίων της βιβλιοθήκης του σχολείου, μέσα από το διαδίκτυο σε οπτικοακουστικά αρχεία, μέσα από ενημερωτικά φυλλάδια. Ακόμα, μύηση των μαθητών στην ταξινόμηση και τη διαχείριση του αρχειακού υλικού.
  - *Η ελεύθερη έκφραση* (μέσα από καλλιτεχνικές δραστηριότητες: ζωγραφική, θέατρο, μουσική, συγγραφή).
  - *Η συνεργασία* (οι ίδιοι οι μαθητές αντιλαμβάνονται πως για την διεκπεραίωση των εργασιών χρειάζονται τη βοήθεια των συμμαθητών τους, επομένως κανένας δεν αναλαμβάνει κάτι εξ' ολοκλήρου μόνος του αλλά μαθαίνουν να συνεργάζονται).
- (Foteinos, 2012, p. 123).

2.2 Η πρόσληψη της παιδαγωγικής Freinet στην Ελλάδα

Ο Μπαλτάς Χ. μελετώντας την επιρροή της παιδαγωγικής Freinet στην Ελλάδα την χωρίζει σε τρεις φάσεις: στον Μεσοπόλεμο, στη μεταπολεμική κοινωνία και στη μεταπολίτευση. Αρχικά αναφέρει πως στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου κυριαρχούσε στην εκπαίδευση

η γερμανική επιρροή. Ο Célestin Freinet μεταφράζεται το 1926 από δασκάλους που συμμετέχουν στη «Διεθνή των Εργατών Παιδεία». Πρώτος δάσκαλος μεταφραστής ήταν ο Θεοδώρης Βλιζιώτης . Ο Τζάνος Τσαγγιάς ήταν ο πρώτος δάσκαλος που αλληλογραφούσε με τον Φρενέ το 1929 και το 1933 μεταφράζει το βιβλίο, *Όχι πια αναγνωστικά – Το τυπογραφείο στο Δημοτικό Σχολείο*. Έτσι η εισαγωγή της τέχνης του τυπογραφείου αρχίζει να εισχωρεί στα ελληνικά σχολεία του τότε. Τα σχολεία αυτά είναι της Καλογρέζας και της Ελευθερούπολης στη Νέα Ιωνία και το Μαράσλειο Διδασκαλείο. Εκτός από τη τεχνική του τυπογραφείου, άλλη μια τεχνική που τέθηκε σε εφαρμογή ήταν αυτή της αλληλογραφίας. Σύμφωνα όμως με τον Μπαλτά Χ., η γερμανική παιδαγωγική κυριάρχησε στην ελληνική σχολική πραγματικότητα του Μεσοπολέμου (Λάχλου, Σ. & Μπαλτάς, Χ. & Καρακατσάνη, Δ., 2017, σσ. 83 - 93)

Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η δημοσιότητα του Φρενέ παύει να υπάρχει στην Ελλάδα, η εικόνα που δίνεται είναι ότι οι ριζοσπαστικές του ιδέες δεν κεντρίζουν το ενδιαφέρον. Μάλιστα, επισημαίνει ο Μπαλτάς, πως τη δεκαετία του '50, όσον αφορά για την τέχνη του τυπογραφείου, «κυριαρχεί η άποψη του σχολικού εντύπου για τα παιδιά και όχι από τα παιδιά». Το ελληνικό σχολείο διέπονταν από εγκυκλοπαιδισμό και γνωσιοκεντρικό χαρακτήρα (ο. π.: 93 - 95)

Την περίοδο της μεταπολίτευσης, αναδύεται πάλι στην Ελλάδα η παιδαγωγική του Γάλλου Freinet με γοργούς ρυθμούς. Το 1977 γίνεται η μετάφραση του σπουδαιότερου έργου, *Το σχολείου του λαού*, που άφησε ο Φρενέ ως κληρονομιά στον εκπαιδευτικό κλάδο. Τα σχολεία αρχίζουν να αποκτούν θετική στάση ως προς την εφαρμογή αυτών των τεχνικών. «Το Εργαστήριο» ήταν ένα δημοτικό σχολείο, όπου για μια δεκαετία (1975 – 1985) πειραματιζόταν με τις τεχνικές του Φρενέ. Παράλληλα έχουμε και επιμορφώσεις εκπαιδευτικών στον Βύρωνα. Αυτές οι ιδέες περνάνε και στα νεοσυσθέντα Παιδαγωγικά τμήματα των πανεπιστημίων με το όνομα του Freinet να είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το τυπογραφείο, την αλληλογραφία, τη βιβλιοθήκη, το λαϊκό σχολείο, τον σχολικό κήπο (Λάχλου, Σ. & Μπαλτάς, Χ. & Καρακατσάνη, Δ., 2017, σσ. 96 - 101).

Φτάνοντας στο σήμερα, η παιδαγωγική Freinet συνεχίζεται να διδάσκεται στα Πανεπιστημιακά τμήματα Προσχολικής και Δημοτικής Εκπαίδευσης. Επίσης η παιδαγωγική ομάδα «Το σκασιαρχείο» - Πειραματικοί ψηλαφισμοί για ένα Σχολείο της Κοινότητας, κάνει ιδιαίτερες προσπάθειες για τη δημιουργία ενός ελεύθερου, δημοκρατικού και συνεργατικού σχολείου σύμφωνα με τις αρχές και τεχνικές του Γάλλου παιδαγωγού. Συνεργάζεται με σχολεία και πραγματοποιεί δράσεις, οι οποίες ανεβαίνουν στον ιστότοπό τους και όλες οι πληροφορίες είναι προσβάσιμες προς το ευρύ κοινό. Τέλος, το 2014–2016 υπήρξε η προσφορά του Γαλλικού Ινστιτούτου με την επιμόρφωση εκπαιδευτικών (ό.π.: σ. 105-107).

Σε συνέχεια των παραπάνω, θα ήταν παράλειψη εκ μέρους μου να μην αναφέρω την αναγκαιότητα της παιδαγωγικής αυτής στην κοινωνία του 21^{ου} αιώνα, έτσι όπως παρουσιάζεται από τον Legrand L. σε δημοσιευμένο του άρθρο στο περιοδικό: «*Prospects: the quarterly review of comparative education*», (Παρίσι, UNESCO: Διεθνές Γραφείο Παιδείας), τομ. XXIII, σελ. 403–18). Αρχικά αντιλαμβάνεται την κυρίαρχη θέση που έχει καταλάβει ο τεχνολογικός πολιτισμός στην ζωή των παιδιών καθώς και τις συνέπειες της στη ζωή τους: αποξένωση και απομόνωση όχι μόνο από τους συνανθρώπους τους αλλά κυρίως από τη φύση. Τα παιδιά του σήμερα δεν γνωρίζουν την αγροτική ζωή και δεν μεγαλώνουν με ερεθίσματα τις αρχέγονες εμπειρίες που η καλλιέργεια της Γης και η εκτροφή των ζώων μπορεί να τους προσφέρει. Από εδώ και στο εξής το σχολείο θα πρέπει να αλλάξει τρόπο σκέψης και θα πρέπει να προσφέρει στα παιδιά τις εμπειρίες του φυσικού περιβάλλοντος όπως την εκμάθηση για καλλιέργεια της Γης, την φύλαξη και συνύπαρξη με τα ζώα, την κατασκευή απλών και χρήσιμων εργαλείων. Έπειτα η γνώση να οικοδομείται πάνω σε αυτή την εμπειρία που διαμορφώνουν τα παιδιά. Ταυτόχρονα με τη συνεργατική τάξη του Φρενέ και την εκτέλεση κοινών έργων μαθαίνουν να συνεργάζονται και να κοινωνικοποιούνται, πράγμα που όλο και μειώνεται στη σημερινή κοινωνία όπου τα παιδιά μαθαίνουν να προτιμούν την παρέα της τηλεόρασης ή ενός ηλεκτρονικού παιχνιδιού. Τέλος, παρατίθενται απόσπασμα από το άρθρο του Legrand για την αναγκαιότητα της αλλαγής κατεύθυνσης στην σύγχρονη εκπαίδευση προκειμένου να συμβαδίζει με τον τεχνολογικό πολιτισμό. **«Σήμερα η κίνηση είναι προς την αντίθετη κατεύθυνση: εάν το σχολείο πρόκειται να είναι ένα ζωτικό περιβάλλον πρέπει να παρέχει ένα μάθημα θεμελίωσης σε αυτές τις βασικές εμπειρίες που το παιδί δεν μπορεί πλέον να αποκτήσει έξω. Οι τεχνικές του Φρενέ είναι πιο έγκυρες από ποτέ, πράγματι έχουν γίνει σχεδόν υποχρεωτικές»** (Legrand, 2000).

Γενικά από τα σχολεία της χώρας λείπει η αναπροσαρμογή της δημόσιας εκπαίδευσης. Λείπει η παιδοκεντρική προσέγγιση, όπου το παιδί θα μαθαίνει και θα αναπτύσσει την προσωπικότητά του μέσω της εργασίας (Φρενέ, 1977, σ. 23). Σύμφωνα με το Φρενέ Σ. στο σύγγραμμά του "Το σχολείο του λαού", η εργασία θα είναι η αρχή, από όπου θα πηγάζει κάθε γνώση (Φρενέ, 1977, σ. 24).

* Η μετάφραση των ξενόγλωσσων παραθεμάτων έγινε από εμένα για τον σκοπό της παρούσας εργασίας.

3 Σχολικά έντυπα

Σχολικό έντυπο θεωρείται κάθε λογής έντυπο που χρησιμοποιούνται από τις σχολικές μονάδες. Προσπαθώντας να δώσουμε ένα ορισμό, θα προβούμε στον διαχωρισμό του όρου σε δυο κατηγορίες: α) στα σχολικά έντυπα που έχουν θεσμοθετηθεί από το νόμο (όπως έντυπο εγγραφής μαθητή, έντυπο αξιολόγησης, απουσιολόγιο κ. α.) και β) σχολικά έντυπα όπου παράγονται από τον μαθητή όπως σχολικές εφημερίδες, μικρά βιβλία, ατομικό δελτίο εργασίας, portfolio κ. α. Η σχολική εφημερίδα ως σχολικό έντυπο είναι αυτό που θα μας απασχολήσει στην παρούσα εργασία.

3.1 Σχολικές εφημερίδες

Αρκετά αξιόλογο αποτελεί το γεγονός πως στα ελληνικά σχολεία του σήμερα, υπάρχουν εκπαιδευτικοί, οι οποίοι εμπλέκονται μαζί με τους μαθητές τους στη διαδικασία υλοποίησης σχολικής εφημερίδας ή σχολικού περιοδικού. Φαίνεται πως αυτή η δράση άλλοτε αποτελεί συνειδητή προσπάθεια εφαρμογής της τεχνικής Φρενέ και άλλοτε γίνεται ασυνείδητα. Ο σκοπός όμως και τα οφέλη είναι τα ίδια.

Κύριος σκοπός ενασχόλησης των εκπαιδευτικών και των μαθητών με τον σχολικό τύπο είναι το «άνοιγμα» της σχολικής κοινότητας προς τους γονείς και την κοινωνία. Μιλώντας για τον Ελλαδικό χώρο, πολλοί εκπαιδευτικοί πιστεύουν πως οι γονείς που συμμετέχουν ενεργά στη μάθηση των παιδιών τους, τους αυξάνουν τις πιθανότητες επιτυχίας (Βογιάννη, 2015, σ. 18). Σύμφωνα με τη Βογιάννη στα πλαίσια της εφημερίδας οι γονείς μπορούν να συμβουλευθούν, να βοηθούν, να στηρίζουν ενώ η παρουσία τους πρέπει να είναι διακριτική χωρίς να επεμβαίνουν στις πρωτοβουλίες των παιδιών τους (ο.π:18). Οι γονείς, δηλαδή να αναλαμβάνουν τον ρόλο του υποστηρικτική ενώ σε καμιά περίπτωση δεν θα πρέπει να είναι παρεμβατικοί και επικριτικοί στο έργο του δασκάλου.

Λόγω των πολλαπλών οφελών που προσφέρει η μαθητική εφημερίδα (για τα οποία θα αναφερθούμε στην επόμενη παράγραφο), μπορεί κανείς στο διαδίκτυο να βρει πληθώρα δημοσιευμένων εφημερίδων τόσο ηλεκτρονικών εφημερίδων ή έντυπων σε ηλεκτρονική μορφή (PDF) στις ιστοσελίδες σχολείων. Μια εφαρμογή που προτείνεται στους εκπαιδευτικούς για τη δημιουργία ηλεκτρονικής εφημερίδας είναι το Schoolpress, το οποίο παρέχεται δωρεάν σε όλα τα μέλη της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με την προϋπόθεση να υπάρχει λογαριασμός, τόσο από τους μαθητές όσο και από τους εκπαιδευτικούς, στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο (Πατσιούδη, 2019). Πέρα από την εφαρμογή, η οποία σε κάθε περίπτωση είναι βοηθητική λόγω των δυνατοτήτων σχεδιασμού, παραγωγής κειμένου και των γραφιστικών,

πρέπει εκπαιδευτικοί και μαθητές να συμφωνήσουν για τη δομή (στήλες, σελίδες), το περιεχόμενο και την συντακτική επιτροπή η οποία θα τελειοποιήσει την εμφάνιση της εφημερίδας (Ασυλογιστάκη, 2020). Από την άλλη, για εφημερίδες που θα εκδοθούν σε έντυπη μορφή και θα μοιραστούν στην κοινότητα ο εκπαιδευτικός μαζί με τους μαθητές του μπορεί να χρησιμοποιήσει το Microsoft Publisher, ένα λογισμικό απλό στη χρήση που κάνει εύκολη υπόθεση τη μορφοποίηση. Συμπερασματικά, η χρήση των νέων τεχνολογιών διευκολύνει την έκδοση μαθητικής εφημερίδας, της δίνει ψηφιακή μορφή και γίνεται πιο ελκυστική κυρίως προς το μαθητικό αναγνωστικό κοινό.

Τα οφέλη που αποκτούν οι μαθητές είναι διττής κατεύθυνσης, τόσο από την πλευρά του μαθητή αρθρογράφου όσο και από την πλευρά του μαθητή αναγνώστη. Ας ασχοληθούμε πρώτα με τη δεύτερη περίπτωση, του μαθητή-αναγνώστη, και την ικανοποίηση της αναγνωστικής του ανάγκης. Με το να διαβάζουν τα παιδιά ένα κείμενο που το γνωστικό περιεχόμενο τους ενδιαφέρει, αποκτούν το συναίσθημα χαράς κατά την ανάγνωση, πόσο μάλλον αυτό επιτυγχάνεται όταν διαβάζουν ένα κείμενο το οποίο είναι προϊόν συμμαθητών τους ή συνομήλικων τους που πολλές φορές τυχαίνει να μοιράζονται τις ίδιες σκέψεις, προβληματισμούς και ανησυχίες. Από την άλλη, τους δημιουργείται η ανάγκη να γίνουν και οι ίδιοι αρθρογράφοι, να αποτυπώσουν και οι ίδιοι τις σκέψεις τους σε χαρτί και να διαβαστούν. Εξάλλου, ο Φρενέ έλεγε πως ο μόνος λόγος για να γράψει ένα παιδί είναι η θέληση του να φτάσει η σκέψη του εκεί που δεν φτάνει η φωνή του. Μάλιστα η Βογιάννη αναφέρει πως μέσω της εφημερίδας η ανάγνωση και η γραφή γίνεται με ενεργητικό τρόπο, ενώ ποτέ άλλοτε η ανάγνωση δεν προσεγγίζονταν έτσι (Βογιάννη, 2015, σ. 4).

Επιλογικά, τα σχολικά έντυπα προσεγγίζονται από τους Έλληνες εκπαιδευτικούς και γίνονται πολλές προσπάθειες για το «άνοιγμα» της σχολικής κοινότητας προς την κοινωνία. Επίσης, θετικό και αξιοσημείωτο αποτελεί το γεγονός πως εκπαιδευτικοί κάνουν προσπάθειες για αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας ξεφεύγοντας από το παραδοσιακό μοντέλο διδασκαλίας. Η έκδοση μαθητικής εφημερίδας αποτελεί ένα τέτοιο παράδειγμα όπου θέτει ως θεμέλια της εκπαιδευτικής πράξης τη διερευνητική μάθηση, τη συνεργατική μάθηση και την ανάπτυξη της φιλιαναγνωσίας στους μαθητές.

3.2 Η τέχνη του τυπογραφείου

Παραθέτοντας αυτά τα αποσπάσματα από το βιβλίο: «Όχι πια Αναγνωστικά» του Σελεστέν Φρενέ, δεν σκοπεύουμε στην υπονόηση της κατάργησης των σχολικών εγχειριδίων,

αλλά σκοπεύουμε στην ανάδειξη μιας εναλλακτικής τεχνικής της διδασκαλίας, όπου θα καθιστά τον μαθητή πιο ενεργό στη μάθηση και θα είναι σύμφωνη με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών του Δημοτικού. Στόχος μας λοιπόν είναι η αναζωπύρωση των ιδεών του Σελεστέν Φρενέ, ώστε να κατανοηθεί εις βάθος η τέχνη του τυπογραφείου που εισήγαγε στην εκπαίδευση.

«Όχι!», αναφέρει ο Φρενέ στο σύγγραμμά του «Όχι πια αναγνωστικά» και συνεχίζει «Όχι! Δεν έχουμε σκοπό να πολεμήσουμε τα βιβλία καθ' αυτά. Βέβαια, μερικά από αυτά είναι αληθινά λογοτεχνικά έργα, και για αυτό άλλωστε θα πάρουν θέση στη βιβλιοθήκη της τάξης μας». Βλέπουμε ότι από την πρώτη στιγμή ο Φρενέ διαχωρίζει τη θέση του απέναντι στον τρόπο που αντιμετωπίζει τα σχολικά εγχειρίδια, δεν τα ακυρώνει αλλά αντιθέτως τα λαμβάνει υπόψη του. Είναι ενάντιος, όμως, με τη χρήση τους που γίνεται από τους εκπαιδευτικούς (Freinet, 1933, σ. 11).

Ο Φρενέ αναγνώρισε, ότι επί των ημερών του, έγινε αρκετά μεγάλη προσπάθεια στο να προσαρμοστεί η ύλη των Αναγνωστικών στα ενδιαφέροντα και στο περιβάλλον των μαθητών αλλά αυτό που τον έκανε να αναρωτιέται συνεχώς ήταν το κατά πόσο ένα Αναγνωστικό μπορεί να ταιριάζει στο μαθητικό κοινό ενός σχολείου ή θα πρέπει η ίδια η σχολική τάξη να προσαρμοστεί πάνω στο περιεχόμενο του σχολικού εγχειριδίου, παραμελώντας έτσι τη θέληση των παιδιών για τη γνώση που τους ενδιαφέρει να προσεγγίσουν (Freinet, 1933, σ. 11). Σε αυτό το σημείο ασπάστηκε την άποψη του Dewey για το κομμάτι της ανάγνωσης, όπου σύμφωνα με κάθε μαθητή αποτελεί μια βαρετή διαδικασία κατά την οποία εμείς οι δάσκαλοι επιζητούμε την προσοχή όλων των μαθητών, τρομάζοντάς τους όταν πούμε σε κάποιον μαθητή να διαβάσει το παρακάτω ενώ αυτός ο μαθητής θα ρίχνει κρυφές ματιές έξω από το παράθυρο της τάξης. «Μα δεν θα αγγίζουμε καθόλου το *είναι* τους που εκείνη τη στιγμή *ζει* με το περιβάλλον έξω από την τάξη», λέει ο Dewey. (Freinet, 1933, σ. 13). Όσο και εάν επιστήσουμε την προσοχή των μαθητών με φόβο και πειθαρχία, δεν θα μπορέσουμε ποτέ να τους κερδίσουμε. Πάντα οι μαθητές θα «κοιτάνε έξω από το παράθυρο» γιατί εκεί βρίσκονται οι ανάγκες του παιδιού (ο.π.: 13).

Επομένως συμπεραίνει ο Φρενέ πως τα Αναγνωστικά αναγκάζουν όχι μόνο τους μαθητές αλλά και τους εκπαιδευτικούς να υποτάσσονται σε μεθόδους και πρακτικές που ούτε οι ίδιοι αποδέχονται γιατί απομακρύνουν τους μαθητές από την ενεργή μαθησιακή διαδικασία. Αναφέρει ως τέτοιες μεθόδους και πρακτικές: την καθημερινή ανάγνωση, τις ασκήσεις εφαρμογής κανόνων, την αποστήθιση γραμματικής, ιστορίας και γεωγραφίας. Παρατηρεί πως οι

δάσκαλοι προσπαθούν να προσφύγουν σε άλλες κατευθύνσεις όπως μάθηση με σχολικές εκδρομές και με τη συμμετοχή μαθητών σε σχολικές εορτές, αλλά το Αναγνωστικό και η ύλη που πρέπει να διδαχθεί τους στρέφει σε μια καταναγκαστική διαδικασία (Freinet, 1933, σ. 14).

Έχοντας στα υπόψιν του όλα τα παραπάνω, αυτός ο Γάλλος παιδαγωγός έφερε στο προσκήνιο μια νέα τεχνική: ΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ στο σχολείο. Πίσω από την ιδέα του τυπογραφείου κρύβεται η ενεργητική μάθηση και η ενασχόληση του κάθε εκπαιδευτικού με το ερώτημα: *«πως εμείς οι εκπαιδευτικοί να εκμεταλλευτούμε την ανάγκη της περιέργειας και ενεργητικότητας που απαντάται σε κάθε ζωντανό οργανισμό για τους παιδαγωγικούς μας σκοπούς, ώστε να φέρουμε στο φως τις εσωτερικές σκέψεις των μαθητών και να τους κάνουμε να τις εκφράσουν;...»* (ο.π.: 31).

Η μέθοδος του Φρενέ μπορεί να καταργεί το συνηθισμένο μάθημα της Ανάγνωσης αλλά, όχι την ίδια την ανάγνωση. Συγκεκριμένα, με το που τυπωθεί το φύλλο κάθε μαθητής το διαβάζει και το ξαναδιαβάζει σιωπηλά μέχρι να το κατανοήσει. Ύστερα ακολουθεί η διδασκαλία γραμματικής, συντακτικού και λεξιλογίου (Freinet, 1933, σ. 93). Για τη διδασκαλία γραμματικής και συντακτικού ο Φρενέ συμβουλεύει να μην προτρέχει ο εκπαιδευτικός στη διδασκαλία γραμματικών κανόνων και στους συντακτικούς ορισμούς και να τους κατονομάζει. Αντίθετα εμφορείται από την πεποίθηση ότι το παιδί ξέρει να γράφει χωρίς να γνωρίζει τους γραμματικούς κανόνες όπως ακριβώς, όταν έρχεται στο σχολείο, ξέρει να μιλάει χωρίς να ξέρει να γράφει. Φυσικά τους θεωρεί σημαντικούς και αναπόσπαστους από τη διδασκαλία της Γλώσσας προκειμένου το παιδί να μάθει να γράφει σωστά αλλά αυτό που προτείνει στον εκπαιδευτικό είναι να τονίζει τους πιο σπουδαίους στις διορθώσεις των κειμένων και ταυτόχρονα να παρέχει σχετικές συστηματικές ασκήσεις. Όσο για τη σύνταξη ισχύει ακριβώς η ίδια πρόταση διδασκαλίας (Freinet, 1933, σσ. 99-100). Τέλος όσον αφορά τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου του μαθητή υποδεικνύει *«τα ελεύθερα αναγνώσματα της βιβλιοθήκης»* στα οποία συναντάται πλούσιο άγνωστο λεξιλόγιο και έτσι αποφεύγονται οι βαρετές λεξιλογικές ασκήσεις (ο. π.: 101)

Κλείνοντας, ο Φρενέ με το τυπογραφείο και τις ελεύθερες εκθέσεις των μαθητών εισήγαγε στο σχολείο την διερευνητική μάθηση σύμφωνα με την οποία το παιδί έρχεται στο σχολείο με διάφορες ερωτήσεις – ενδιαφέροντα από το περιβάλλον του. Έτσι σε μία τάξη Φρενέ *«δεν θα αναχωρήσουμε συστηματικά από την επιστήμη ή από τις ενέργειες των ενήλικων για να κατέβουμε στο παιδί»* (Freinet, 1933, σ. 55). Απεναντίας, θα λάβουμε υπόψη τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες του παιδιού, θα οργανώσουμε τα εκπαιδευτικά μέσα και το κατάλληλο μαθησιακό περιβάλλον και θα βοηθήσουμε το παιδί να αναπτυχθεί και να ανυψωθεί προς *«την επιστήμη του ενήλικου»* (ο. π.: 55).

3.3 Η σχολική εφημερίδα ως προτεινόμενο σχέδιο εργασίας στο ΔΕΠΠΣ–ΑΠΣ του Δημοτικού Σχολείου

Η εφημερίδα αποτελεί προτεινόμενο διαθεματικό σχέδιο εργασίας στο ΔΕΠΠΣ - ΑΠΣ της Ελληνικής Γλώσσας για το Δημοτικό. Σύμφωνα με το οποίο: «Οι μαθητές εκδίδουν φύλλο εφημερίδας με θέμα δικής τους επιλογής».

Όσον αφορά τους στόχους, μέσα από τη σχολική εφημερίδα εκπληρώνονται όλοι οι στόχοι γραφής – παραγωγής γραπτού λόγου καθώς και ανάγνωσης που παρουσιάζονται αναλυτικά στο ΔΕΠΠΣ – ΑΠΣ της Ελληνικής Γλώσσας.

Επιπροσθέτως, μερικοί ακόμη στόχοι διατυπώνονται παρακάτω:

Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:

- Να γνωρίσουν βιωματικά τα στάδια υλοποίησης και έκδοσης μια εφημερίδας και να αναλάβουν πάλι βιωματικά τους ρόλους του αρθρογράφου, του συντάκτη, του ρεπόρτερ, του σκιτσογράφου.
- Να αξιοποιήσουν οι μαθητές τις προϋπάρχουσες γνώσεις τους και δεξιότητές τους και να δομήσουν νέες.
- Να διερευνούν μέσω ΤΠΕ
- Να αποκτήσουν κριτική στάση απέναντι στις διάφορες πηγές που βρίσκουν στο διαδίκτυο.
- Να καλλιεργήσουν την ικανότητα να εργάζονται ομαδικά και να μοιράζονται τους "ρόλους" μέσα σε μια ομάδα
- Να ανταλλάσσουν απόψεις.
- Να γίνουν ικανοί να συντάσσουν άρθρα, να τα στοιχειοθετούν και να μορφοποιούν την τελική έντυπη μορφή της εφημερίδας.

3.4 Σχολική εφημερίδα, ένα σχέδιο εργασίας

Ο Σελεστέν Φρενέ ήταν ο πρώτος που εισήγαγε το τυπογραφείο στο σχολείο. Το τυπογραφείο μπορεί να αναβιώσει και στις μέρες, όχι όμως με την ακριβής μορφή που το είχε δομήσει ο ίδιος ο Φρενέ, καθώς η τεχνολογία της δαχτυλογράφησης και της εκτύπωσης έχει προχωρήσει. Στις επόμενες σελίδες παρουσιάζεται ένα προτεινόμενο σχέδιο εργασίας για υλοποίηση σχολικής εφημερίδας εμπνευσμένο από την Λάχλου Σοφία, εκπαιδευτικός ΠΕ05. Σύμφωνα με τη Λάχλου, το σχέδιο εργασίας κινείται εντός των πλαισίων του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο: ΔΕΠΠΣ, 2003) στα σημεία που αφορούν τη μάθηση μέσω Σχεδίων Εργασίας, της διαθεματικότητας, της αξιοποίησης Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση, της λογοτεχνίας και της ελεύθερης έκφρασης.

Το σχέδιο εργασίας για υλοποίηση σχολικής εφημερίδας από τη Λάχλου Σ. χωρίζεται στα εξής στάδια:

1^ο στάδιο: *Εναισθητοποίηση, διερεύνηση και ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών.*

Αυτή είναι η πρώτη και ιδιαίτερα σημαντική συνάντηση. Κατά τη διάρκεια αυτής γίνεται προσπάθεια κεντρίσματος του ενδιαφέροντος των παιδιών, ώστε από την αρχή να δώσουν την πλήρη προσοχή τους και ο εκπαιδευτικός να εξασφαλίσει την συμμετοχή τους στις επόμενες συναντήσεις. Αυτό επιτυγχάνεται με το να δοθούν στους μαθητές να ξεφυλλίσουν δείγματα από άλλες σχολικές εφημερίδες, να εξερευνήσουν το εξώφυλλο, τα θέματα που παρουσιάζονται και ποιο είναι οι αρθρογράφοι των άρθρων. Εφόσον και μόνο εκφραστεί από τους μαθητές η θέληση και η επιθυμία τους για την έκδοση δικής τους εφημερίδας τάξης μπορούν σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό να συζητήσουν για το όνομα της εφημερίδας, τη θεματολογία, τα περιεχόμενα και τις στήλες που θα περιέχει. Όλες οι ιδέες καταγράφονται και επανεξετάζονται στην επόμενη συνάντηση. Κλείνοντας με αυτή τη συνάντηση, ο δάσκαλος προσπαθεί να διώξει κάθε δισταγμό των παιδιών υπενθυμίζοντάς τους πως σε οποιαδήποτε στιγμή δυσκολίας τους θα τους παρέχεται βοήθεια.

2^ο στάδιο: *Λήψη πρώτων αποφάσεων, συζήτηση για τους ρόλους και τα καθήκοντα.*

Για αυτή τη συνάντηση ο εκπαιδευτικός πρέπει να έχει έτοιμα τα ερωτηματολόγια με τις ιδέες των παιδιών σχετικά με το όνομα της εφημερίδας, τη θεματολογία, τα περιεχόμενα και τις στήλες που θα περιέχει. Στο ερωτηματολόγιο που θα συμπληρώσουν οι μαθητές θα πρέπει να απαντήσουν και στην ερώτηση γιατί θέλουν να συμμετέχουν στην εφημερίδα και ποια οφέλη πιστεύουν θα αποκομίσουν από τη συμμετοχή τους;

Έπειτα ο εκπαιδευτικός επισημαίνει πως ο κάθε μαθητής στην τάξη έχει το δικαίωμα να αναλάβει οποιονδήποτε ρόλο στην εφημερίδα αρκεί να είναι συνεπής στα καθήκοντά του. Έτσι, όλοι μπορούν να γίνουν αρθρογράφοι, ρεπόρτερ, φωτορεπόρτερ, σκιτσογράφοι, μέλη της συντακτικής επιτροπής, υπεύθυνοι εκτύπωσης, υπεύθυνοι προώθησης κλπ. Για εκείνους που θα επιλέξουν να είναι μέλη της συντακτικής επιτροπής διευκρινίζεται πως οι υποχρεώσεις τους θα είναι να συλλέγουν τα άρθρα, να τα στοιχειοθετούν και να γράφουν το editorial κάθε τεύχους, δηλαδή το σημείωμα του συντάκτη.

3^ο στάδιο: *Καταμερισμός καθηκόντων.*

Πέντε μαθητές επιλέγονται και ορίζονται ως μέλη της συντακτικής επιτροπής. Πρώτη υποχρέωση τους θα είναι να επεξεργαστούν τις απαντήσεις των ερωτηματολογίων της προηγούμενης συνάντησης λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις των συμμαθητών τους. Ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης όπου τίγονται θέματα για τη σύνταξη των άρθρων με τον

εκπαιδευτικό να συμβουλεύει, να ενθαρρύνει για την έκφραση απόψεων και ιδεών απ' όλους τους μαθητές και να συντονίζει τη συζήτηση σε δημοκρατικό κλίμα. Οι μαθητές δεσμεύονται με το άρθρο που προτίθενται να συντάξουν.

Επιπλέον σε αυτή την συνάντηση εκφράζονται τυχόν απορίες και δίνονται οδηγίες για τη συλλογή των πληροφοριών από πηγές όπως το διαδίκτυο, τα σχολικά εγχειρίδια, τα διάφορα βιβλία της βιβλιοθήκης του σχολείου. Τονίζεται η κριτική στάση που πρέπει να αναπτύξουν οι μαθητές όταν πρόκειται για πηγές από το διαδίκτυο.

4^ο στάδιο: Πληκτρολόγηση των άρθρων στους υπολογιστές του σχολείου

Όταν τα άρθρα είναι έτοιμα και διορθωμένα, έπειτα από τις ανατροφοδοτήσεις του εκπαιδευτικού, οι μαθητές είναι έτοιμοι να τα πληκτρολογήσουν στους υπολογιστές του σχολείου τους εν ώρα του μαθήματος της Πληροφορικής. Η Λάχλου Σ. αναφέρει: «*Στη συνάντηση αυτή οι μαθητές στο μάθημα της πληροφορικής πληκτρολογούν στον υπολογιστή τα άρθρα τους. Η συντακτική ομάδα τα συγκεντρώνει στον φάκελο «σχολική εφημερίδα» και τα ομαδοποιεί σε στήλες*».

5^ο στάδιο (παραμονές της έκδοσης): Τελική συνεδρίαση συντακτικής επιτροπής

Σε αυτό το στάδιο η συντακτική επιτροπή αναλαμβάνει ρόλο. Αρχικά επεξεργάζεται τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου της δεύτερης συνάντησης και επιλέγουν τον τίτλο της εφημερίδας. Στη συνέχεια επιλέγει τα άρθρα προς δημοσίευση, αποφασίζει για την εμφάνιση και τη δομή της εφημερίδας και συντάσσει το editorial.

Στάδιο στοιχειοθέτησης- τελικής μορφοποίησης του τεύχους.

Ο εκπαιδευτικός έρχεται να βοηθήσει τους μαθητές του και για αυτό αναλαμβάνει την τελική επιμέλεια του τεύχους.

Στάδιο εκτύπωσης.

Οι μαθητές τυπώνουν τα πρώτα 40 αντίτυπα στον σχολικό εκτυπωτή.

Στάδιο προώθησης της εφημερίδας.

Οι μαθητές της συντακτικής ομάδας προωθούν την εφημερίδα τους σε κάθε τάξη χαρίζοντας μια εφημερίδα σε κάθε τμήμα και ενημερώνουν πως η εφημερίδα θα είναι προς πώληση

την επόμενη μέρα στο εφημεριδοπωλείο του σχολείου. Για όσους δεν προλάβουν να προμηθευτούν το τεύχος, η εφημερίδα θα είναι διαθέσιμη για να ανάγνωση και εκτύπωση στον ιστότοπο του σχολείου.

Στάδιο διάχυσης – αλληλογραφία.

Η εφημερίδα θα σταλθεί είτε σε έντυπη μορφή, είτε με επιστολή σε άλλα σχολεία της Ελλάδας, ώστε οι μαθητές να διαβαστούν από συνομήλικους τους. Με αλληλογραφία οι μαθητές θα περιμένουν τις εντυπώσεις που προκάλεσαν στους αναγνώστες τους. Κατ' επέκταση οι απαντήσεις που θα λάβουν μπορούν να τοποθετηθούν σε στήλη αφιερώματος σε επόμενο τεύχος.

(Λάχλου, Σχολική εφημερίδα. Ένα σχέδιο εργασίας)

3.5 Η επίδραση της Ομαδοσυνεργατικής Διδασκαλίας στην μάθηση

Τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες προσέγγισης της ομαδοσυνεργατικής μάθησης ως νέα τεχνική διδασκαλίας. Μάλιστα, αποτελεί μια προτεινόμενη μέθοδο στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών και γίνονται προσπάθειες εφαρμογής της από πρωτοποριακούς δασκάλους της εποχής μας.

Αναλυτικότερα, η ομαδοσυνεργατική μάθηση επιτυγχάνεται μέσα στην ομάδα όπου τα μέλη της μαθαίνουν να εκφράζουν και να ανταλλάσσουν τις απόψεις τους μεταξύ τους, να σέβονται και να ακούν τους συνομηλικούς τους και να έχουν το θάρρος να εκφράζουν τις απορίες τους, να ζητούν επεξηγήσεις από τους συμμαθητές και να αλληλοβοηθούνται. Εδώ ο ρόλος τους δασκάλου μοιάζει με το ρόλο του συντονιστή παρά με του κυρίαρχου. Αυτή, λοιπόν η αλληλεπίδραση είναι που όχι μόνο βελτιώνει τις μεταξύ σχέσεις των μαθητών αλλά και επιφέρει υψηλότερα μαθησιακά αποτελέσματα καθώς η αρχή της αλληλοβοήθειας παραγκωνίζει τον ανταγωνιστικό και ατομικό χαρακτήρα του σχολείου (Αναγνωστοπούλου, 2001, σσ. 11-12).

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η ομαδοσυνεργατική βοηθάει και στην κοινωνική μάθηση. Ας μην ξεχνάμε πως ο άνθρωπος είναι «φύσει κοινωνικό ον» σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, επομένως ο μαθητής αρέσκεται στο να είναι μέλος μιας ομάδας, να δραστηριοποιείται με τους συμμαθητές τους, να επιζητά την αναγνώριση του ρόλου από τους συνομηλικούς του, να κοινωνικοποιείται με άλλα λόγια. Και εδώ είναι που επιτυγχάνεται στο έπακρο ο κοινωνικοποιητικός ρόλος του σχολείου, όπου μέσω της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας, προβλήματα

όπως: ο αποκλεισμός, η απομόνωση, η κοροϊδία, ο ανταγωνισμός, οι συγκρούσεις και η κάθε μορφής βίας μειώνονται.

Τέλος, η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία βοηθάει στην ανάπτυξη προσωπικότητας και επιδρά θετικά στην συμπεριφορά των μαθητών. Η μάθηση και η συνεργασία στην ομάδα καθιστά τον μαθητή ενεργό στην απόκτηση γνώσης. Μέχρι και ο πιο αδιάφορος μαθητής αρχίζει να βρίσκει το ενδιαφέρον του στην ανακάλυψη και διερεύνηση της γνώσης. Με το να μοιράζονται οι ρόλοι, να καταμερίζονται οι εργασίες μεταξύ των μελών της ομάδας και όλα αυτά μέσα σ' ένα φιλικό κλίμα οδηγούν τους μαθητές στην απόκτηση αυτοπεποίθησης, στην απόκτηση συνείδησης καθηκόντων και τήρησης των κανόνων της ομάδας. Με άλλα λόγια οι μαθητές δραστηριοποιούνται και ξεφεύγουν από την «παθητική διδασκαλία» που αδρανοποιεί την προσωπική τους ανάπτυξη (Αναγνωστοπούλου, 2001, σσ. 17 - 19).

Στον αντίποδα υπάρχουν και οι επικριτές της ομαδοσυνεργατικής, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι η μέθοδος αυτή δεν οδηγεί σε προσωπική ανάπτυξη καθώς, η προσωπικότητα του ατόμου «χάνεται» μέσα στην ομάδα. Επισημαίνουν κιόλας ότι ένας μαθητής μπορεί να «κρυφτεί» πίσω από την «ανωνυμία» της ομάδας, δηλαδή να αποφεύγει την εργασία και να μη συμμετέχει εφόσον υπάρχουν άλλοι για να την διεκπεραιώσουν. Τέλος, αναφέρουν ότι αυτή η μέθοδος δεν είναι δυνατόν να εφαρμοστεί σε όλα τα μαθήματα του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών διότι σε ορισμένα είναι αναγκαία η παράδοση του μαθήματος με διάλεξη από τον εκπαιδευτικό (Αναγνωστοπούλου, 2001, σσ. 21 - 22).

Η απάντηση στους επικριτές της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας στα σημεία που αφορούν την έλλειψη συμμετοχής όλων των μελών της ομάδας καθώς κάποιοι «κρύβονται» πίσω από την ανωνυμία της ομάδας μπορεί να αποτελέσει **η ρουμπρίκα αυτοαξιολόγησης δεξιοτήτων διερεύνησης σε προσωπικό επίπεδο και δεξιοτήτων συνεργατικότητας στην ομάδα**. Ειδικότερα, «*οι ρουμπρίκες είναι εργαλεία αυθεντικής και περιγραφικής αξιολόγησης*» (Καλδή, Σ. & Κόνσολας, Μ., 2016, σ. 152). Σύμφωνα με Καλδή & Κόνσολα κάθε ρουμπρίκα είναι σχεδιασμένη να περιλαμβάνει τα κριτήρια αξιολόγησης και δίπλα από αυτά την κλίμακα μέτρησής τους, ώστε σύμφωνα με την κλίμακα να αξιολογούνται οι μαθητές. Τα κριτήρια αυτά είναι δυνατόν να τεθούν είτε από έναν εκπαιδευτικό είτε σε συνεργασία με τους μαθητές του (ο.π.: 152). Παράδειγμα ρουμπρίκας που θα βοηθούσε στην αυτοαξιολόγηση των εκπαιδευόμενων καθώς και στη συλλογή πληροφοριών από τον εκπαιδευτικό για τους μαθητές του κατά τη διάρκεια της ομαδικής εργασίας, μπορεί να αποτελέσει η προτεινόμενη "ρουμπρίκα αυτοαξιολόγησης δεξιοτήτων διερεύνησης σε προσωπικό επίπεδο και δεξιοτήτων συνεργατικότητας στην ομάδα" (βλ. Πίνακα 1). Η ρουμπρίκα αυτή εστιάζει σε όλα τα στάδια διαδικασίας μιας ομαδικής εργασίας και αποτελεί μια τροποποίηση για το σκοπό της παρούσας πτυχιακής από

προτεινόμενες ρουμπρικές αξιολόγησης στο βιβλίο: Διδακτική μέθοδος project και διαθεματικότητα. Θεωρία, Έρευνα και Πράξη της Κάλδης & Κόνσολα (Καλδή, Σ. & Κόνσολας, Μ., 2016).

	Άριστα	Μέτρια	Ικανοποιητικά
Έρευνα	Σύλλεξα το απαραίτητο υλικό από εγκυκλοπαίδειες, άλλα βιβλία και το διαδίκτυο.	Σύλλεξα το απαραίτητο υλικό από μια πηγή μόνο.	Υπήρξαν προβλήματα στη συλλογή του απαραίτητου υλικού.
Οργάνωση περιεχομένου	Ήταν ξεκάθαρο το θέμα στο μυαλό μου και μπορούσα να διακρίνω όλα τα μέρη της μελέτης.	Χρησιμοποίησα τις περισσότερες πληροφορίες του θέματος. Χρειάζονταν όμως περισσότερες πληροφορίες και παραδείγματα.	Δυσκολευόμουν να κατανοήσω όλα τα μέρη της μελέτης.
Συμμετοχή στην ομάδα	Ήμουν πρόθυμος/η να συνεργασθώ με τα άτομα της ομάδας μου.	Μερικές φορές ήμουν προετοιμασμένος/η και έτοιμος/η να δουλέψω με την ομάδα μου.	Δυσκολευόμουν να δουλέψω με την ομάδα μου.
Βοηθώντας την ομάδα	Μοιραζόμουν ιδέες που βοηθούσαν την ομάδα στην βελτίωση της εργασίας και πρόσφερα βοήθεια στα μέλη της ομάδας.	Έκανα προσπάθειες να μοιραστώ ιδέες με την ομάδα και μερικές φορές βοηθούσα τα μέλη της ομάδας μου.	Δυσκολευόμουν να μοιραστώ ιδέες με τα άλλα μέλη της ομάδας.
Παρουσίαση	Κράτησα την προσοχή του κοινού με παραστατική παρουσίαση και ήμουν πολύ ικανοποιημένος.	Νομίζω ότι παρουσίασα καλά, αλλά έκανα και ορισμένα λάθη.	Νομίζω ότι η παρουσίασή μου ήταν πολύ γρήγορη και μπερδεύτηκε σε ορισμένα σημεία.

Πίνακας 1. Ρουμπρικά αυτοαξιολόγησης δεξιοτήτων διερεύνησης σε προσωπικό επίπεδο και δεξιοτήτων συνεργατικότητας στην ομάδα.

4 Μπαίνοντας σε μια τάξη Freinet στο Δημοτικό Σχολείο «Klimop onafhankelijke freinetschool», Oostkamp, στο Βέλγιο.

Στα πλαίσια του προγράμματος Erasmus του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, μου δόθηκε η ευκαιρία να είμαι φοιτήτρια ανταλλαγής σε μια διμερή συμφωνία σπουδών με το πανεπιστήμιο μου και το ίδρυμα VIVES Hogeschool στην πόλη Μπριζ του Βελγίου. Το πρόγραμμα σπουδών του ιδρύματος εκεί, παρείχε τη δυνατότητα στους εισερχόμενους φοιτητές Erasmus του τμήματος "Εκπαίδευσης", να πραγματοποιήσουν πρακτική άσκηση για 7 εβδομάδες σε σχολεία του Βελγίου. Έτσι και στην δική μου περίπτωση, πραγματοποίησα την πρακτική μου άσκηση στο Δημοτικό Σχολείο Φρενέ «Klimop onafhankelijke freinetschool», που βρίσκεται στο Oostkamp, μια βέλγικη επαρχία της Δυτικής Φλάνδρας. Στόχος αυτής της φιλοξενίας ήταν οι Erasmus φοιτητές να αποκτήσουν μια βιωματική εμπειρία για το φλαμανδικό εκπαιδευτικό σύστημα του Βελγίου.

Στις παρακάτω σελίδες θα αναφερθώ λεπτομερώς στη λειτουργία του σχολείου «**Klimop onafhankelijke freinetschool**», το οποίο ακολουθεί την παιδαγωγική μέθοδο Φρενέ, όπως αναγράφεται και στον τίτλο του:

4.1 Κτιριακή υποδομή

Το 1989 αναδύεται η ιδέα για ένα διαφορετικό σχολείο, από μια ομάδα εκπαιδευτικών και γονέων παιδιών που συμμετείχαν στην κανονική εκπαίδευση. Το σχολείο ιδρύεται τελικά το 1991 με πενήντα εγγεγραμμένους μαθητές. Λόγω προβλημάτων υποδομής, λόγω του ολοένα και αυξανόμενου αριθμού μαθητών και λόγω της απόφασης να παραμείνει ανεξάρτητο σχολείο και να μην συμμετάσχει στην εκπαίδευση της κοινότητας της Μπριζ, το «**Klimop freinetschool**», χρειάστηκε να μετακομίσει σε διαφορετικά κτίρια, όπου το 2002 εγκαθίσταται, έπειτα από ανακαίνιση, στο ιστορικό κάστρο "Macieberg" (βλ. εικόνα 3), του 17^{ου} αιώνα (Freinetschool Klimop, n.d.) . Φιλοσοφία των σχολείων Φρενέ είναι η κτιριακή υποδομή να μην θυμίζει τα ψυχρά σχολικά κτίρια, αλλά αντιθέτως να είναι χώροι άνετοι και φιλικόι προς το παιδί (βλ. εικόνα 4). Έτσι λοιπόν, τα παιδιά όταν αναφέρονταν στο σχολείο τους, το ονόμαζαν «καστίλ» (ολλανδικά: Kasteel) που στα ελληνικά σημαίνει κάστρο.

Εικόνα 3. Το ιστορικό κάστρο "Macieberg".
(Η φωτογραφία προέρχεται από το αρχείο της πόλης
Bruges).

Εικόνα 4. Klimop freinetschool

4.1.1 Προαύλιος χώρος

Το σχολείο διαθέτει μια τεράστια δασική έκταση. Ζώα, όπως πρόβατα και κότες, ζουν αρμονικά με τους μαθητές και δίπλα στη λίμνη που υπάρχει στο προαύλιο του σχολείου (βλ. εικόνα 7). Επιπλέον, στο προαύλιο βρίσκεται ένας λαχανόκηπος (βλ. εικόνα 5), ο οποίος καλλιεργείται από τους μαθητές, καθώς και εργαστήριο κηπουρικής (βλ. εικόνα 6), μια παιδική χαρά, ένα μικρό τεχνητό τούνελ, πολλά διασκορπισμένα τραπεζάκια πικ-νικ, ένα ποδηλατοστάσιο που παρέχει ποδήλατα στους μαθητές όταν είναι απαραίτητα για μια αθλητική δραστηριότητα εκτός του σχολικού χώρου και τέλος γήπεδο ποδοσφαίρου (βλ. εικόνα 8) και βόλεϋ, αντίστοιχα, σε γρασιδί και όχι σε μπετόν, όπως συνηθίζεται στα περισσότερα σχολεία.

Εικόνα 5. Λαχανόκηπος και στο βάθος η παιδική χαρά.

Εικόνα 6. Εργαστήριο κηπουρικής.

Εικόνα 7. Ζώα στον σχολικό χώρο.

Εικόνα 8. Γήπεδο ποδοσφαίρου.

4.2 Λειτουργία και οργάνωση σχολικής ζωής.

Το «Klimop freinetschool», πρόκειται για ένα αναγνωρισμένο επιδοτούμενο νηπιαγωγείο - δημοτικό σχολείο για παιδιά ηλικίας από 2,5 έως 12 ετών, πράγμα που σημαίνει πως η παιδαγωγική μέθοδος Φρενέ που εφαρμόζει, αναγνωρίζεται πλήρως από το κράτος και καθιστά το σχολείο ισοδύναμο με τα άλλα σχολεία της χώρας. Χρηματοδοτείται από το κράτος, ενώ η οποιαδήποτε οικονομική ενίσχυση των γονέων είναι ευπρόσδεκτη. Το σχολείο διευθύνεται από τον διευθυντή του σχολείου, ο οποίος αναλαμβάνει τα διοικητικά και οικονομικά θέματα ενώ, δεν επεμβαίνει στο διδακτικό κομμάτι. Το σχολείο διαθέτει γραμματειακή υποστήριξη και το διδακτικό προσωπικό αποτελείται μόνο από τους δασκάλους της κάθε τάξης χωρίς να περιλαμβάνονται ειδικότητες, όπως συμβαίνει στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

4.2.1 Τεχνικές Freinet

Προκειμένου να γίνει πιο κατανοητή η λειτουργία και η οργάνωση της σχολικής ζωής είναι αδήριτη ανάγκη να παραθέσουμε αναλυτικά ορισμένες τεχνικές Φρενέ που χρησιμοποιούνταν επι καθημερινής βάσης:

- **Κύκλος συζήτησης**

Ο κύκλος συζήτησης είναι η σημαντικότερη και πιο ωφέλιμη τεχνική. Με έναν κύκλο συζήτησης ξεκινά η σχολική μέρα. Είναι μια περίοδος όπου τα παιδιά υποβάλλουν ερωτήσεις για γεγονότα που βιώνουν στην ατομική τους ζωή. Οι ερωτήσεις μπορεί να επιλυθούν επί τόπου ή να υποβληθούν σε περαιτέρω έρευνα και να είναι η αρχή ενός διερευνητικού προγράμματος ή να γίνονται προτάσεις για ειδικές δραστηριότητες όπως εκδρομές και έργα. Επίσης είναι η στιγμή όπου τα παιδιά φέρνουν τις εμπειρίες τους στην τάξη, ενημερώνουν τους συμμαθητές

τους για τις εξωσχολικές δραστηριότητες και τα ενδιαφέροντά τους (όπως χορός, ανάγνωση βιβλίων κ.α.).

- **Δεύτερος κύκλος συζήτησης στο τέλος της σχολικής ημέρας**

Πρόκειται πάλι για έναν κύκλο συζήτησης, ο οποίος όμως, γίνεται στο τέλος κάθε σχολικής μέρας. Σε αυτόν τον κύκλο μπορούν να διαβαστούν τα κείμενα που έχουν γράψει οι μαθητές, να δείξουν στους συμμαθητές τους κάποια χειροτεχνική εργασία και να γίνουν συμφωνίες για την επόμενη μέρα. Ο κύκλος αυτός έχει έναν τελετουργικό χαρακτήρα, καθώς είναι μια στιγμή ξεκούρασης και για τα παιδιά σημαίνει ότι η εργασία στην τάξη έχει τελειώσει.

- **Σχεδιασμός ημέρας/ εβδομάδας**

Στους μαθητές παρέχονταν η δυνατότητα να διαμορφώσουν οι ίδιοι το σχολικό πρόγραμμα, εκτός από τις ώρες που είχε ορίσει ο εκπαιδευτικός να γίνουν ορισμένα μαθήματα. Έτσι, λοιπόν, κάθε Δευτέρα όλη η τάξη συζητούσε μαζί με τον εκπαιδευτικό και συμπλήρωναν το εβδομαδιαίο πρόγραμμα. Παράλληλα με το εβδομαδιαίο πρόγραμμα που ήταν κοινό για όλη την τάξη, το κάθε παιδί ξεχωριστά συμπλήρωνε το δικό του ατομικό ημερήσιο πρόγραμμα (βλ. εικόνα 9). Δίνονταν δηλαδή, η δυνατότητα στο κάθε παιδί ξεχωριστά να επιλέξει το ίδιο τις δραστηριότητες της εβδομάδας, να καθορίσει το ύψος της εργασίας και τα στάδια ολοκλήρωσης. Με αυτόν τον τρόπο, το παιδί αποκτούσε σταδιακά την αίσθηση του χρόνου, τον ρυθμό και τον τρόπο μάθησής του, καθώς και να νιώθει υπεύθυνο για την διεκπεραίωση των εργασιών του. Σε αυτή την διαδικασία σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και ο παράγοντας της αλλαγής. Βάση του οποίου, ένα παιδί μπορεί να αρχίσει με τις πιο διασκεδαστικές δραστηριότητες και ύστερα να συνειδητοποιήσει πως ένας άνθρωπος για να εξελιχθεί, είναι απαραίτητο να εργάζεται πιο σκληρά. Επιπλέον, το ατομικό πρόγραμμα ωφελούσε πολύ τους μαθητές που είχαν αργούς ρυθμούς μάθησης να σχεδιάσουν το πρόγραμμά τους έτσι όπως νομίζουν πως θα τους βοηθήσει να τελειώσουν τις δραστηριότητες που αναλάμβαναν. Βοηθούσε, όμως, και τους δυνατούς μαθητές να προχωρήσουν στη γνώση. Πρόκειται δηλαδή για μια διαφοροποιημένη μάθηση.

Mijn eigen planning

maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag	zaterdag	zondag

Contract	IWT1	IWT2	IWT3	IWT project
				1)
				2)
				3)

		
Dit neem ik mee	post	studeren

Εικόνα 9. Παράδειγμα ατομικού προγράμματος.

- «Φόρουμ»

Κάθε Παρασκευή το σχολείο τελείωνε με έναν ευχάριστο τρόπο. Από τις 14:30 έως τις 15:00, είχαν το λεγόμενο «Φόρουμ», όπου μαθητές, εκπαιδευτικοί και γονείς συγκεντρώνονταν στο θεατράκι που βρισκόταν στον εξωτερικό χώρο του σχολείου. Το «Φόρουμ» ήταν σαν μια μικρή γιορτή, στην οποία οι μαθητές παρουσίαζαν καλλιτεχνικά δρώμενα, τα οποία τα ετοίμαζαν μέσα στις προηγούμενες εβδομάδες. Άλλοτε θα παρουσίαζαν χορογραφίες ή ένα τραγούδι ή μικρά σκετσάκια ή ζωγραφιές (κυρίως οι μικρότερες τάξεις) ή εκθέσεις των ίδιων των μαθητών (για την γιορτή της μητέρας για παράδειγμα) ή και ακόμα κάποιο έργο που βρίσκονταν σε εξέλιξη. Γενικά το οτιδήποτε καλλιτεχνικό, χωρίς να υπάρχουν περιορισμοί. Βέβαια ο χρόνος δεν επαρκούσε για όλες τις τάξεις, συνήθως για δύο ή τρεις. Ως επακόλουθο την επόμενη Παρασκευή να παρουσίαζαν διαφορετικές τάξεις και όχι οι ίδιες που παρουσίασαν την προηγούμενη εβδομάδα. Αξιοσημείωτο είναι το πόσο σημαντικός ήταν ο ρόλος του δασκάλου της τάξης, καθώς ήταν μαζί με τα παιδιά επι σκηνής και παρείχε στήριξη στους πιο ντροπαλούς. Εξάλλου, σκοπός της διεξαγωγής του «Φόρουμ» ήταν να μάθουν τα παιδιά να εκτίθονται στο πλήθος και να παρουσιάζουν την δουλειά τους, το καθένα πάντα με τον δικό του τρόπο. Έτσι λοιπόν, γίνεται αντιληπτό πως το «Φόρουμ», είναι μια σημαντική στιγμή στο «Klimor», όπου οι μαθητές παρουσίαζαν τη σχολική ζωή τους στους γονείς.

4.2.2 Η διαμόρφωση της τάξης

Η τάξη όπου έκανα την πρακτική μου άσκηση ήταν η μία από τις δύο μικτές τάξεις της πέμπτης και έκτης δημοτικού. Και στις δύο μικτές τάξεις αναλογούσαν δύο αίθουσες αντίστοιχα, ενώ μια μεγάλη ενδιάμεση αίθουσα ήταν κοινή. Σε αυτή την ενδιάμεση κοινή αίθουσα, βρίσκονταν η βιβλιοθήκη (βλ. εικόνα 10), δώδεκα υπολογιστές, το εργαστήριο μαγειρικής (βλ. εικόνα 11), το εργαστήριο κατασκευαστικών υλικών (βλ. εικόνα 12) και ένας αργαλειός (βλ. εικόνα 13). Οι μαθητές περνούσαν πολλές διδακτικές ώρες σε αυτή την αίθουσα κυρίως στην βιβλιοθήκη και στους υπολογιστές, καθώς αντλούσαν πληροφορίες από τα βιβλία και το διαδίκτυο για τις διερευνητικές εργασίες.

Εικόνα 10. Η βιβλιοθήκη.

Εικόνα 11. Το εργαστήρι μαγειρικής.

Εικόνα 12. Το εργαστήρι υλικών.

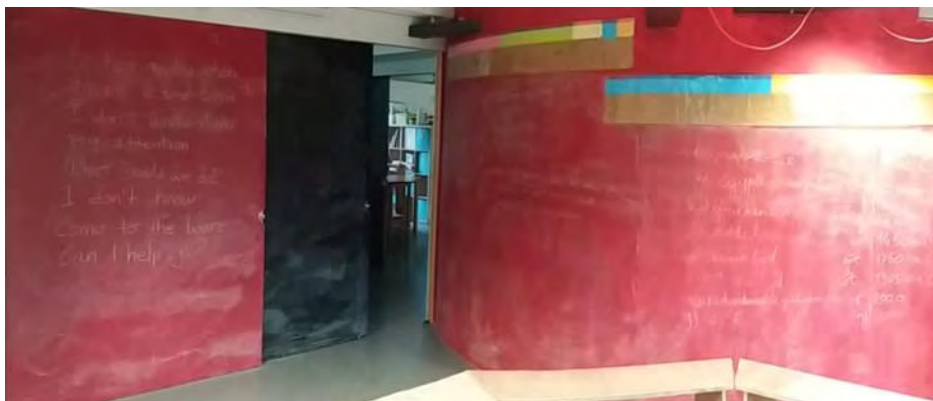
Εικόνα 13. Ο αργαλειός.

Όπως προαναφέρθηκε η κάθε μικτή τάξη είχε δύο αίθουσες που τις αναλογούσαν (βλ. εικόνα 14). Όσον αφορά την τάξη της πρακτικής μου, στη μια αίθουσα βρισκόταν κυκλικά διαμορφωμένα παγκάκια, όπου οι μαθητές καθόντουσαν κι συζητούσαν με τον δάσκαλο. Σε διπλανή αίθουσα βρισκόταν δυο ομαδικά μεγάλα τραπέζια και σκαμπό για να κάθονται οι μαθητές. Σε αυτόν τον χώρο οι μαθητές έκαναν τις εργασίες τους και έτρωγαν το μεσημεριανό τους φαγητό.

Εικόνα 14. Οι δύο αίθουσες της τάξης.

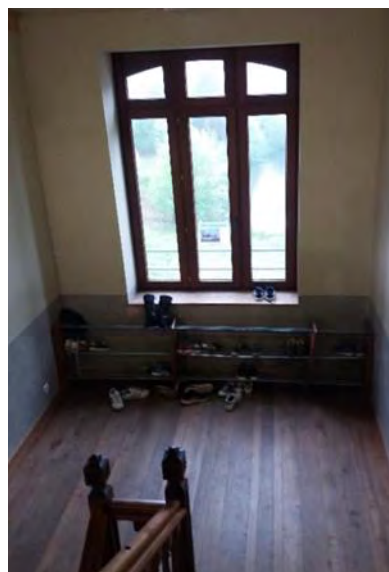
Αξιοσημείωτο είναι πως στο σχολείο είχε πίνακες παντού. Οι τοίχοι ήταν πίνακες, ακόμα και οι πόρτες (βλ. εικόνα 15). Ο δάσκαλος και οι μαθητές έγραφαν παντού. Ακόμα στην τάξη υπήρχαν ράφια, όπου οι μαθητές άφηναν τις σχολικές τσάντες τους εκεί (βλ. εικόνα 16). Δεν τις χρησιμοποίησαν καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας, καθώς η φιλοσοφία του σχολείου είναι να μην δίνονται στα παιδιά αναγνωστικά. Η γνώση να προέρχεται από τις εργασίες τους κατά τη διάρκεια της ημέρας. Τελευταίο αλλά όχι λιγότερο σημαντικό, για να εισέλθουν στη τάξη τα παιδιά, έβγαζαν τα παπούτσια τους (βλ. εικόνα 17). Έτσι νιώθανε πιο άνετα και οικεία για να δουλέψουν στο σχολείο.

Εικόνα 15. Πίνακες κιμωλίας στους τοίχους και στις πόρτες.

Εικόνα 16. Βιβλιοθήκη για την τοποθέτηση των σχολικών τσαντών.

Εικόνα 17. Χώρος, όπου άφηναν οι μαθητές τα παπούτσια πριν εισέλθουν στην τάξη.

4.2.3 Βιβλίο μαθητή

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι μαθητές δεν είχαν στη διάθεσή τους σχολικά εγχειρίδια, εφόσον κάτι τέτοιο θα ήταν αντίθετο με τη φιλοσοφία του σχολείου. Παρ' όλα αυτά οι ίδιοι οι μαθητές διαμόρφωναν το δικό τους βιβλίο. Σε αυτό το ατομικό βιβλίο συλλέγονταν όλες οι εργασίες των παιδιών πάνω στο θέμα της διερευνητικής εργασίας που δημοκρατικά είχε αποφασίσει όλη η τάξη να διερευνήσει. Οι εργασίες γινόντουσαν ομαδικά, οι μαθητές αντλούσαν πληροφορίες από διάφορες πηγές (βιβλιοθήκη της τάξης, διαδίκτυο) και μόλις συγκέντρωναν τις απαραίτητες πληροφορίες τις δαχτυλογραφούσαν στον υπολογιστή. Μάλιστα, στα κείμενα τους πρόσθεταν και εικόνες δημιουργώντας έτσι πολυτροπικά κείμενα. Μετά τη δαχτυλογράφηση ήταν το στάδιο εκτύπωσης, όπου οι μαθητές εκτύπωναν αντίτυπα των εργασιών τους για όλους τους συμμαθητές τους. Ατομικά ο κάθε μαθητής είχε να συγκεντρώσει όλα τα θέματα που αναπτύχθηκαν τόσο από τις άλλες ομάδες όσο και από τη δική του και να τα κολλήσει στο δικό του βιβλίο.

4.2.4 Ωράριο σχολείου

Το σχολείο άρχιζε καθημερινά στις 08:40 και τελείωνε στις 16:00. Με τη διαφορά ότι κάθε Τετάρτη το σχολάσμα ήταν στις 11:30 και κάθε Παρασκευή στις 15:00. Τις Παρασκευές από τις 14:30 έως τις 15:00 διεξάγονταν το «Φόρουμ».

4.2.5 Το πρόγραμμα

Αναλυτικότερα από τις 08:40 έως τις 10:20 ήταν η πρώτη διδακτική ώρα. Μέχρι τις 09:30 διεξάγονταν «ο κύκλος συζήτησης», (στα ολλανδικά: praatronde). Από τις 10:45 έως τις 12:00 ήταν η δεύτερη διδακτική ώρα. Μεταξύ της πρώτης και της δεύτερης διδακτικής ώρας μεσολαβούσε ένα διάλειμμα εικοσιπέντε λεπτών. Αξιοσημείωτο είναι πως τον όρο διάλειμμα τον είχαν αντικαταστήσει με τον όρο «ώρα παιχνιδιού» ή αλλιώς «speeltijd» στα ολλανδικά. Από τις 12:00 έως τη 13:10 ήταν η ώρα του γεύματος καθώς και ώρα παιχνιδιού. Έπειτα από τις 13:10 έως τις 14:25 ήταν η ώρα σιωπηλής εργασίας. Ώρα σιωπηλής εργασίας ήταν και η δεύτερη διδακτική ώρα. Σε αυτόν τον χρόνο οι μαθητές δούλευαν και συνεργάζονταν σε ομάδες πάνω στο τρέχον διερευνητικό πρόγραμμα (project), που είχε επιλέξει όλη η τάξη να αναλάβει. Η τρίτη διδακτική ώρα ήταν από τις 14:50 έως 15:35. Τέλος από τις 15:35 - 16:00, το σχολάσμα. Δηλαδή, οι μαθητές έπρεπε να καθαρίσουν την τάξη και φυσικά να επιστρέψουν στη θέση τους ό,τι υλικά χρησιμοποίησαν κατά τη διάρκεια της ημέρας στις κατασκευές τους.

Την Παρασκευή το διδακτικό πρόγραμμα τελείωνε στις 14:00. Από τις 14:00 έως τις 14:25 τα παιδιά καθάριζαν την τάξη, ώστε να την βρουν έτοιμη το πρωί της Δευτέρας και έπειτα κατέβαιναν στο προαύλιο του σχολείου για το «Φόρουμ» που προαναφέρθηκε πριν. Το «Φόρουμ» διαρκούσε μισή ώρα και το σχολείο τελείωνε στις 15:00.

Την Τετάρτη το σχολείο τελείωνε στις 11:30, που αυτό σημαίνει πως η πρώτη διδακτική ώρα ήταν από τις 08:40 έως τις 10:00. Η «ώρα παιχνιδιού» διαρκούσε είκοσι λεπτά, δηλαδή από τις 10:00 έως τις 10:20 και ύστερα από τις 10:20 έως τις 11:30 ήταν η δεύτερη διδακτική ώρα. Τις περισσότερες Τετάρτες οι μαθητές είχαν αθλητικές δραστηριότητες καθ' όλη την σχολική ημέρα.

maand: mei					
zweemweek	Maandag 13	dinsdag 14	woensdag 15	donderdag 16	Vrijdag 17
8:40 – 9:30	Praatronde / plannen	praatronde	teste de français	praatronde	klasraad
9:30 – 10:20	Dictee 6		taalkring		
speeltijd			10:00 – 10:20		
10:45 – 12:00 Stille werktijd			vijfdes- en zesde tijd		français
maaltijd + speeltijd			einde 11:30		
13:10 – 14:25 Stille werktijd				Dictee 5 tekstbespreking	Planning / forum
peeltijd					opruimen + afsluiten
14:50 – 15:35		français		sport	
15:35 – 16:00	opruimen + afsluiten	opruimen + afsluiten		opruimen + afsluiten	

Εικόνα 18. Παράδειγμα εβδομαδιαίου προγράμματος.

4.2.6 Αθλητικές δραστηριότητες

- Διαδρομή δέκα χιλιομέτρων.

Η πρώτη αθλητική δραστηριότητα στην οποία συμμετείχα, ήταν οι μαθητές να τρέξουν μια απόσταση δέκα χιλιομέτρων με αφετηρία και τερματισμό το σχολείο τους. Συγκεκριμένα οι μαθητές των δύο μικτών τάξεων πέμπτης και έκτης δημοτικού είχαν να διανύσουν μαζί με τους δασκάλους τους μια απόσταση των 10χλμ. έξω από το σχολικό χώρο. Το σχολείο εφοδίασε τους μισούς μαθητές με ποδήλατα, τα οποία στη μέση της διαδρομής θα τα εναλλάσσονταν με τους υπόλοιπους μαθητές, οι οποίοι θα έτρεχαν. Έπειτα οι μαθητές επέστρεψαν στο σχολείο, όπου έκαναν γυμναστικές διατάξεις με τους δασκάλους τους μέχρι να χτυπήσει το κουδούνι για την «ώρα παιχνιδιού».

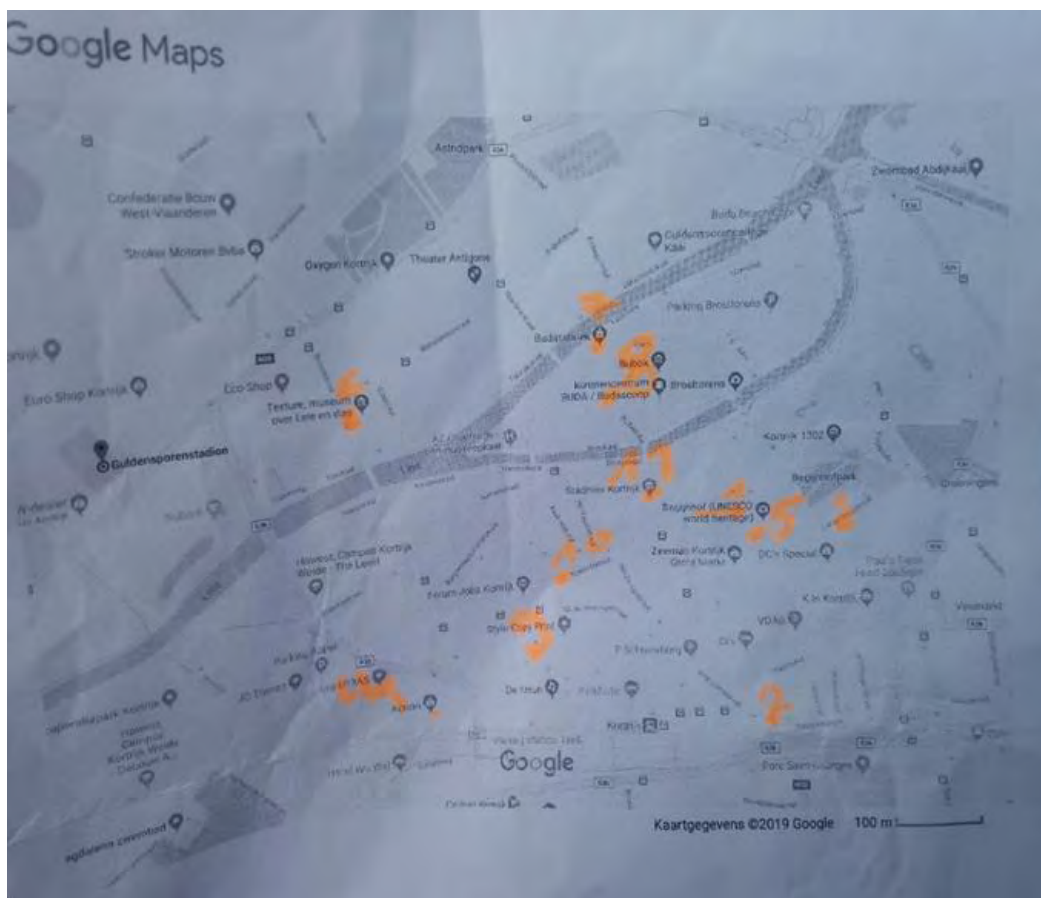

Εικόνα 19. Αθλητική δραστηριότητα: Διαδρομή 10 χλμ.

- Παιχνίδι πόλης

Μια άλλη αθλητική δραστηριότητα ήταν «το παιχνίδι πόλης». Εκείνη την ημέρα ο δάσκαλος περίμενε τους μαθητές τους στο σταθμό των τραινών της Μπριζ για να πάνε σε μια άλλη πόλη της Φλάνδρας, στο Κόρτρικ, που απείχε μία ώρα. Το έναυσμα για να σχεδιάσει ο δάσκαλος μαζί με ένα μαθητή του το παιχνίδι αυτό, ήταν πως ο συγκεκριμένος μαθητής ήταν πολύ καλός ποδοσφαιριστής και είχε εντοπιστεί από έναν ανιχνευτή ταλέντων, ο οποίος του πρότεινε να συμμετάσχει στην ομάδα των νέων της ποδοσφαιρικής ομάδας του Kortrijk. Δηλαδή ο μαθητής αυτός, που την επόμενη χρονιά θα πήγαινε πρώτη γυμνασίου, θα ήταν εσώκλειστος σ' ένα σχολείο της πόλης Κόρτρικ, θα προπονούνταν στην ποδοσφαιρική ομάδα του Κόρτρικ και τα Σαββατοκύριακα θα επέστρεφε στην οικογένειά του στο Όοστκαμπ. Επομένως, ο δάσκαλος της τάξης στήριξε την απόφαση του μικρού μαθητή του και θέλησε να τον βοηθήσει παραπάνω στο νέο του ξεκίνημα που θα είχε από τη νέα σχολική χρονιά. Έτσι οργάνωσε μια σχολική εκδρομή για όλους τους μαθητές, που συμπεριλάμβανε επίσκεψη και ξενάγηση στο γήπεδο της ομάδας, και επίσης παρακολούθηση της επαγγελματικής προπόνησης της ομάδας του Kortrijk. Όπως ανέφερα προηγουμένως, ο δάσκαλος και ο μαθητής σχεδίασαν ένα παιχνίδι πόλης για να γνωρίσει ο ίδιος ο μαθητής την καινούργια του πόλη, να ξέρει, δηλαδή, πώς να πηγαίνει στο γήπεδο για την προπόνησή του και φυσικά πώς να πηγαίνει στο σταθμό των τραινών και να γυρνάει με ασφάλεια στην οικογένειά του. Ειδικότερα, οι συμμαθητές με

προθυμία συμμετείχαν στο παιχνίδι. Χωρίστηκαν σε δυο ομάδες: η μια ομάδα είχε αρχηγό τον δάσκαλο της τάξης ενώ η άλλη εμένα. Και οι δυο ομάδες είχαν στην κατοχή τους ένα χάρτη με εννέα σημεία (βλ. εικόνα 20). Στην πρώτη ομάδα δινόταν χρόνος να συναποφασίσει σε ποιο σημείο του χάρτη θα πάνε και ύστερα δίνονταν δέκα λεπτά για να εξαφανιστούν από το οπτικό πεδίο της άλλης. Η δεύτερη ομάδα δεν γνώριζε που θα πήγαινε η πρώτη, αλλά έπρεπε να μαντέψουν και να αρχίσουν να την ψάχνουν σε ένα από τα εννέα σημεία του χάρτη. Άμα η δεύτερη ομάδα έβρισκε την πρώτη και την «έπιανε» τότε κέρδιζε η δεύτερη ομάδα. Η πρώτη ομάδα με το που έφτανε σε ένα σημείο του χάρτη θα έπρεπε να ενημερώνει μέσω μηνύματος στο κινητό στέλνοντας μια φωτογραφία το σημαδεμένο σημείο του χάρτη όπου βρίσκεται, έτσι ώστε η δεύτερη ομάδα να την κυνηγάει ενσυνείδητα. Όταν η πρώτη ομάδα κοινοποιούσε την τοποθεσία της, έπρεπε αμέσως να καταφύγουν σε άλλο σημείο του χάρτη για να μην τους πιάσουν. Για το παιχνίδι πόλης πέρα από το χάρτη που είχαμε στα χέρια μας. Για αυτή την δραστηριότητα, χρησιμοποιήσαμε την εφαρμογή google maps στο κινητό τηλέφωνο, ώστε να προσανατολιστούμε στην καινούργια για όλους μας πόλη. Το παιχνίδι διήρκεσε δυόμιση ώρες.

Εικόνα 20. Ο χάρτης με τα 9 σημεία στο Κόρτρικ.

- Κολυμβητήριο

Άλλη μια αθλητική δραστηριότητα που είχαν οι μαθητές ήταν το κολυμβητήριο. Για μια ώρα οι μαθητές πήγαν στο κοντινότερο κολυμβητήριο μαζί με τα ποδήλατα που διέθετε το σχολείο. Εκεί ο δάσκαλος τους δίδαξε κολυμβητικές κινήσεις και τους επέβλεπε.

- Δραστηριότητες εντός του σχολικού χώρου.

Αθλητικές δραστηριότητες γίνονταν και στα πλαίσια του σχολικού χώρου, τέτοιες ήταν το ποδόσφαιρο, το βόλεϊ, γυμναστικές ασκήσεις και διάφορα παιχνίδια.

Συνοψίζοντας, όλες οι αθλητικές δραστηριότητες γίνονταν από τον εκπαιδευτικό της τάξης, καθώς το σχολείο δεν διέθετε ειδικότητες, όπως αυτή του γυμναστή. Ο πρώτος λόγος είναι γιατί οι μαθητές πρέπει να κτίσουν σχέση εμπιστοσύνης με τον δάσκαλό τους, λόγω της μικρής ηλικίας τους και δεύτερον το πρόγραμμα της εβδομάδας διαμορφώνεται κάθε βδομάδα και ό,τι προγραμματίζουν το προγραμματίζουν με το δάσκαλό τους.

4.2.7 Χειροποίητες κατασκευές

Οι μαθητές έφτιαχναν, κυρίως, αναμνηστικές κατασκευές. Ειδικότερα:

- Χειροποίητα μαξιλαράκια

Για τη γιορτή της μητέρας τα παιδιά έραβαν αναμνηστικά μαξιλαράκια για τη μητέρα τους. Πρώτα διάλεγαν το ύφασμα, ύστερα το αχνοζωγράφιζαν το σχέδιο και ύστερα το έκοβαν με ψαλίδι. Το έραβαν και το γέμιζαν με πούπουλα. Ορισμένοι πιο δημιουργικοί μαθητές, έραβαν μαξιλάρια σε σχήμα προσώπου και ζώου, τοποθετούσαν ουρές, κουμπιά για μάτια και ό,τι άλλο είχε η φαντασία τους (βλ. εικόνα 21).

Εικόνα 21. Κομμένο ύφασμα σε σχήμα γάτας, όπου θα ραφτεί, θα γεμιστεί με πούπουλα και θα γίνει μαξιλαράκι.

- Ξύλινες κατασκευές

Αντίστοιχα για τη γιορτή του πατέρα, οι μαθητές με αρκετή βοήθεια του δασκάλου δημιουργήσαν ξύλινες κατασκευές. Συγκεκριμένα στο κάθε παιδί δόθηκε μια επιφάνεια ξύλου στην οποία έπρεπε να ζωγραφίσει με μολύβι ένα αντικείμενο το οποίο είναι χαρακτηριστικό για τον πατέρα του. Όσοι μαθητές αντιμετώπιζαν πρόβλημα στο σχέδιο ζητούσαν βοήθεια από

κάποιον άλλον συμμαθητή τους. Εφόσον είχαν τελειώσει το σχέδιο, ο δάσκαλος και μόνο έκοψε με ειδικό μηχάνημα το ξύλο. Ύστερα τα παιδιά το γυάλιζαν με γυαλόχαρτο και το έβαφαν με μπογιές. Την ημέρα της γιορτής του πατέρα το αναμνηστικό δώρο ήταν έτοιμο.

- Αναμνηστικές τσάντες

Προς το τέλος της σχολικής χρονιάς, για τους μαθητές της έκτης διοργανώνεται μια διήμερη σχολική εκδρομή εντός της εβδομάδας. Ο εκπαιδευτικός της τάξης συνοδεύει τα παιδιά της έκτης στην εκδρομή, ενώ εκείνες τις δυο μέρες ο γονεΐς έχουν το δικαίωμα, ύστερα από συνεννόηση με το δάσκαλο να κρατήσουν την υπόλοιπη πέμπτη τάξη. Εκείνες λοιπόν τις δύο μέρες, ο δάσκαλος έχει δώσει οδηγίες στους γονεΐς να επιβλέπουν τα παιδιά και να τα βοηθούν στις αναμνηστικές κατασκευές που θα κάνουν για τους συμμαθητές τους που θα αποφοιτήσουν το καλοκαίρι. Ο κάθε μαθητής της πέμπτης ήταν υπεύθυνος για το αναμνηστικό ενός μαθητή της έκτης. Αναλυτικότερα τα παιδιά τότε είχαν να ζωγραφίσουν τ' όνομα ενός μαθητή σε μια υφασμάτινη τσάντα και ύστερα αυτή την τσάντα να τη γεμίσουν με κατασκευές. Το σχολείο διέθετε εργαστήρι με υλικά και συνήθως οτιδήποτε χρειαζόνταν τα παιδιά υπήρχε. Μάλιστα στη διάθεσή τους είχαν και τον υπολογιστή από τον οποίον έπαιρναν ιδέες για τις κατασκευές τους. Κλείνοντας τα αναμνηστικά θα ήταν έκπληξη για τους συμμαθητές τους.

4.2.8 Δραστηριότητες για τη διαμόρφωση φιλικών σχέσεων

Σ' ένα σχολείο Φρενέ, σημαντικό ρόλο, πέρα από την πειθαρχία, κατέχει και η διαμόρφωση φιλικών σχέσεων μεταξύ των μαθητών, ώστε να επιτευχθεί η ομαδοσυνεργατική μάθηση. Πρέπει, δηλαδή, το ένα παιδί να καταλάβει πως χρειάζεται τη βοήθεια του άλλου για να βγει μια δραστηριότητα. Εάν κάποιο παιδί δεν είναι πρόθυμο να συνεργαστεί, αυτομάτως αποκλείει τον εαυτό του από την ευρύτερη ομάδα της τάξης και κάτι τέτοιο είναι ανεπιθύμητο, κυρίως για το ίδιο παιδί. Σε ερώτηση ο δάσκαλος ανέφερε πως η διαμόρφωση φιλικών σχέσεων είναι κάτι που οι δάσκαλοι αυτού του σχολείου το χτίζουν από την πρώτη δημοτικού έως και την τελευταία τάξη.

Κατ' επέκταση, ένα σχολείο Φρενέ στηρίζεται στην ομαδοσυνεργατική μάθηση, δηλαδή οι μαθητές να συνεργάζονται μεταξύ τους σε ομάδες και ο ένας να μαθαίνει από τον άλλον. Αυτός είναι και ο λόγος των μικτών τάξεων αυτού του τύπου σχολείου. Η δεύτερα και η τρίτη τάξη είναι μαζί, καθώς και η πέμπτη με την έκτη και αυτό συμβαίνει γιατί το μεγαλύτερο παιδί μπορεί να βοηθήσει το μικρότερο. Μόνο η πρώτη και η τετάρτη τάξη δεν είναι μικτές

καθώς οι εκπαιδευτικοί του σχολείου υποστηρίζουν πως αυτές οι δυο τάξεις είναι βασικές στο να λάβουν τα παιδιά πολύ καλή γνώση της μητρικής γλώσσας και της μαθηματικής σκέψης.

Παρακάτω αναφέρονται ορισμένες δραστηριότητες για διαμόρφωση φιλικού κλίματος στην τάξη που διαδραματίστηκαν τις μέρες της πρακτικής μου:

- Δραστηριότητα: Τι ώρα πήγες για ύπνο;

Έτσι ονομάζεται η πρώτη δραστηριότητα που θα αναφέρω. Αναλυτικότερα ο εκπαιδευτικός ρώτησε τους μαθητές για το τι ώρα πήγαν για ύπνο το προηγούμενο βράδυ και τους είπε να σχηματίσουν 4 ομάδες. Σε αυτό το σημείο τόνισε να δίνει κανείς προσοχή στο πως οι μαθητές από μόνοι τους συνεργάζονται για αυτή τη δραστηριότητα. Έτσι, απλά αφήνοντας τους μαθητές να συνεννοηθούν μεταξύ τους, με μόνη παρέμβαση να τους περιορίζει στο χρόνο, οι μαθητές σχημάτισαν 4 ομάδες με 4 αρχηγούς. Η πρώτη ομάδα ήταν αυτή που ο αρχηγός της πήγε για ύπνο ακριβώς στις 09:00, η δεύτερη στις 10:00, ή τρίτη στις 11:00 και η τέταρτη στις 12:00. Τα παιδιά ανάλογα με την ώρα που πήγαν για ύπνο εντάσσονταν και στην αντίστοιχη ομάδα τους. Για παράδειγμα ο μαθητής που κοιμήθηκε στις 11:15 μπήκε στην ομάδα που πήγε για ύπνο στις 11:00. Η δραστηριότητα όμως δεν τελείωνε σε αυτό το σημείο. Εφόσον τα παιδιά βρήκαν την ομάδα τους, ο εκπαιδευτικός τους είπε να σχηματίσουν μια γραμμή, ώστε να μπου ακριβώς στη σειρά σχετικά με την ώρα που πήγαν για ύπνο. Πάλι άξιζε κανείς να παρατηρήσει πως συνεργάζονταν και ρωτούσε το ένα το άλλο για το τι ώρα πήγε για ύπνο. Για παράδειγμα το παιδί που πήγε για ύπνο στις 11:15 μπήκε ανάμεσα από το παιδί που πήγε για ύπνο στις 11:00 και από αυτό που πήγε για ύπνο στις 11:30. Η δραστηριότητα αυτή διήρκεσε πέντε λεπτά.

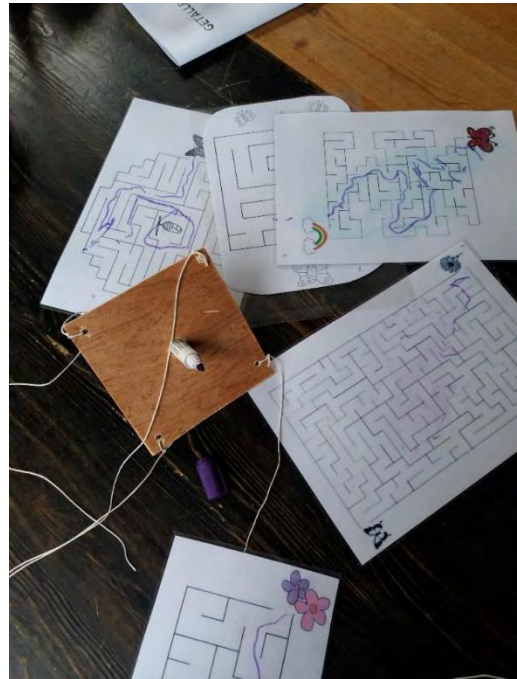
- Δραστηριότητα: Τι προτιμάς;

Αυτός ο τίτλος θα μπορούσε να δοθεί σε αυτή την δραστηριότητα που θα παραθέσω. Ο εκπαιδευτικός της τάξης αποφάσισε να ξεκινήσει διαφορετικά την έναρξη των μαθημάτων. Συγκεκριμένα ρωτούσε τους μαθητές τους τι προτιμάνε και τους έδινε δυο επιλογές. Τα παιδιά έπρεπε να ανάλογα με τις επιλογές που είχαν και τα προσωπικά του γούστα να πάνε είτε από την αριστερή πλευρά του δασκάλου, είτε από την δεξιά. Αρχικά φαίνεται μια απλή δραστηριότητα, όμως μέσα από αυτή οι μαθητές μαθαίνουν να γίνονται μέλη μιας ομάδας και να αποκομούν οφέλη από την ομαδοποίησή τους. Τα παιδιά μέσω αυτή της δραστηριότητας βάζουν τον εαυτό τους ως μέλος μια ομάδας και παράλληλα συνειδητοποιούν ποιοι συμμαθητές τους έχουν ίδιες προτιμήσεις. Μπορεί να ακούγεται συνηθισμένο, αλλά για ένα παιδί είναι απαραίτητο να

νιώθει πως ανήκει σε μια ομάδα καθώς, συχνός προβληματισμός των παιδιών είναι εάν γίνονται αποδεκτά από τους συνομηλίκους τους.

- Δραστηριότητα ομαδοσυνεργατικής μάθησης με στόχο τη βιωματική προσέγγιση της έννοιας «λαβύρινθος»

Ειδικότερα αυτή η δραστηριότητα έγινε στα πλαίσια ενός μαθήματος ελληνικής μυθολογίας: Μινωική εποχή: ο Θησέας, η Αριάδνη και ο λαβύρινθος. Στην ουσία με την παρούσα δραστηριότητα εξηγήθηκε βιωματικά η έννοια «λαβύρινθος» και ένα γνωστικό περιεχόμενο μεταφράστηκε σε γνωστική δραστηριότητα. Αυτό εξάλλου, χαρακτηρίζει ένα σχολείο Φρενέ. Στόχος της δραστηριότητας ήταν οι μαθητές σε ομάδες να συνεργαστούν και να βρουν τη διαδρομή σ' ένα λαβύρινθο. Τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν ήταν ένα τετράγωνο κομμάτι ξύλου, ένας μαρκαδόρος, τέσσερα σχοινιά και χάρτες λαβύρινθων (βλ. εικόνα 22). Κάθε ομάδα είχε τέσσερα επί-

Εικόνα 22. Τα υλικά για την δραστηριότητα για τον λαβύρινθο.

πεδα δυσκολίας λαβύρινθων, ένα τετράγωνο κομμάτι ξύλου, το οποίο στο κέντρο είχε μια τρύπα, όπου τοποθετούνταν ο μαρκαδόρος και τέσσερα σχοινιά απ' όπου ήταν δεμένα στις τέσσερις άκρες του τετραγώνου. Η δραστηριότητα απευθύνονται αποκλειστικά και μόνο σε ομάδα με τέσσερα άτομα, καθώς τέσσερα ήταν και τα σχοινιά. Σε αυτή τη δραστηριότητα άξιζε κανείς να παρατηρήσει πως τα παιδιά συνεργάζονται μεταξύ τους και πως αντιλαμβάνονται πως το ένα χρειάζεται το άλλο ώστε να βρουν τη διαδρομή στο λαβύρινθο. Όταν έβρισκαν τη λύση στο έναν χάρτη λαβύρινθου προχωρούσαν στο επόμενο.

4.2.9 Σύστημα αξιολόγησης των μαθητών

Το σύστημα αξιολόγησης του σχολείο Φρενέ περιλάμβανε τρεις μορφές. Κάθε μήνα λοιπόν, υπήρχε η ατομική περιγραφική αξιολόγηση, περιγραφική αξιολόγηση από τον δάσκαλο και πέντε κλίμακες βαθμολόγησης (-- , - , - + , + , ++), που χαρακτήριζαν την απόδοση (για παράδειγμα τα δυο ++ σήμαιναν πολύ καλός). Ο δάσκαλος θεωρούσε πιο αποτελεσματική την

περιγραφική αξιολόγηση , καθώς ο μαθητής βελτιώνονταν αρκετά στα σημεία που έπρεπε. Επίσης η ατομική περιγραφική αξιολόγηση του μαθητή τον έκανε να συγκρίνει τον εαυτό του από μήνα σε μήνα και να διαπιστώνει ο ίδιος με τον καιρό την όλο και καλύτερη επίδοσή του. Τέλος, η αξιολόγηση με βαθμούς δεν έλειπε και από αυτό το σχολείο, καθώς ήταν κάτι που απαιτούσαν οι γονείς.

4.2.10 Γονείς και σχολείο

Το σχολείο προσπαθεί να ενσωματώσει, με κάθε τρόπο, τους γονείς στην κοινότητα του. Ο αντίστοιχος Σύλλογος Γονέων που έχουμε εδώ στην Ελλάδα, εκεί ήταν διαμορφωμένος αλλιώς. Ο κάθε δάσκαλος είχε υπό την επίβλεψή του μια ομάδα γονέων, η οποία ομάδα αυτή ήταν καθαρά και μόνο υπεύθυνη για ένα συγκεκριμένο κομμάτι του σχολείου. Για παράδειγμα ο δάσκαλος της τάξης, όπου έκανα την πρακτική, είχε την ομάδα γονέων που ήταν υπεύθυνη για τις μικροεπισκευές του σχολείου. Δηλαδή ήταν γονείς, κυρίως πατεράδες, οι οποίοι στο επάγγελμά τους ήταν τεχνίτες και άμα είχαν χρόνο και διάθεση θα μπορούσαν να ασχοληθούν με κάτι που θα ήθελε διόρθωση ή επισκευή. Επίσης μια άλλη δασκάλα, διαχειριζόνταν την ομάδα που ήταν υπεύθυνη για τις εκδηλώσεις του σχολείου. Ανάλογα, λοιπόν, με τις ανάγκες του σχολείου υπήρχαν και πολλές άλλες ομάδες.

Οι γονείς ήταν ευπρόσδεκτοι και μέσα στην τάξη. Σε περίπτωση που ο εκπαιδευτικός της τάξης έπρεπε να λείπει, ενημέρωνε τους γονείς και όποιος γονιός ανταποκρίνονταν κρατούσε την τάξη για την ημέρα εκείνη. Άμα οι ενδιαφερόμενοι γονείς ήταν παραπάνω από ένας, το σχολικό ωράριο μοιραζόταν. Ο δάσκαλος φρόντιζε να αφήνει οδηγίες όχι μόνο στους γονείς για το τι θα κάνουν με τα παιδιά εν απουσία του, αλλά ενημέρωνε και τα ίδια τα παιδιά για τις δραστηριότητες που έπρεπε να κάνουν για εκείνη την μέρα. Το ότι λείπει ο δάσκαλος δεν σημαίνει πως η εργασία σταματά.

Όπως και στα παιδιά εφαρμόζεται η ομαδοσυνεργατική μάθηση, έτσι και στους γονείς ο δάσκαλος θέλησε να εφαρμόσει μια τεχνική ομάδας. Ειδικότερα, στο τέλος μιας θεατρικής παράστασης, στην οποία παραβρίσκονταν όλοι οι γονείς της τάξης, ο δάσκαλος έθεσε μερικές ερωτήσεις και ζήτησε από τους γονείς μια άτυπη αξιολόγησή του. Έβαλε τέσσερις μαθητές του σε 4 αντίστοιχες γωνίες. Μάλιστα τους έδωσε να κρατάν και ένα γράμμα. Έτσι, το κάθε παιδί που βρίσκονταν στη γωνία κρατούσε ένα από τα γράμματα: Α, Β, Γ, Δ. Οι ερωτήσεις ήταν σύντομες και εμφανίζονταν σε Power Point. Οι γονείς αυτό που είχαν να κάνουν ήταν ανάλογα με την ερώτηση να κατευθύνονται, από το κέντρο που ήταν, στο γράμμα που ήθελαν να δώσουν ως απάντηση.

Επομένως καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως η μάθηση είναι συνεργατική: οι εκπαιδευτικοί, τα παιδιά και οι γονείς αναλαμβάνουν κάθε δέσμευση και είναι υπεύθυνοι για την ορθή λειτουργία της τάξης και του σχολείου.

4.3 Η συμμετοχή μου στο σχολικό πρόγραμμα: Ελληνικά μαθήματα.

Στη διάρκεια της πρακτικής μου, ο δάσκαλος της τάξης μου έδωσε την ευκαιρία να μεταφέρω την κουλτούρα της χώρας μου εντός του σχολείου ευρύτερα και συγκεκριμένα εντός της τάξης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ήταν το θεατρικό που ανεβάσαμε με τους μαθητές της μικτής πέμπτης και έκτης δημοτικού με θέμα την ιστορία του Θησέα με τον Μινώταυρο και τον βασιλιά Αιγέα, όπου γονείς και μαθητές το παρακολούθησαν στο «Φόρουμ».

Επιπλέον ο δάσκαλος μου παραχώρησε μία διδακτική ώρα την εβδομάδα, ώστε να διδάξω την ελληνική γλώσσα. Ετοιμάζα πλάνα, τα συζητούσαμε και μου πρότεινε αλλαγές. Μέσα λοιπόν, από τις διδακτικές υποδείξεις του και συμβουλές έμαθα το σημαντικότερο κριτήριο που ξεχωρίζει ένα σχολείο Φρενέ. Έμαθα δηλαδή, πώς **να μεταφράζω το γνωστικό περιεχόμενο σε γνωστικές δραστηριότητες**.

Πρώτο μάθημα που δίδαξα ήταν η *ελληνική αλφαβήτα*. Σε αυτό το μάθημα αξίζει να αναφέρω την δραστηριότητα που κάναμε με τους μαθητές. Ζητήσαμε από τους μαθητές να σχηματίσουν με το σώμα τους και σε συνεργασία με κάποιον συμμαθητή του τα ελληνικά γράμματα. Οι μαθητές ήταν πρόθυμοι να συνεργαστούν με τους συμμαθητές τους και για κάθε γράμμα υπήρχε και συμμετοχή. Ανάλογα με το γράμμα ερχόταν στο κέντρο 2 ή 3 παιδιά και σε δευτερόλεπτα σχημάτιζαν το γράμμα της αλφαβήτας. Βρίσκαν διάφορους τρόπους, άλλοι το έκαναν με τα δάχτυλα, άλλοι με τα χέρια και άλλοι ξάπλωναν στο πάτωμα. Ο δάσκαλος τόνισε ιδιαίτερα τη σπουδαιότητα αυτής της άσκησης καθώς μου ανέφερε πως είναι μια δραστηριότητα ομαδοσυνεργατικής μάθησης, όπου το ένα παιδί καταλαβαίνει πως χρειάζεται τον συμμαθητή του για να σχηματίσουν ένα γράμμα, αλλιώς δεν υπάρχει άλλος τρόπος να συμμετέχει στη δραστηριότητα.

Στο μάθημα για τους *αριθμούς στα ελληνικά*, ο δάσκαλος πρότεινε το εξής παιχνίδι: σε κάθε γύρο δύο παιδιά θα βγαίνουν έξω από τη τάξη μαζί μου και θα μετράμε από το 0 έως το 12 στα ελληνικά. Ταυτόχρονα τα παιδιά που θα είναι μέσα στην τάξη θα αλλάζουν κάτι επάνω τους. Τα αγόρια άλλαζαν μπλούζες, τα κορίτσια χτενίσματα και κοκαλάκια και ότι άλλο είχαν στη φαντασία τους. Μετά οι δύο μαθητές που ήταν έξω και μετρούσαν θα έπρεπε να βρουν ποιος άλλαξε με ποιόν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα όπου η μάθηση γίνεται παιχνίδι.

Ένα παρόμοιο παράδειγμα αποτελεί και η δραστηριότητα που σχεδιάστηκε για την εκμάθηση των χρωμάτων στα ελληνικά. Εφόσον γράψαμε τα χρώματα στον πίνακα, είπαμε και την ελληνική προφορά, ήρθε η στιγμή για παιχνίδι. Όλοι οι μαθητές καθόταν σε κύκλο και κάθε φορά που εγώ θα έλεγα ένα χρώμα στα ελληνικά, έπρεπε να το αναζητήσουν μέσα στην τάξη ή πάνω στα ρούχα των συμμαθητών τους και να το αγγίξουν.

Σαν παιχνίδι ήταν και όταν τα παιδιά μάθαιναν τις μέρες της εβδομάδας στα ελληνικά. Πρώτα γράψαμε τις μέρες τις εβδομάδας στον πίνακα, ύστερα στα τετράδια και μετά παίξαμε ένα παιχνίδι μνήμης. Από τη μια πλευρά είχα γράψει τις ημέρες της εβδομάδας στα ολλανδικά, στη μέση είχα τις ημέρες γραμμένες στα ελληνικά και διπλά είχα γράψει την προφορά με λατινικούς χαρακτήρες. Εφόσον οι μαθητές είχαν μάθει να προφέρουν τις ημέρες στα ελληνικά, παίξαμε ένα παιχνίδι μνήμης. Συγκεκριμένα, ένας - ένας μαθητής διάβαζε φωναχτά τις ημέρες, με τη διαφορά πως κάθε φορά έσβηνα και μια προφορά. Ο τελευταίος θα προσπαθούσε να τις προφέρει από μνήμης.

Στα μαθήματά των Ελληνικών που διδάχτηκαν, είχα το ελεύθερο να βγάλω και τους μαθητές εκτός τάξης. Ο δάσκαλος μου έλεγε να αξιοποιήσω και το δάσος του σχολείου. Για αυτό μου πρότεινε να ετοιμάσω ένα παιχνίδι με τις προθέσεις. Το παιχνίδι ήταν παρόμοιο με το «κρυφτό». Σε ένα μεγάλο χαρτόνι σχεδίασα τρεις στήλες. Στην πρώτη στήλη είχα γραμμένες προτάσεις όπως: πίσω από το δέντρο ένα, πάνω στην παιδική χαρά κτλ. Στη δεύτερη στήλη είχα γραμμένη την προφορά και στην τρίτη στήλη ο δάσκαλος είχε γράψει την ολλανδική μετάφραση (βλ. εικόνα 23). Σκοπός του παιχνιδιού ήταν οι μαθητές να μάθουν τις προθέσεις πίσω – μπροστά, πάνω – κάτω.. στα ελληνικά, να προσανατολίζονται δηλαδή. Δυο παιδιά τα φυλούσαν και τα άλλα κρύβονταν. Ύστερα ο δικός μου ο ρόλος, καθώς και του δασκάλου ήταν να βοηθήσουμε τα παιδιά που φυλούσαν, κοιτάζοντας το χαρτόνι να μιλήσουν ελληνικά. Να πουν το όνομα του μαθητή που βρήκαν και που κρύβονταν, για παράδειγμα «Lanke πίσω από το δέντρο».

<u>ΠΙΣΩ</u> ΑΠΟ ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ ΕΝΑ	<u>PISO</u> ΑΠΟ ΤΟ DEDRO ENA	<u>ACHTER</u> BOOM 1
<u>ΠΙΣΩ</u> ΑΠΟ ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ ΔΥΟ	<u>PISO</u> ΑΠΟ ΤΟ DEDRO DIO	<u>ACHTER</u> BOOM 2
<u>ΚΑΤΩ</u> ΑΠΟ ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙ	<u>KATO</u> ΑΠΟ ΤΟ TRAPEZI	<u>ONDER</u> DE TAFEL
<u>ΜΠΡΟΣΤΑ</u> ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ	<u>BROSTA</u> ΑΠΟ ΤΟ KASTRO	<u>VOOR</u> HET KASTEEL
<u>ΠΑΝΩ</u> ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΑΡΑ	<u>PANO</u> ΣΤΗΝ PEDIKI CHARA	<u>OP</u> HET SPEELPLEIN
<u>ΜΕΣΑ</u> ΣΤΟ ΤΟΥΝΕΛ	<u>MESA</u> ΣΤΟ TUNEL	<u>IN</u> DE TUNNEL
<u>ΔΙΠΛΑ</u> ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ	<u>DIPLA</u> ΣΤΟ SPITI	<u>NAAST</u> HET HUIS

Εικόνα 23. Χαρτόνι που χρησιμοποιήθηκε κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού για την εκμάθηση των προθέσεων στα ελληνικά.

5 Εφαρμογή διδακτικής Φρενέ σε ελληνικό σχολείο

Ως επακόλουθο των προηγούμενων κεφαλαίων περί αναγκαιότητας αυτής της παιδαγωγικής στην εκπαιδευτική πραγματικότητα του σήμερα και ως επακόλουθο της περιγραφής ενός σύγχρονου σχολείου Φρενέ στο εξωτερικό, θεωρήθηκε αναγκαία η προσπάθεια εφαρμογής διδακτικής της παιδαγωγικής Φρενέ σε ένα ελληνικό σχολείο. Πρόκειται για τη διδακτική της έκδοσης σχολικής εφημερίδας. Το κεφάλαιο επιμερίζεται σε δύο μέρη. Αρχικά στην ανάλυση της διαδικασίας του α' τεύχους και κατά δεύτερον στην ανάλυση της διαδικασίας του β' τεύχους εφόσον για το τελευταίο υπήρξε μια διαφοροποίηση από πρώτο.

5.1 Η έρευνα: Ερμηνεία – Διαδικασία – Συζήτηση αποτελεσμάτων.

Σκοπός της έρευνας είναι η εφαρμογή διδακτικής Φρενέ σε ένα ελληνικό σχολείο. Μια έρευνα, μελέτης περίπτωσης συγκεκριμένα, στη μικτή Γ' και Δ' τάξη του 2^{ου} Δημοτικού Σχολείου Μουρεσίου - Αγ. Δημητρίου - Κισσού - Ανηλίου, με στόχο την εφαρμογή της διδακτικής τεχνικής των σχολικών εντύπων μέσω της ομαδοσυνεργατικότητας. Το σχολείο αυτό, επιλέχθηκε λόγω της εύκολης προσβασιμότητας που είχα εφόσον, συνεργάζεται με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Το δείγμα της έρευνας ήταν οι μαθητές της μικτής Γ' και Δ' τάξης, δεκαεπτά στο σύνολο. Τέλος, για την υλοποίηση και έκδοση της σχολικής εφημερίδας ακολουθήθηκε το σχέδιο εργασίας της Λάχλου Σ., το οποίο προτείνεται στην ιστοσελίδα της παιδαγωγικής ομάδας «Το Σκασιαρχείο». Παρακάτω περιγράφεται, ποιοτικά, η διαδικασία, και τα αποτελέσματα της έρευνας.

5.1.1 Στοιχεία – πληροφορίες που αφορούν τις προϋποθέσεις μάθησης των μαθητών

Προτού αναφερθεί διεξοδικά η διαδικασία της έρευνας αξίζει να καταγραφούν στοιχεία – πληροφορίες που αφορούν τις προϋποθέσεις μάθησης των μαθητών της τάξης. Ειδικότερα, η μικτή Γ' και Δ' τάξη απαρτίζεται από 17 μαθητές στο σύνολο. Εκ των οποίων τέσσερις μαθητές έχουν διαφορετική πολιτισμική προέλευση, καθώς κατάγονται από την Αλβανία, αλλά είναι πλήρως ενταγμένοι στην ελληνική σχολική πραγματικότητα και αποδεκτοί από την ομάδα της τάξης. Δυο εκ των οποίων είναι μαθητές με υψηλές σχολικές επιδόσεις, σε σημείο που δεν αναγνωρίζεται, από εμένα τον παρατηρητή, η διαφορετική τους εθνική ταυτότητα.

Σε συζήτηση με την δασκάλα της τάξης, μου ανέφερε πως οι μαθητές της εργάζονται ατομικά αλλά η Δ' τάξη έχει συνηθίσει να εργάζεται και ομαδικά από την προηγούμενη της δασκάλα, που τους είχε τοποθετημένους σε ομάδες. Επίσης συμπλήρωσε πως πιστεύει ότι η Γ'

δημοτικού, δεν θα δυσκολευτεί να δουλέψει και αυτή σε ομάδες. Μια πολύ σημαντική πληροφορία καθώς, το σχέδιο εργασίας για την σχολική εφημερίδα στηρίζεται στην ομαδοσυνεργατική μάθηση.

Ως μεθόδους διδασκαλίας παρατήρησα πως η εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί τη διάλεξη όταν παραθέτει τη νέα γνώση στους μαθητές, την επίδειξη αφού γράφει στον πίνακα ώστε να γίνει πιο κατανοητή και τέλος, τη μέθοδο των ερωταποκρίσεων όταν θέλει να ελέγξει τη γνώση των μαθητών. Αξιοσημείωτο είναι να παραθέσω τα λόγια της εκπαιδευτικού για το πώς δουλεύει αυτή την μικτή τάξη. Συγκεκριμένα ανέφερε πως προχωρά την ύλη της Δ΄ δημοτικού ενώ οι μαθητές της τρίτης θα κάνουν την ύλη της Γ΄ την επόμενη χρονιά όπου θα συγχωνευτούν με την τωρινή Β΄ τάξη. Για παράδειγμα μου ανέφερε πως δεν μπορεί να διδάξει το μάθημα της Ιστορίας της Γ΄ δημοτικού καθώς οι μαθητές της τετάρτης δημοτικού την έχουν ήδη διδαχθεί. Μόνο στο μάθημα των μαθηματικών η διδασκαλία γίνεται ανά τάξη. Την ώρα, δηλαδή, που διδάσκει στην τρίτη τάξη, η τετάρτη ασχολείται με ασκήσεις εμπέδωσης και εναλλάξ.

Πιο συγκεκριμένα για τους μαθητές: ένας μαθητής σύμφωνα με τη δασκάλα παρουσιάζει δυσκολίες στη μάθηση. Περιμένουν, όμως, τη διάγνωση από το ΚΕ.Σ.Υ. Στο γραπτό του λόγο παρατήρησα αναγραμματισμούς, ότι κολλάει τις λέξεις μεταξύ τους, ότι δεν υπάρχει δομή πρότασης και γράφει τις προτάσεις του σαν στροφή ποιήματος δηλαδή, αφήνοντας μεγάλα περιθώρια δεξιά και αριστερά της σελίδας. Άλλη μια μαθήτριά της Γ΄ δημοτικού, ήρθε πέρσι από μονοθέσιο σχολείο και εντάχθηκε στη Β΄ δημοτικού. Οι δάσκαλοι αντιλήφθηκαν πως δεν ήξερε να μιλάει και ούτε να γράφει. Αποφάσισαν να την στείλουν να παρακολουθήσει την Α΄ τάξη και γρήγορα έφτασε στο ίδιο επίπεδο ανάπτυξης ικανοτήτων με τους συνομήλικούς της. Για αυτό το λόγο βρίσκεται στην Γ΄ δημοτικού. Ωστόσο παρουσιάζει ελλείψεις τόσο στη Γλώσσα, όσο και στα Μαθηματικά. Σε μάθημα της Γλώσσας παρατήρησα πως ενώ είναι τρίτη δημοτικού κολλάει τις λέξεις μεταξύ τους ή τονίζει σε άλλες συλλαβές και κάνει ορθογραφικά λάθη στο καταληκτικό μέρος των λέξεων.

Μολοταύτα, περισσότερες πληροφορίες που αφορούν τις προϋποθέσεις μάθησης των μαθητών αποκόμισα κατά τη διάρκεια των συναντήσεων μου με τους μαθητές. Αναλυτικότερα, για την έκδοση της σχολικής εφημερίδας εργαστήκαμε σε κείμενα παραγωγής γραπτού λόγου που προσεγγίζουν το άρθρο, ως είδος κειμενικού λόγου. Τα κείμενα συνοδεύτηκαν από παράλληλο υποστηρικτικό φωτογραφικό υλικό, ώστε οι μαθητές να εισαχθούν στο πολυτροπικό κείμενο (σύνδεση εικόνας και γλώσσας).

Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων παρατηρήθηκε δυσκολία στην περιγραφή ενός τόπου και δυσκολία στο να αναδείξουν τα βασικά χαρακτηριστικά της περιγραφής του. Ενώ οι

μαθητές αναζητούσαν εύκολα την πληροφορία, δυσκολεύτηκαν στη διαχείριση και στην κωδικοποίηση των πληροφοριών από διάφορες πηγές. Υπήρχαν μαθητές που δυσκολεύονταν να χρησιμοποιήσουν σωστά τα γραμματικό-συντακτικά φαινόμενα, μαθητές με φτωχό λεξιλόγιο και ορθογραφικά λάθη στα γραπτά τους, καθώς και μαθητές που παρέλειπαν τα σημεία στίξης. Άλλοι μαθητές οργάνωναν τόσο σε προφορικό όσο και σε γραπτό επίπεδο με ευκολία τα κείμενα τους ενώ άλλοι με πιο αργό ρυθμό σκέψης και γραφής.

Γενικά, οι σχέσεις μεταξύ των μαθητών ήταν ιδιαίτερα φιλικές, δεν υπήρχαν μεταξύ τους ιδιαίτερες εντάσεις, συνεργάζονται και στο μάθημα και στο παιχνίδι. Όσον αφορά την διαχείριση της τάξης δεν αντιμετωπίσα θέματα πειθαρχίας. Τέλος, το κλίμα της τάξης ήταν φιλικό και ευχάριστο και υπήρχε παιδαγωγική σχέση μεταξύ εκπαιδευτικών και εκπαιδευόμενων.

5.2 Διαδικασία υλοποίησης του α' τεύχους της σχολικής εφημερίδας «Τα νέα του Ανηλίου».

Έπειτα από τις πληροφορίες μάθησης των μαθητών, είναι η στιγμή να γίνει λεπτομερέστατη αναφορά για την διαδικασία υλοποίησης σχολικής εφημερίδας.

Στο πρώτο στάδιο, *«της ευαισθητοποίησης και της ενεργοποίησης του μαθητικού ενδιαφέροντος»*, οι μαθητές έδειξαν ενδιαφέρον και θέληση να δημιουργήσουν από κοινού μια εφημερίδα. Ο μόνος δισταγμός τους ήταν πως θα μπορέσουν οι ίδιοι να δημιουργήσουν μια εφημερίδα, τόσο άψογη, όσο και τα δείγματα που τους παρουσιάστηκαν. Σε αυτό το σημείο καθησυχάστηκαν στο άκουσμα πως θα τους παρέχεται βοήθεια κάθε φορά που θα τη χρειάζονται και σε κάθε στάδιο υλοποίησης της εφημερίδας τους. Έπειτα σε χαρτί του μέτρου οι μαθητές κατέγραψαν τις ιδέες τους για τον τίτλο της εφημερίδας, τις στήλες και τα περιεχόμενα. Η πρώτη συνάντηση υλοποιήθηκε σε δύο διδακτικές ώρες.

Σε δεύτερο στάδιο (μια διδακτική ώρα), *«της λήψης πρώτων αποφάσεων, συζήτησης για τους ρόλους και τα καθήκοντα»*, οι μαθητές συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια για τον τίτλο και τα περιεχόμενα της εφημερίδας. Τα ερωτηματολόγια που μοιράστηκαν περιείχαν τις ιδέες των μαθητών που είχαν δοθεί στην πρώτη συνάντηση. Κάτι επιπλέον που χρειάστηκε να συμπεριληφθεί σε αυτή τη συνάντηση ήταν το κοινωνιομετρικό τεστ. Θεωρήθηκε εξαιρετικά απαραίτητο καθώς σύμφωνα με αυτό δημιουργήθηκαν οι ομάδες. Λαμβάνοντας, δηλαδή, υπόψιν τις φιλίες των παιδιών, η μάθηση θα γινόταν μέσω της ομαδοσυνεργατικότητας.

Από την τρίτη συνάντηση *«καταμερισμός καθηκόντων»*, σχηματίστηκαν οι ομάδες και οι μαθητές πρότειναν ιδέες θεμάτων για τη σύνταξη των άρθρων και ανέλαβαν τα καθήκοντά

τους. Στις επόμενες δύο διδακτικές ώρες, στην αίθουσα υπολογιστών οι ομάδες συγκέντρωσαν πληροφορίες από το διαδίκτυο, αλλά και από βιβλία της βιβλιοθήκης του σχολείου. Οι επόμενες δύο διδακτικές ώρες που ακολούθησαν ήταν για τη σύνταξη των άρθρων της κάθε ομάδας, την διόρθωση των άρθρων από εμένα και έπειτα την τελειοποίηση των άρθρων της κάθε ομάδας σύμφωνα με τις υποδείξεις. Στο τέλος η συντακτική επιτροπή ήταν υπεύθυνη να συγκεντρώσει τα άρθρα όλων των μαθητών. Σε αυτές τις μέρες της τρίτης συνάντησης δουλέψαμε με όλες τις ομάδες με την ομαδοσυνεργατική μάθηση και χρειάστηκαν στο σύνολο πέντε διδακτικές ώρες. Κάτι που με εξέπληξε ήταν το πόσο γρήγορα οι μαθητές έβρισκαν τρόπο επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ τους.

Στο τέταρτο στάδιο τα κείμενα όλων των μαθητών ήταν διορθωμένα και έτοιμα για δαχτυλογράφηση σε αρχεία Word στους υπολογιστές του σχολείου. Σε αυτό το σημείο οι μαθητές εκτός από την πληκτρολόγηση των άρθρων τους, θέλησαν να εμπλουτίσουν την εφημερίδα τους όχι μόνο με εικόνες που θα βρίσκαν στο διαδίκτυο, αλλά και με δικές τους ζωγραφιές και σκίτσα. Χρειάστηκαν δύο διδακτικές ώρες.

Στο πέμπτο στάδιο (1 διδακτική ώρα), η συντακτική επιτροπή (πέντε μαθητές) είχε σημαντικό ρόλο. Συγκέντρωσε τα αποτελέσματα από το ερωτηματολόγιο με τον τίτλο της εφημερίδας, που ήταν «Τα νέα του Αηηλίου», και αποφάσισε για την δομή της εφημερίδας. Τα άρθρα όλων των μαθητών τοποθετήθηκαν στο πρόγραμμα Publisher. Επίσης στην εφημερίδα προστέθηκαν παιχνίδια και ανέκδοτα.

Στο έκτο και τελευταίο στάδιο βοήθησε το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, όπου επιμελήθηκε την τύπωση πεντακοσίων (500) έγχρωμων αντίτυπων σελίδας Α3. Μόλις τα αντίτυπα ήταν έτοιμα, μοιράστηκαν στους μαθητές, οι οποίοι με χαρά τα προώθησαν στις άλλες τάξεις. Μάλιστα είχαν την επιθυμία να μοιράσουν την εφημερίδα σε όλο το χωριό και στα χωριά από όπου προέρχονταν (Αγ. Δημήτριος - Κισσός). Επίσης η εφημερίδα μοιράστηκε στο 1^ο Δημοτικό Σχολείο Ζαγοράς και στο 1^ο Δημοτικό Σχολείο Αρτέμιδος - Άνω Λεχωνίων. Έτσι λοιπόν η εφημερίδα βγήκε και εκτός του σχολικού χώρου.

Το σύνολο διδακτικών ωρών που χρειάστηκαν για την υλοποίηση της σχολικής εφημερίδας ανέρχεται στις 11 διδακτικές ώρες.

5.2.1 Προβλήματα υλοποίησης

Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων με τους μαθητές της μικτής Γ' και Δ' τάξης και για την υλοποίηση της σχολικής εφημερίδας, χρειάστηκε να έρθουμε αντιμέτωποι με ένα κυρίως πρόβλημα.

Το πρόβλημα που αντιμετωπίσαμε ήταν η μη καταλληλότητα των μέσων διδασκαλίας στην αίθουσα Ηλεκτρονικών Υπολογιστών. Ενώ το σχολείο είχε εργαστήρι πληροφορικής, μόνο τρεις υπολογιστές λειτουργούσαν και είχαν πρόσβαση στο διαδίκτυο. Συνεπώς ήταν αδύνατο να δουλέψει όλη η τάξη την ίδια χρονική στιγμή στην αίθουσα Η/Υ. Οι ομάδες μαθητών που δεν θα είχαν υπολογιστή για να ψάξουν πληροφορίες - φωτογραφίες ή να πληκτρολογήσουν τα τελικά κείμενά τους, θα βαριόντουσαν και συνεπώς θα προκαλούσαν φασαρία και αναστάτωση. Για αυτό το λόγο προτίμησα, να απασχολώ δυο με τρεις ομάδες τη φορά σε διδακτικές ώρες της Ευέλικτης Ζώνης, της Μελέτης Περιβάλλοντος και του ΤΠΕ. Έτσι, θεωρώ πως βρήκα τρόπο να προάγω τη μάθηση μέσω της ενεργούς συμμετοχής όλων των μαθητών αλλά και να δημιουργήσω κατάλληλες συνθήκες συνεργατικής μάθησης.

Ακόμη ένα πρόβλημα ήταν ότι υπήρχαν παιδιά που δεν μπορούσαν να συνεργαστούν στην ομάδα με τους συμμαθητές τους. Για να επιτευχθεί η συνεργασία τους δουλέψαμε μαζί (υπό την επίβλεψή και καθοδήγησή μου) σε παράλληλο χρόνο.

5.2.2 Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία - κοινωνιόγραμμα για διαμόρφωση των ομάδων -

Όπως προαναφέρθηκε οι μαθητές δεν έχουν μάθει να δουλεύουν σε ομάδες. Καθημερινά εργάζονται σε ατομική βάση, χωρίς να είναι εξοικειωμένοι με την διερευνητική μάθηση. Για την υλοποίηση της σχολικής εφημερίδας θέλησα οι μαθητές να δουλέψουν ομαδοσυνεργατικά. Έτσι, λοιπόν, έπρεπε να δημιουργήσω ομάδες. Για τη δημιουργία των ομάδων εφαρμόσα το κοινωνιομετρικό τεστ που προτείνει ο Ντράϊκωρς Ρ. & Κάσελ Π. Μοίρασα, λοιπόν, φυλλάδια στον κάθε μαθητή ξεχωριστά με την εξής ερώτηση:

1. *Ονόμασε 3 συμμαθητές σου που θα ήθελες να συνεργαζόσαστε μαζί σ' ένα ομαδικό προγραμματισμό.*

Αν υπάρχει κάποιος που θα προτιμούσες να μη συνεργαζόσαστε μαζί, ονόμασέ τον. Μπορείς να αφήσεις και αυτή την ερώτηση αναπάντητη.

(Ντράϊκωρς, Ρ. & Κάσελ, Π. , 1979)

Τα αποτελέσματα του κοινωνιομετρικού τεστ αναλύθηκαν και λήφθηκαν υπόψιν από εμένα για τη δημιουργία των ομάδων σύμφωνα με τις φιλίες των παιδιών. Κατά την διάρκεια αυτών των συναντήσεων, εκείνο που με εξέπληξε ήταν το πόσο γρήγορα οι μαθητές έβρισκαν τρόπους επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ήταν το πως συνεργάστηκαν δυο συγκεκριμένοι μαθητές. Οι μαθητές αυτοί ανέλαβαν να αρθρογραφήσουν

για τις παραλίες του Ανηλίου. Ο πρώτος μαθητής είχε επισκεφτεί την παραλία φέτος το καλοκαίρι ενώ ο δεύτερος δεν είχε πάει ποτέ. Ο πρώτος μαθητής είχε προβλήματα δυσορθογραφίας και καταγραφής των σκέψεων του σε χαρτί ενώ ο δεύτερος όχι. Σαν ομάδα λοιπόν αποφάσισε ο δεύτερος μαθητής να καταγράψει την αφήγηση του πρώτου μαθητή για την παραλία. Μέσα από αυτό το παράδειγμα γίνεται κατανοητό ότι το ένα παιδί χρειάστηκε το άλλο για να παραχθεί ένα αποτέλεσμα. Ακόμα, μεταξύ των ομάδων υπήρξε καταμερισμός εργασίας που οργάνωνταν από τα ίδια τα παιδιά, ευχάριστο κλίμα συνεργασίας και μεγάλη ικανοποίηση για το παραγόμενο αποτέλεσμα. Επιλογικά, την καλή συνεργασία μεταξύ των ομάδων την αποδίδω στην διαμόρφωση ομάδων σύμφωνα με τις προτιμήσεις των παιδιών.

5.2.3 Η εφημερίδα: α' τεύχος

Απότοκο όλων των παραπάνω αποτελούν τα επισυναπτόμενα κείμενα των μαθητών. Οι μαθητές προκειμένου να δημιουργήσουν τα κείμενα τους πήραν ιδέες από διάφορες πηγές: από το διαδίκτυο, από την βιβλιοθήκη του σχολείου, από τα σχολικά εγχειρίδια και ακόμα συγκέντρωσαν πληροφορίες και μέσω συνεντεύξεων από γονείς και δασκάλους. Το α' τεύχος της εφημερίδας είχε θεματική: Ο ΤΟΠΟΣ ΜΟΥ. Τα παιδιά συγκέντρωσαν πληροφορίες για το όμορφο χωριό του Πηλίου, το Ανήλιο, για τα αξιοθέατα του χωριού, τις κοντινές παραλίες, τα προϊόντα του τόπου. Την εφημερίδα την συμπλήρωσαν γεγονότα που γίνονται στο σχολείο (όπως η Χριστουγεννιάτικη πρόσκληση για το Χριστουγεννιάτικο θεατρικό και η συνέντευξη από τη δασκάλα της Α' τάξης και τους μαθητές της για το αγαπημένο τους βιβλίο). Τέλος, από την εφημερίδα δεν θα μπορούσε να έλειπε και ο προβληματισμός των παιδιών για γεγονότα της επικαιρότητας (όπως την ατμοσφαιρική ρύπανση που προκαλείται λόγω του εργοστασίου της ΑΓΕΤ). Τα κείμενα των μαθητών πήραν αυτή την τελική μορφή (βλ. εικόνα 24, 25). Τα κείμενα των παιδιών παρατίθενται στο παράρτημα της παρούσας εργασίας και αξίζει να διαβαστούν.

2ο Δημοτικό
σχολείο Μουρσειού-
Αγ. Δημητρίου -
Κισσού - Ανηλίου.

Τα νέα του Ανηλίου

Η εφημερίδα της
μικτής Γ' και Δ'
τάξης.
6 / 12 / 19

Λίγα λόγια για το χωριό...

Το Ανήλιο είναι ένα χωριό στο ανατολικό Πήλιο. Από την πόλη του Βόλου απέχει 40 χλμ. Υπάρχουν δύο διαδρομές για να επισκεφτεί κανείς το χωριό αυτό. Μπορεί κανείς να επιλέξει την νοτιοανατολική διαδρομή πρόσβασης μέσω Καλών Νερών και Μηλεών ή τη βορεινή διαδρομή μέσω Πορταριάς και Χανίων.

Ο οικισμός του χωριού είναι χτισμένος πάνω σε μια πλαγιά που περιλείεται από οπωροφόρα δένδρα, όπως πολλές μηλιές και καστανιές. Πολλοί λένε, πως το Ανήλιο πήρε το όνομά του γιατί το χειμώνα δεν το βλέπει ο ήλιος. Είναι σαν το ίδιο να κρύβεται από τον ήλιο. Μάλιστα, σύμφωνα με μια τοπική παράδοση που υπάρχει, στο χωριό αυτό ήταν κτισμένη, από τον ίδιο τον Αχίλλεα, η αρχαία πόλη Αχίλλειον.

Στο χωριό αυτό βρίσκεται και το σχολείο μας. Το σχολείο αυτό υποδέχεται μαθητές από τα γύρω χωριά, δηλαδή το Μούρσειο, τον Άγιο Δημήτριο και τον Κισσό.

Συγγραφική ομάδα: Λέρα Ματίου, Μήτρον Θανάσης, Οικονόμου Γιάννης, Παπαγιάννης Μανώλης

Οικο-ενημέρωση

Στο Βόλο , την Πέμπτη 21 Νοεμβρίου 2019, οι μαθητές όλων των σχολείων άφησαν τα μαθημάτά τους, βγήκαν στο δρόμο, συγκεντρώθηκαν στην πλατεία ελευθερίας και πραγματοποιήσαν μαθητικό συλλαλητήριο ενάντια στην κάυση των σκουπιδιών από την ταμειοφορομηνιά της ΑΓΕΤ - Lafarge.

Απαίτησαν, να σταματήσει η καύση των σκουπιδιών και πετ - κοκ από την ΑΓΕΤ. Απαίτησαν να εφαρμοστεί δημόσιο σύστημα πρόληψης, επανέχρησης, ανακύκλωσης και κομποστοποίησης των απορριμμάτων. Τέλος απαίτησαν καθαρό αέρα και περιβάλλον.

Το θέμα της καύσης των σκουπιδιών και της ατμοσφαιρικής ρύπανσης μας αφορά όλους, καθώς επηρεάζει τη ζωή μας. Θέλουμε να μεγαλώσουμε και να ζήσουμε σε καθαρό περιβάλλον. Δεν θέλουμε να αναπνέουμε και να τρώμε διοξίνες, φουράνια, βαρέα μέταλλα και ότι επικινδύνει βγαίνει από την καύση των σκουπιδιών.

Χρειαζόμαστε όλοι να καταλάβουμε ότι η καύση των σκουπιδιών υποθηκεύει το μέλλον μας, γιατί οι διοξίνες και τα φουράνια συσσωρεύονται στο περιβάλλον και στον άνθρωπο και οι επιπτώσεις τους θα φανούν σε λίγα χρόνια. Είναι βέβαιο πως μερικές από τις αιτίες της ατμοσφαιρικής ρύπανσης είναι το κυκλοφορικό, οι θερμάνσεις, οι βιομηχανίες, αλλά και η καύση των εκατοντάδων χιλιάδων τόνων σκουπιδιών κάθε χρόνο

"Ανηλιώτικα - Τ' Αλλιώτικα"

Έτσι λέγεται ο Αγροτικός συνεταιρισμός γυναικών του Ανηλίου - Πηλίου, που βρίσκεται πάνω από το σχολείο μας. Συγκροτήθηκε από μια ομάδα γυναικών το 2000. Ο συνεταιρισμός αυτός παρασκευάζει χειροποίητα παραδοσιακά γλυκά του κουταλιού, μαρμελάδες και ποτά με φρούτα εποχής και εξαιρετική ποιότητα, λόγω των αγνών υλικών που χρησιμοποιούνται.

Μπορεί κάποιος να επισκεφτεί το εργαστήρι, να δει την διαδικασία επεξεργασίας των προϊόντων καθώς και να δοκιμάσει τις φρουτένες γεύσεις. Για άλλους, που δεν έχουν την ευκαιρία να επισκεφτούν το συνεταιρισμό μπορούν να κάνουν τις παραγγελίες τους μέσω διαδικτύου στη σελίδα: <http://womenassociations.gr>.

Συγγραφική ομάδα: Βεζαλίσ Δημήτρης, Ντόνα Έλενα, Σουλιώτη Ελισάβετ

Τα προϊόντα του συνεταιρισμού "Ανηλιώτικα - Τ' Αλλιώτικα" διακρίνονται από την εξής ετικέτα:

Συγγραφέα της μαθητριάς: Ντόνα Έλενα

Η παραλία, ο Μπάνικας

Στην παραλία του Μπάνικα είχα πάει όταν ήμουν μικρός, ήμουν κάπου στα τέσσερα με πέντε χρονών. Είναι μια ερημική παραλία λόγω της δύσκολης πρόσβασης που έχει. Για αυτό κατά τους καλοκαιρινούς μήνες οι περισσότεροι επισκέπτες προτιμούν να επισκεπτόνται τη διπλανή παραλία, τους Αγίους Σαράντα, που βρίσκεται νότια του Μπάνικα ενώ μια μικρή βρογχώδης έκταση διαχωρίζει τις δύο πανέμορφες αυτές παραλίες του Πηλίου.

Κάτι που θυμάμαι από τον Μπάνικα ήταν τα γαλαζοπράσινα νερά, τα κύματα της θάλασσας, την ακτή με τα βότσαλα και τις πολλές πέτρες, καθώς και τα πλατάνια που σκιάζουν την παραλία. Αυτή η παραλία είναι σα να κρύβεται μέσα στην βλάστηση της φύσης.

Τέλος κάτι που διάβασα για αυτή την παραλία, είναι πως υπάρχει μια μεγάλη σπηλιά, όπου, σύμφωνα με τον μύθο, ο Κένταυρος Χείρωνας είχε το κонаά του, δηλαδή την κατοικία του.

Συγγραφική ομάδα: Κασίδη Απόστολος, Στέλλος Αλέξανδρος, Τσάν Χρίστος

Η παραλία της Πλάκας

Η παραλία της πλάκας είναι από τις πιο γνωστές παραλίες του Ανατολικού Πηλίου. Άλλοι όμως, δεν την ξέρουν! Από το Ανήλιο, όπου βρίσκεται το σχολείο μου, απέχει 10 λεπτά με το αυτοκίνητο, άμα πας γρήγορα! Για να κατεβείς στην Πλάκα υπάρχει ένας χωματόδρομος που ενώνει το χωριό με την παραλία.

Ο φίλος μου ο Χρήστος, που μια μέρα φέτος το καλοκαίρι ξέκρινσε με τρεις φίλους του και τον μπαμπά ενός φίλου του, να πάνε στην Πλάκα από τον Κισσό, μου είπε πως μόλις αφήσεις το αμάξι, υπάρχει ένα μονοπάτι για να κατεβείς στην παραλία. Το μονοπάτι είναι πέντε λεπτά απόσταση. Είναι, όμως, επικίνδυνο καθώς είναι κατηγορητικό και γλιστράει. Οπότε συμβουλευό τους επισκέπτες να είναι προσεκτικοί!

Όταν επιτέλους φτάσεις στην παραλία, θα ενθουσιαστείς από τα μυτερά νερά της θάλασσας και τα βράχια που είναι σκορπισμένα έξω στην αμμουδιά.

«Η Συντακτική επιτροπή»

Τα νέα του Ανηλίου

Το εφημερίδιοπεριοδικό του 2ου Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου Μουρσειού - Αγ. Δημητρίου - Κισσού - Ανηλίου σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, τη 6 Δεκεμβρίου 2019

Υπεύθυνα συντονιστή: Φοιτήτρια: Προβιά Φωτεινή

Συντακτική επιτροπή

Δούλου Χρύσα
Λέρα Βαλερίνα
Λέρα Ματίου
Μήτρον Θανάσης
Σουλιώτη Ελισάβετ

Αρθρογράφοι - συντάκτες, ρεπόρτερ, σκιτσογράφοι
Οι μαθητές της μικτής Γ' και Δ' τάξης του σχολείου:

Βεζαλίσ Δημήτρης, Δούλου Χρύσα, Κασίδη Πέγκυ, Κασίδη Απόστολος, Κραβαρίτης Σταύρος, Κωνσταντέλλος Ηλίας, Λέρα Βαλερίνα, Λέρα Ματίου, Μήτρον Θανάσης, Ντόνα Έλενα, Οικονόμου Γιάννης, Παπαγιάννης Μανώλης, Σουλιώτη Ελισάβετ, Στέλλος Αλέξανδρος, Στέλλος Δημήτρης, Στέλλου Ζίνα, Τσάν Χρίστος

Επικοινωνία

(με το σχολείο)
<https://blogs.sch.gr/2dimmout/>
Τηλέφωνο: 2426031208
370 01 Ανήλιο Μαγνησίας

Η σχολική εφημερίδα υλοποιήθηκε στα πλαίσια της Παιδαγωγικής Φρενέ, βασισμένη στη βιωματική και ομαδοσυνεργατική μάθηση.

Εικόνα 24. Το εφημερίδιοπεριοδικό «Τα νέα του Ανηλίου», α' τεύχος, σελίδα πρώτη, φύλλο Α3

Αξιοθέατα στο Ανήλιο

Ο Άγιος Αθανάσιος στην πλατεία του χωριού

Ο ναός του Αγίου Αθανασίου βρίσκεται στην πλατεία του χωριού μου. Είναι ο παλιότερος του Ανηλίου. Στον εξωτερικό χώρο βρίσκεται ένας μεγάλος πλάτανος. Το ύψος του ξεπερνά και το καμπαναριό. Είναι πολύ όμορφος όλες τις εποχές του χρόνου.

Την εκκλησία αυτή την έχω επισκεφτεί πολλές φορές. Είναι χτισμένη το 1780. Κάτι που με εντυπωσιάζει στη διακόσμηση του, όλες τις φορές που πάω, είναι το ελληνικό ξύλινο μπαρόκ τέμπλο του.

Γιορτάζει 2 φορές το χρόνο, μία στις 18 Ιανουαρίου και άλλη μία στις 2 Μαΐου.

Το Ξωκκλήσι του Προφήτη Ηλία Ανηλίου

Αυτό το ξωκκλήσι βρίσκεται πάνω από το δημοτικό σχολείο μας. Μια πινακίδα που λέει «Ξωκκλήσι Προφήτη Ηλία» σου δείχνει το μονοπάτι μέσα στο δάσος με τις καστανιές και τις βελανιδιές. Μια

μεγάλη καστανιά προστατεύει με τα κλαδιά και τα φύλλα της αυτό το μικρό εκκλησάκι.

Αυτό το κτίριο ανακαίνιστηκε περίπου το 1900, από τους κατοίκους του Ανηλίου. Φέτος, μάλιστα, το επισκέφτηκε όλο το σχολείο μας, όπου μαζί με τον δασκόλου μας παίξαμε παιχνίδια στο δάσος.

Κάθε χρόνο γιορτάζει στις 20 Ιουλίου.

Πανοράμα Φανερομένη

Είναι κτισμένο πάνω σε ένα πετρώδες έδαφος και έχει ωραία θέα, τη θάλασσα! Στο παρελθόν είχε καταστραφεί από σεισμό αλλά ανεγέρθηκε ξανά τα τελευταία χρόνια. Γιορτάζει τη μέρα της Ζωοδόχου Πηγής όπου μετά τον εκκλησιασμό, ακολουθεί ξεφάντομα με φαγητό και κρασί, όχι μόνο με τους κατοίκους του Ανηλίου αλλά και, κυρίως, με τους επισκέπτες των γύρω χωριών. Δηλαδή από το Μούρειο, τον Άγιο Δημήτριο και τον Κισσό.

Είναι ένα πολύ ωραίο μέρος μέσα στη φύση και θα ήθελα κάποια μέρα να το επισκεφτώ μαζί με την οικογένειά μου.

Συγγραφική ομάδα: Κραβαρίτης Σταύρος, Κωνταντέλιας Ηλίας, Στέλλος Δημήτρης

Συνέντευξη από την Α' Δημοτικού

Παρακάτω θα παραθέσουμε τη συνέντευξη που πήραμε από την δασκάλα της πρώτης δημοτικού και τους μαθητές της για το αγαπημένο τους βιβλίο:

- Ποιο είναι το αγαπημένο βιβλίο της τάξης σας και γιατί;

Από το βιβλίο «Τα παραμύθια που αγαπάω» της συγγραφέως Γεωργία Ταρσούλη μας αρέσει το παραμύθι με τον τίτλο «Τ' αρνίτσι - μπίτσι». Μας αρέσει πολύ γιατί το κάνουμε και δραματοποίηση.

- Ποιοι είναι οι χαρακτήρες της ιστορίας;

Ο κύριος χαρακτήρας του παραμυθιού είναι ένα αθώο μικρό αρνάκι με το όνομα Αρνίτσι - μπίτσι. Το αρνάκι αυτό το πρόσεχε σαν παιδί της μια γριά, η οποία δεν είχε παιδιά.

Ο κακός χαρακτήρας της ιστορίας ήταν ο λύκος, ο κυρ' Νικόλας που από την λαμπάρια του θέλησε να φάει το αρνάκι.

- Τι γίνεται στην ιστορία του παραμυθιού; Τι έγινε στο τέλος;

Η γριά αγαπούσε το αρνάκι αυτό, μάλιστα το τάζε, το πότιζε, το έλουζε και το έστελνε σχολείο για να μάθει γράμματα. Κάθε μέρα η γριά πήγαινε στο βουνό για να μαζέψει γόρτα να τάζει το αρνάκι της. Το αρνάκι έμενε στο σπίτι και της άνοιγε μόνο όταν του τραγουδούσε το εξής ποιηματάκι:

«Αρνίτσι - μπίτσι, ελα άνοιξε,
χλωρή βοσκίτσα σου έφερα,
να φας, να πιεις, να κοιμηθείς
και το πρωί να σηκωθείς,
να πάρεις το καλάθι σου,
να πας στο σχολείο σου!»

Μια μέρα ο κακός ο λύκος, που ήθελε να φάει το αρνάκι, μαθαίνει απ' έξω τα λόγια της γριάς και πάει να το κοροϊδέψει για να του ανοίξει την πόρτα του σπιτιού. Το αρνάκι όμως καταλαβαίνει από τη χοντρή φωνή του λύκου πως δεν είναι η μαμά του, η γριά, και δεν ανοίγει. Ο λύκος νευριασμένος που προδόθηκε από τη φωνή του, πάει στο τροχιστή για να του την κάνει πιο ψιλή, σαν εκείνη της γριάς. Έπειτα ξαναπάει στο αρνάκι ξαναλέει τα ίδια λόγια και μόλις το αρνάκι του ανοίγει, πιστεύοντας πως είναι η γριά, ο λύκος το καταβροχθίζει.

Μπαίνει η γριά μετά στο σπίτι και αντί για το αρνάκι βλέπει τον λύκο. Καταλαβαίνει τι έχει γίνει και αποφασίζει να τον κοροϊδέψει για να πάρει πίσω το αρνάκι της. Του λέει να παίξουν ένα παιχνίδι. Τον βάζει η γριά μέσα σε ένα σάκο και τον χτυπά με μια βέργα στην κουλιά και έτσι το αγαπημένο της αρνάκι βγαίνει.

- Ποιόν ήρωα θαυμάζετε και γιατί;

Φυσικά τη γριά που με έξυπνο τρόπο κοροϊδεύει τον λύκο και έσωσε το αρνάκι της.

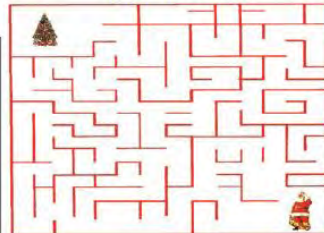
Συγγραφική ομάδα, επιμέλεια στίχων: Δούλου Χρύσα, Κασινά Πέγκο, Λέρα Βαλέρια, Στέλλο Ζήνα

έλα να παίξουμε!

Σε αυτό το κρυπτόλεξο κρύβονται τα ονόματα 9 φρούτων. Μπορείς να τα βρεις;

Φ Κ Λ Π Ι Μ Α Σ Δ Μ Η Κ Λ
Ρ Ι Λ Κ Ο Η Σ Δ Α Ω Β Ν
Α Λ Δ Α Χ Λ Α Δ Ι Ν Ζ Χ Β
Ο Α Δ Ρ Δ Ο Γ Η Ε Τ Θ Ι Π
Υ Γ Ε Π Ο Ρ Τ Ο Κ Α Λ Ι Ε
Λ Α Φ Ο Ψ Ω Β Κ Ε Ρ Α Σ Ι
Α Ε Μ Υ Ζ Χ Ψ Ω Β Ι Β Ν Μ
Α Σ Δ Ζ Α Σ Α Ν Α Ν Α Σ Ω
Ε Λ Κ Ι Π Ε Π Ο Ν Ι Σ Δ Ο

Βοήθησε τον Αϊ Βασίλη να αφήσει τα δώρα κάτω από το δέντρο.

Ανέκδοτο:

Κάθετα αραγτό ένα λιοντάρι μέσα στο δάσος, ώσπου βλέπει ξαφνικά ένα μυρμηγκάκι, να τρέχει σαν τρελό.
- "Πού πας με γαλίε!", του λέει.
- "Άσε βασιλιά. Τράκαρε ο υποποτάμιος με τον ελέφαντα", του απαντά.
- "Ε, κι εσύ τι πας να κάνεις!", ξαναρωτάει το λιοντάρι.
- "Πάω να δώσω αιμά!!!"

Πώς λέγεται:

- Ποιο ζώο είναι άγριο, ζει στη ζούγκλα και χορεύει νησιώτικα.

Το λιοντάρι-ντάρι-ντάρι-ντάρι-ντάρι!

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες του 2^{ου} Δημοτικού σχολείου Μουρεσίου - Αγ. Δημητρίου - Ανηλίου - Κισσού, με χαρά σας προσκαλούμε στη Χριστουγεννιάτικη γιορτή του σχολείου μας.

Το θεατρικό που θα ανεβάζουμε είναι: «Ο Αϊ Βασίλης στη φυλακή με τους 83 μικρούς αρουραίους» του γνωστού συγγραφέα Ευγένιου Τριφίζα. Ένα παραμύθι με θέμα όπου ο Αϊ Βασίλης μπαίνει φυλακή... αλλά καταφέρνει και τη γλιτώνει!!

Σας περιμένουμε όλους την Παρασκευή 20 / 12 / 19 και ώρα 4 μ.μ. στην αίθουσα εκδηλώσεων του σχολείου μας.

Να είστε όλοι εκεί!

Συγγραφική ομάδα: Δούλου Χρύσα, Κασινά Πέγκο, Λέρα Βαλέρια, Στέλλο Ζήνα

5.3 Διαδικασία υλοποίησης του β' τεύχους της σχολικής εφημερίδας «Τα νέα του Ανηλίου».

Για την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων είναι αδήριτη ανάγκη η επαλήθευση. Αυτός ήταν και ο κύριος σκοπός της δεύτερης προσπάθειας έκδοσης σχολικού εντύπου από τους μαθητές της μικτής Γ' και Δ' τάξης του 2^{ου} Δημοτικού Σχολείου Μουρεσίου – Αγ. Δημητρίου – Κισσού – Ανηλίου. Με άλλα λόγια επιχειρήθηκε η έκδοση β' τεύχους. Σκοπός υλοποίησης και έκδοσης β' τεύχους ήταν να απαντηθούν τα ερωτήματα που προέκυψαν από την υλοποίηση και έκδοση του α' τεύχους της εφημερίδας «Τα νέα του Ανηλίου». Συγκεκριμένα, να απαντηθούν τα εξής ερωτήματα: Πως αλληλοεπιδρούν – επικοινωνούν οι μαθητές σε ομάδες με άτομα που δεν είναι στις προτιμήσεις - φιλίες τους; Μπορούν να συνεργαστούν αποτελεσματικά; Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί πως για την έκδοση του α' τεύχους οι ομάδες είχαν σχηματιστεί σύμφωνα με κοινωνιομετρικό τεστ που εφαρμόστηκε και παρατέθηκε πιο πάνω. Δηλαδή είχε επιλεγθεί οι ομάδες να σχηματιστούν σύμφωνα με τις φιλίες των παιδιών.

Ως αρχική αντίληψη είχα πως τα μέλη μιας ομάδας θα πρέπει να γνωρίζονται μεταξύ τους καλά, ώστε να αλληλοεπιδρούν όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικά για να παραχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα. Αυτός ήταν και ο κύριος λόγος για τον οποίο σχημάτισα τις ομάδες σύμφωνα από τις απαντήσεις των παιδιών και δεν επιδίωξα να βάλω στην ίδια ομάδα μαθητές που δεν ήθελαν να συνεργαστούν με άλλους συμμαθητές τους. Κατά τη σχεδίαση του β' τεύχους, η σκέψη μου άλλαξε και διαμόρφωσα τις ομάδες διαφορετικά, βάζοντας μαθητές να συνεργαστούν με τους συμμαθητές τους που είχαν δηλώσει πως δεν ήθελαν να συνεργαστούν. Μόνο όταν πήρα την συγκατάθεση των μαθητών και εξασφάλισα την επιθυμία τους στο να κάνουν μια προσπάθεια συνεργασίας διαμορφώθηκαν οι ομάδες διαφορετικά. Αλλιώς, με το να είχα επιβάλλει αυταρχικά τη συνεργασία μεταξύ των μαθητών και των συμμαθητών τους που δεν ήθελαν θα ήταν κάτι αντίθετο με τις αρχές της παιδαγωγικής Φρενέ.

Το β' τεύχος της εφημερίδας «Τα νέα του Ανηλίου» έχει περιβαλλοντολογικό χαρακτήρα. Λόγοι επιλογής της ενασχόλησης με τη θεματική: «Προστατεύω το περιβάλλον», ήταν επειδή οι ίδιοι οι μαθητές έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον αφορμώμενοι από σχετική ενότητα που διδάσκονταν στο μάθημα Μελέτη Περιβάλλοντος. Εξάλλου, ας μη ξεχνάμε πως η εκπαίδευση για την προστασία του περιβάλλοντος οφείλει να έχει ξεχωριστή θέση στην ευρύτερη παιδεία των μαθητών. Συγκεκριμένα στην εφημερίδα τίγονται ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος, τα οποία παρουσιάζονται στο παρακάτω σχεδιάγραμμα.

Εικόνα 26 Θεματική εξακτίνοση: Προστατεύω το περιβάλλον.

Οι στόχοι της έκδοσης και υλοποίησης εφημερίδας για αυτή τη θεματική ήταν σύμφωνη με το ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ του Δημοτικού για το μάθημα της Μελέτης και είναι οι εξής:

Γενικοί

Οι μαθητές/τριες:

- Να αναγνωρίσουν τη σχέση του περιβάλλοντος με την ποιότητα ζωής του ανθρώπου και να ενεργοποιούνται για τη φροντίδα και προστασία του.
- Να ευαισθητοποιηθούν για την επίδραση των δραστηριοτήτων του ανθρώπου στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.
- Να γίνουν ικανοί να προτείνουν λύσεις για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής χωρίς αυτές να επιβαρύνουν τον πλανήτη στο μέλλον.

(ΔΕΠΠΣ - ΑΠΣ Μελέτης Περιβάλλοντος, 2003)

Σύμφωνα τώρα με το βιβλίο του δασκάλου της Μελέτης Περιβάλλοντος της Δ' δημοτικού παρατίθενται και οι εξής ειδικοί στόχοι:

Ειδικοί

- Να διαπιστώσουν ότι ορισμένες ανθρώπινες δραστηριότητες προκαλούν ατμοσφαιρική ρύπανση.
- Να αξιολογήσουν τη σημασία της ανακύκλωσης των υλικών καθημερινής χρήσης για την προστασία του περιβάλλοντος.
- Να συζητήσουν τρόπους και πρακτικές που μπορούν να υιοθετήσουν οι ίδιοι για την εξοικονόμηση νερού.

- Να καλλιεργήσουν την ευθύνη για την προστασία του δάσους.
- Να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με το πρόβλημα της εξαφάνισης που αντιμετωπίζουν διάφορα είδη ζώων.

(Αλεξόπουλος, Δ. & Κόκκοτας, Π. & Μαλαμίτσα, Αι. & Μαντάς, Γ. & Παλαμαρά, Μ. & Παναγιωτάκη, Π. & Πήλιουρας, Π.)

- Να συλλέγουν στοιχεία και να προτείνουν τρόπους αντιμετώπισης για την αντιμετώπιση προβλημάτων του ευρύτερου περιβάλλοντος.
- Να παράγουν και να επεξεργάζονται κείμενα.
- Να χρησιμοποιούν και να γράφουν σωστά λέξεις που έχουν σχέση με το περιβάλλον.
- Να διερευνούν μέσω των ΤΠΕ.

Αρχικό κριτήριο για τη διαφοροποίηση των ομάδων ήταν τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Έτσι, οι ομάδες σχηματίστηκαν λαμβάνοντας υπόψιν πρώτα την εκδήλωση ενδιαφέροντος των μαθητών για ένα θέμα και ύστερα λαμβάνοντας υπόψιν, οι ομάδες που θα σχηματιστούν να μην είναι με βάση τις φιλίες τους, όπως στο προηγούμενο τεύχος. Μάλιστα, τα ενδιαφέροντα των παιδιών είναι εκείνα που θα διαμορφώσουν τις εμπειρίες τους κατά τη διάρκεια της εργασίας τους, δηλαδή το βίωμα. Οι ομάδες που σχηματίστηκαν ήταν δύο ομάδες των τεσσάρων ατόμων και δύο ομάδες των τριών ατόμων, καθώς το σύνολο των μαθητών της τάξης είναι δεκαεφτά. Τέλος σχηματίστηκε και μία άλλη ομάδα, αυτής της **συντακτικής επιτροπής** που ήταν υπεύθυνη για τη συλλογή των άρθρων, την καταγραφή των δράσεων που γινόντουσαν την τρέχουσα περίοδο στο σχολείο τους, τη συγγραφή του editorial (= σημείωμα του συντάκτη), τη στοιχειοθέτηση της εφημερίδας και τέλος τον εμπλουτισμό της με σκιτσογραφίες, παιχνίδια και σπαζοκεφαλιές.

5.3.1 Υλοποίηση - εφαρμογή

Η υλοποίηση και η έκδοση του β' τεύχους έγινε σύμφωνα με το σχέδιο εργασίας για σχολική εφημερίδα της Σοφίας Λάχλου, εκπαιδευτικού ΠΕ05, το οποίο παρέθεσα παραπάνω και το οποίο επίσης χρησιμοποιήθηκε για την δημιουργία του α' τεύχους.

Έτσι, το πρώτο στάδιο «της ευαισθητοποίησης και της ενεργοποίησης τους μαθητικού ενδιαφέροντος» παραλήφθηκε καθώς το περιεχόμενό της εξαντλήθηκε με τη δημιουργία του α' τεύχους, επομένως δεν χρειαζόταν η επανάληψη. Δηλαδή το ενδιαφέρον και η επιθυμία των μαθητών στο να εκδώσουν με την τάξη τους σχολική εφημερίδα καθώς και οι σκέψεις για την

ονομασία, τις στήλες και τη θεματολογία της εφημερίδας, ήταν πράγματα που συζητήθηκαν ήδη στην πρώτη συνάντηση για το α' τεύχος. Επιπροσθέτως παραλείφθηκε και η δεύτερη συνάντηση «της λήψης πρώτων αποφάσεων, συζήτηση για τους ρόλους και τα καθήκοντα» καθώς οι μαθητές είχαν εξοικειωθεί με τους ρόλους και τα καθήκοντά τους ήδη από το α' τεύχος.

Επομένως για την υλοποίηση του β' τεύχους «Τα νέα του Ανηλίου», ξεκινήσαμε από το τρίτο στάδιο του σχεδίου εργασίας της Λάχλου Σ., το οποίο είναι «καταμερισμός καθηκόντων» και διήρκησε τέσσερις διδακτικές ώρες. Ειδικότερα, σε αυτή τη συνάντηση αποφασίστηκε η θεματολογία της εφημερίδας, ακούστηκαν προτάσεις υποθεμάτων για σύνταξη άρθρων και σύμφωνα με τις ιδέες των μαθητών δημιουργήθηκε η θεματική εξακτίωση (βλ. εικόνα 26). Έπειτα, δημιουργήθηκαν οι ομάδες σύμφωνα με την εκδήλωση ενδιαφέροντος κάθε μαθητή πάνω σε ένα θέμα της θεματικής εξακτίωσης. Εφόσον μοιράστηκαν τα θέματα σε κάθε ομάδα και συζητήθηκαν τα καθοδηγητικά ερωτήματα (βλ. πίνακα 2), ζητήθηκε από τους μαθητές να διερευνήσουν και να ψάξουν πληροφορίες από διάφορες πηγές (εγκυκλοπαίδειες, βιβλία) πάνω στο θέμα που ανέλαβε η ομάδα τους και να τις φέρουν στο σχολείο. Αυτή η διαδικασία διήρκησε μια διδακτική ώρα. Την δεύτερη διδακτική ώρα οι μαθητές στην αίθουσα Ηλεκτρονικών Υπολογιστών έψαξαν πληροφορίες στο διαδίκτυο και τις εκτύπωσαν για να τις διαβάσουν. Την τρίτη διδακτική ώρα έχοντας οι μαθητές συγκεντρώσει και διαβάσει και συζητήσει τις πληροφορίες τους, ήταν έτοιμοι σε ομάδες να γράψουν το άρθρο της ομάδας τους. Στην τέταρτη και τελευταία διδακτική ώρα που χρειάστηκε για αυτή τη συνάντηση, οι μαθητές τροποποίησαν και διόρθωσαν τα κείμενά τους σύμφωνα με τις υποδείξεις μου.

Προστατεύω το περιβάλλον - Καθοδηγητικά ερωτήματα				
Ατμοσφαιρική ρύπανση	Η καταστροφή των δασών	Απορρίμματα και ανακύκλωση	Ζώα υπό εξα- φάνιση	Η σπατάλη του νερού
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Πώς ρυπαίνεται ο αέρας; ▪ Τι προβλήματα δημιουργούνται στους ανθρώπους; ▪ Πως μπορεί ο αέρας να γίνει πιο καθαρός; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Πόσο σημαντικά είναι τα δάση; ▪ Από τι κινδυνεύουν τα δάση; ▪ Πώς μπορούμε να τα προστατέψουμε; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Πώς μπορούμε να έχουμε λιγότερα απορρίμματα; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ποια ζώα κινδυνεύουν να εξαφανιστούν; ▪ Τι μπορούμε να κάνουμε για να μην εξαφανιστούν; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Πόσο σημαντικό είναι το νερό για τη ζωή των ανθρώπων; ▪ Πως μπορούμε να κάνουμε οικονομία στο νερό;

Πίνακας 2 Καθοδηγητικά ερωτήματα

Στο τέταρτο στάδιο «πληκτρολόγηση των άρθρων στους υπολογιστές του σχολείου» τα άρθρα των μαθητών ήταν έτοιμα για πληκτρολόγηση τους στο Word (2 διδακτικές ώρες). Στην πέμπτη συνάντηση ανέλαβε ενεργό ρόλο η συντακτική επιτροπή για τη στοιχειοθέτηση και μορφοποίηση της εφημερίδας στο πρόγραμμα Microsoft Publisher. Ακόμα συμμετείχαν και όσοι μαθητές ήθελαν να εμπλουτίσουν τα άρθρα τους με ζωγραφιές (1 διδακτική ώρα). Για να βοηθηθούν οι μαθητές να εκδώσουν εγκαίρως το τεύχος τους, δέχθηκαν βοήθεια στην τελική επιμέλεια, στοιχειοθέτηση και μορφοποίηση του τεύχους. Το σύνολο διδακτικών ωρών έκδοσης της σχολικής εφημερίδας αναλογεί στις οκτώ διδακτικές ώρες.

Όσον αναφορά το στάδιο της εκτύπωσης που ήταν πάλι να βοηθήσει το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας με την έκδοση πεντακοσίων (500) έγχρωμων αντίτυπων εφημερίδας, αλλά υπήρξε αναβολή της διαδικασίας λόγω την πανδημίας του covid-19 και των μέτρων της κυβέρνησης για αναστολή της λειτουργίας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και σχολείων της χώρας.

5.3.2 Προβλήματα υλοποίησης

Αξιοσημείωτο σε αυτή την περίπτωση της σχολικής εφημερίδας ήταν το γεγονός το πως μοιράζονταν οι ρόλοι σε κάθε ομάδα και το πως οι ίδιοι οι μαθητές γνώριζαν όχι μόνο τις ατομικές τους δυνατότητές τους, αλλά και τις δυνατότητες των συμμαθητών τους πράγμα που βοηθούσε μια ομάδα να μοιράσει τα καθήκοντα που μπορεί να διεκπεραιώσει ανάλογα με τις δυνατότητές του το κάθε μέλος. Σε άλλες πάλι ομάδες υπήρχε ασυνεννοησία λόγω προσωπικών αντιπαραθέσεων των μαθητών πράγμα που δυσκόλευε την καλή συνεργασία. Για την σωστή λειτουργία των ομάδων αυτών χρειάστηκε παρέμβαση με διάλογο. Έπειτα από την λύση των προβλημάτων οι μαθητές προχώρησαν στη συνεργασία μεταξύ τους, παραμερίζοντας τις έχθρες τους, για την διεκπεραίωση ενός κοινού σκοπού. Με άλλα λόγια το κίνητρο να παραδώσουν την ομαδική δουλειά τους και να δημοσιευτεί το έργο τους και τα ονόματά τους στην εφημερίδα αποδείχθηκε πολύ ισχυρό.

5.3.3 Αξιολόγηση μαθητών

Από το σχέδιο εργασίας αυτής της σχολικής εφημερίδας δεν θα μπορούσε να έλειπε και η αξιολόγηση των μαθητών. Διαγνωστική αξιολόγηση υπήρξε κατά την πρώτη διδακτική ώρα, όπου οι μαθητές ελέγχθηκαν για τις προηγούμενες τους γνώσεις πάνω στο θέμα που επέλεξαν εφόσον στην ολομέλεια κλήθηκαν να σχηματίσουν τη θεματική εξακτίνωση του θέματος. Διαμορφωτική αξιολόγηση υπήρξε καθ' όλη τη διάρκεια του τρίτου σταδίου «καταμερισμός κα-

θηκόντων» μέσω της άτυπης παρατήρησης και τον έλεγχο των άρθρων τους για το που χρειάζονται βοήθεια και που παρουσιάζουν σημαντική πρόοδο. Τελική αξιολόγηση υπήρξε στο τελικό προϊόν, δηλαδή στην έκδοση της εφημερίδας, και αυτό που αξιολογήθηκε ήταν το ποιοι μαθητές οδηγήθηκαν στην κατάκτηση της γνώσης και μπόρεσαν να την παρουσιάσουν.

5.3.4 Η εφημερίδα: β' τεύχος

Οι προσπάθειες των μαθητών για άλλη μια φορά απέδωσαν (βλ. εικόνα 26, 27). Το δεύτερο τεύχος της εφημερίδας «Τα νέα του Ανηλίου» εκδόθηκε. Τα παιδιά σε ομάδες γνώρισαν βιωματικά τα στάδια έκδοσης μίας εφημερίδας, η κάθε ομάδα ανέλαβε να συνεισφέρει με τις ιδέες της και την επιτόπου εργασία της στο τελικό αποτέλεσμα. Έτσι η κάθε συγγραφική ομάδα έγραψε για το θέμα που ήθελε να αναδείξει, οι διορθωτές επιμελήθηκαν τα κείμενα των συμμαθητών τους, οι εικονογράφοι επέλεξαν τα χρώματα και τις εικόνες που συνόδευαν την εφημερίδα και η έκδοση της εφημερίδας έλαβε χώρα στο εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου. Επιπροσθέτως, οι μαθητές προβληματίστηκαν για το περιβάλλον, συζήτησαν μεταξύ τους τους προβληματισμούς, χρησιμοποίησαν ως πηγή το βιβλίο του μαθητή από τη Μελέτη Περιβάλλοντος της Δ' δημοτικού, βιβλία από τη βιβλιοθήκη της τάξης τους και διάφορες άλλες πηγές από το διαδίκτυο. Η συντακτική επιτροπή ανέλαβε να αναδείξει τις δράσεις του σχολείου με την στήλη «Τα νέα μας» και να γράψει το editorial για το τι σημαίνει για αυτούς τους μαθητές «σχολική εφημερίδα». Αξίζει να διαβαστούν και αυτά τα κείμενα των μικρών αρθρογράφων που βρίσκονται στο παράρτημα της παρούσας εργασίας.

5.4 Περιορισμοί

Λόγω της αναστολής της λειτουργίας των σχολείων εξαιτίας του COVID – 19 η έρευνα σταμάτησε στο στάδιο εκτύπωσης του β' τεύχους. Είχε προγραμματιστεί να τυπωθούν τα φύλλα εφημερίδας, να γίνουν ημιδομημένες συνεντεύξεις προς τους μαθητές, τους δασκάλους του σχολείου και τους γονείς των μαθητών για την άποψή τους πάνω στην τεχνική της σχολικής εφημερίδας και τέλος να δοθεί στους μαθητές η ρουμπρίκα αυτοαξιολόγησης δεξιοτήτων διερεύνησης σε προσωπικό επίπεδο και δεξιοτήτων συνεργατικότητας στην ομάδα.

2ο Δημοτικό σχολείο
Μουρεσίου-Αγ.
Δημητρίου - Κισσού
- Ανηλίου.

Τα νέα του Ανηλίου

Η εφημερίδα της
μικτής Γ' και Δ'
τάξης.

16 / 03 / 20

Τα νέα μας.

Τοικονοπέμπτη

Την Τοικονοπέμπτη, που θεωρείται η αρχή της Αποκριάς, μαζί με το Νηπιαγωγείο από τον Κισσό και τον Σύλλογο Γονέων του σχολείου μας, γήσαμε σοβιλάκια, «τοσκνίσσαμε» δηλαδή σύμφωνα με το έθιμο, χορεύαμε με αποκριάτικα τραγούδια και περάσαμε πολύ αραία.

Θησείας και Μινόταυρος

Την Παρασκευή στις 11 Φεβρουαρίου, μας επισκέφτηκε η θεατρική ομάδα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Όλοι οι μαθητές του σχολείου μαζευτήκαμε στην αυθουσα εκδήλωση. Οι φοιτήτριες με την θεατρολόγο του Πανεπιστημίου μας χώρισαν σε ομάδες και δραματοποιήσαμε σκηνές από τον μύθο του Θησεία με τον Μινόταυρο.

Αποκριάτικο πάρτυ

Την Παρασκευή που μας έρχεται, στις 28 Φεβρουαρίου δηλαδή, το σχολείο μας έχει Αποκριάτικο πάρτυ! Η δασκάλα μας, μας είχε πως θα γίνει τις δυο τελευταίες ώρες και θα πρέπει να έχουμε μαζί μας στην τσάντα μας τις στολές μας για να ντυθούμε στο σχολείο. Το πάρτυ μας θα γίνει στην αυθουσα εκδήλωση και θα έχουμε μουσική. Τα κορίτσια της Ε' τάξης θα μας παρουσιάσουν ένα χορευτικό. Μετά θα χορεύουμε και εμείς.

Ανοπονοούμε να μεταμορφωτούμε σε μασκαράδες!

«Η Συντακτική επιτροπή»

Editorial

Η εφημερίδα της τάξης μας.

Εφημερίδα για εμάς σημαίνει, να επικοινωνούμε τα νέα μας με τον έξω κόσμο, να μοιραζόμαστε τους προβληματισμούς και τις ανησυχίες μας με άλλους ανθρώπους και να μαθαίνουμε νέα πράγματα.

Η τάξη μας έχει τη δικιά της εφημερίδα, με τίτλο: «Τα νέα του Ανηλίου». Μέσα από αυτή, γίνουμε αρθρογράφοι, δημοσιογράφοι, φωτορεπόρτερ και σκατσογράφοι. Μοιράσαμε την εφημερίδα στους γονείς μας, στους παππούδες μας, στους θείους μας, στα καφενεία των χωριών μας και όλοι ενθουσιαστήκαν με τη δουλειά μας! Επίσης, η εφημερίδα μας μοιράστηκε και σε άλλα σχολεία και στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και έτσι μας άρεσε που γίναμε γνωστοί!

Για την έκδοσή της, συνεργαστήκαμε σε ομάδες, μάθαμε ο ένας από τον άλλον, πήραμε συνέντευξη και εμπλουτίσαμε την εφημερίδα μας με ανέκδοτα και παιχνίδια.

Η ρύπανση είναι διασυννοριακή.

Η ρύπανση του αέρα είναι ένα πρόβλημα που απασχολεί ολόκληρο τον πλανήτη και όχι μόνο τη χώρα μας. Η ατμοσφαιρική ρύπανση είναι αποτέλεσμα των κακών δραστηριοτήτων του ανθρώπου. Στις μεγάλες πόλεις, όπως στην Αθήνα, η ρύπανση προκαλείται από τα καυσιέρα των αυτοκινήτων που χρησιμοποιούν οι άνθρωποι για να πηγαίνουν στις δουλειές τους. Όμως, η μεγαλύτερη ρύπανση προκαλείται από την λειτουργία των εργοστασίων.

Η ατμοσφαιρική ρύπανση προκαλεί σοβαρές ζημιές στον άνθρωπο και στο περιβάλλον γιατί όταν ο αέρας ενός τόπου δεν είναι καθαρός, τότε δημιουργούνται προβλήματα στους ανθρώπους, στα ζώα και στα φυτά. Για παράδειγμα, οι άνθρωποι δεν μπορούν να αναπνεύσουν καλά, ασθενούνται ζώα και έχουν νοσοκεφάλους.

Επειδή η ατμοσφαιρική ρύπανση αυξάνεται συνεχώς, πρέπει να την περιορίσουμε. Για αυτό, λοιπόν, πρέπει να χρησιμοποιούμε μεταφορικά μέσα που είναι ηθικά προς το περιβάλλον, όπως το ποδήλατο που δεν ρυπαίνει καθόλου την ατμόσφαιρα ή και τα μέσα συγκοινωνίας, όπως το λεωφορείο που ρυπαίνει λιγότερο την ατμόσφαιρα.

Συγγραφική ομάδα: Κραβαρίτης Σταύρος, Παπαγιάννης Μανώλης, Σουλιώτη Ελισαβετ

Η καταστροφή των δασών

Τα δάση δεν είναι μόνο δέντρα και φυτά, αλλά αποτελούν και τόπο κατοικίας πολλών ζώων ειδών. Τα δέντρα, με τις ρίζες τους, συγκρατούν το έδαφος και τα νερά της βροχής ή έτσι αποφεύγονται οι κλημιόρες.

Τα δάση παράγουν οξυγόνο που χωρίς αυτό ο άνθρωπος δεν θα μπορούσε να ζήσει. Ενώ παράγουν οξυγόνο, τα δάση μαζεύουν το διοξείδιο του άνθρακα που είναι επικίνδυνο για τον άνθρωπο.

Όμως, οι πυρκαγιές και πολλές από τις δραστηριότητες του ανθρώπου καταστρέφουν τα δάση, που όλο και λιγοστεύουν.

Μερικές από τις αιτίες που κινδυνεύει το δάσος να καταστραφεί και προκαλούνται από τον άνθρωπο είναι: το κόψιμο των ξερών χόρτων, το κόψιμο των σκουπιδιών, το πέταμα αναμμένων τσιγάρων και σπύριτων, το άναμμα φωτιάς για ψήσιμο, το κόψιμο πολλών δέντρων για τη βιομηχανία, το ξεριζώμα δέντρων για να γίνουν βοσκοτόπια, οικόπεδα ή χωράφια που θα καλλιεργηθούν.

Πρέπει να προστατεύουμε τα δάση γιατί προστατεύοντας τα δάση μας προστατεύουμε τον εαυτό μας και την υγείας μας. Για αυτό λοιπόν εάν προσέξουμε καπνό ή φωτιά είδοπονομε ΣΥΝΤΟΜΑ και ΓΡΗΓΟΡΑ τη Δασική Υπηρεσία στο τηλέφωνο 1407.

Συγγραφική ομάδα και επιμέλεια ζωγραφιάς: Λέρα Βαλέρια, Ντόγια Έλενα, Στέλλου Ζήνα

Τα νέα του Ανηλίου

Το εφημεριδοπεριοδικό του 2ου Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου Μουρεσίου - Αγ. Δημητρίου - Κισσού - Ανηλίου σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

β' τεχ. 16 Μαρτίου 2020

Υπεύθυνη συντονισμού
Φοιτήτρια: Προβιά Φωτεινή

Συντακτική επιτροπή

Δούλου Χρύσα
Κασνά Πέγκυ
Λέρα Βαλέρια
Λέρα Ματέο
Οικονόμου Γιάννης

Αρθρογράφοι - συντάκτες,
ρεπόρτερ, σκατσογράφοι:
Οι μαθητές της μικτής Γ' και Δ' τάξης
του σχολείου:

Βελαλής Δημήτρης, Δούλου Χρύσα,
Κασνά Πέγκυ, Κασίλης Απόστολος,
Κραβαρίτης Σταύρος, Κωνσταντέλλος
Ηλίας, Λέρα Βαλέρια, Λέρα Ματέο,
Μήτρου Θανάσης, Ντόγια Έλενα,
Οικονόμου Γιάννης, Παπαγιάννης
Μανώλης, Σουλιώτη Ελισαβετ,
Στέλλος Αλέξανδρος, Στέλλος
Δημήτρης, Στέλλου Ζήνα, Τσάνι
Χρύσος

Επικοινωνία

(με το σχολείο)
<https://blogs.sch.gr/2dimmour/>
Τηλέφωνο: 2426031208
370 01 Ανηλίου Μαγνησίας

Η σχολική εφημερίδα υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της Παιδαγωγικής Φρενέ, βασισμένη στη βιωματική και ομαδοσυνεργατική μάθηση.

Εικόνα 27. Το εφημεριδοπεριοδικό «Τα νέα του Ανηλίου», β' τεύχος, σελίδα πρώτη, φύλλο Α3

Απορρίμματα και ανακύκλωση.

Τι πετάμε στον μπλε κάδο;

Στο μπλε κάδο ανακυκλώνουμε όλες τις συσκευασίες από:

- Πλαστικό όπως, πλαστικές συσκευασίες από νερό, αναψυκτικά, λάδι, απορρυπαντικά, γαλακτοκομικά, σαπούνια, σακούλες.
- Χαρτί όπως, χαρτίνες συσκευασίες από γάλα, γαλλοπούς, δημητριακά, μπισκότα, πίτσα, χαρτοκιβώτια.
- Γυαλί όπως, γυαλίνες συσκευασίες από αλκοολούχα ποτά, νερό, γάλα, γαλλοπούς, αναψυκτικά, κρασί, βάζα, βάζα τροφίμων.
- Αλουμινό όπως, αλουμινένες συσκευασίες από μπίρες και αναψυκτικά, κονσέρβες από καφέ, γάλα εβαπορέ, τόνο, τοματοπολτό, ζωτροφές.

Πως τοποθετούμε τα ανακυκλώσιμα υλικά στον μπλε κάδο;

Τα ανακυκλώσιμα υλικά, τα τοποθετούμε χυμά μέσα στον μπλε κάδο, όχι σε δεμένες σακούλες. Όλες οι συσκευασίες πρέπει να ξεπλένονται με νερό από τα υπολείμματα. Σε όλες τις συσκευασίες μας επιτρέπεται, τις τοακίζουμε ή τις διπλώνουμε για να μειώσουμε τον όγκο τους μέσα στον κάδο. Βγάζουμε τα καπάκια από τα μπουκάλια μας αλλά τα πετάμε και αυτά στην ανακύκλωση.

Γιατί να κάνουμε ανακύκλωση;

Γιατί υπάρχουν απορρίμματα που κάνουν δεκάδες και εκατοντάδες χρόνια για να εξοφανιστούν από τη φύση. Έτσι με την ανακύκλωση συσκευασιών προστατεύουμε το περιβάλλον, μειώνουμε τον όγκο των απορριμμάτων τα οποία καταλήγουν στις χωματερές και τέλος από τα ανακυκλώσιμα υλικά, δημιουργούνται νέα προϊόντα.

>> Τι ρίχνουμε στον μπλε κάδο...

Συγγραφική ομάδα: Κωνσταντέλος Ηλίας, Μήτρον Θανάσης, Στέλιος Δημήτρης.

Ας μην σπαταλάμε το νερό...

Το νερό είναι πολύ σημαντικό για όλους τους ανθρώπους και παρ' όλα αυτά η σπατάλη του γίνεται κάθε μέρα. Οι άνθρωποι δε χρειάζονται νερό μόνο για να πίνουν αλλά και για διάφορες άλλες δραστηριότητες, όπως το πλύσιμο, το μαγειρέμα και το πότισμα.

Ο πληθυσμός της γης και οι ανθρώπινες δραστηριότητες αυξάνονται συνεχώς και όλο και περισσότερο γλυκό νερό χρησιμοποιείται. Σύμφωνα με τους επιστήμονες το γλυκό νερό μειώνεται. Έτσι, κάθε σταγόνα νερού μας είναι πολύτιμη και γι' αυτό θα πρέπει να χρησιμοποιούμε μόνο όσο νερό μας χρειάζεται και να μην το σπαταλάμε.

Πως μπορούμε να κάνουμε οικονομία στο νερό;

- Δεν γεμίζουμε καθημερινά την μηχανήρα μας με νερό. Προτιμάμε ένα γρηγορό νετούς και δεν αφήνουμε ανοιχτή την βρύση την ώρα που πλυνόμαστε με το αφρόλουτρο μας.
- Όταν βουρτσίζουμε τα δόντια μας, θυμόμαστε πάντα να κλείνουμε την βρύση και να μην αφήνουμε το νερό να ρέει άφθονο.
- Πλύνουμε τα φρούτα και τα λαχανικά σε λεκάνη, χρησιμοποιώντας αργότερα το ίδιο νερό και για το πότισμα των λουλουδιών.
- Χρησιμοποιούμε σφουγγάρι και κουβιά για το πλύσιμο του αυτοκινήτου και όχι λάστιχο, που απαγορεύεται από το Νόμο.

Πρέπει να προσπαθήσουμε να κάνουμε κι εμείς οικονομία, ώστε το νερό να υπάρχει και για τις επόμενες γενιές. Πρέπει να σταματήσουμε να σπαταλάμε το νερό γιατί όπου υπάρχει ζωή, υπάρχει νερό και όπου υπάρχει νερό, μπορεί να υπάρξει ζωή.

Συγγραφική ομάδα:
Βελαλής Δημήτρης,
Κασιός Αποστόλος,
Στέλιος Δημήτρης,
Τσάν Χριστός

Ζώα υπό εξαφάνιση.

Τα τελευταία χρόνια πολλά είδη της ελληνικής πανίδας έχουν εξαφανιστεί ή κινδυνεύουν να εξαφανιστούν γιατί ο άνθρωπος με τις δραστηριότητές του καταστρέφει τους βιότοπους. Κάθε φορά που ανοίγεται ένας δρόμος, που χτίζεται ένα ξενοδοχείο στο βουνό ή στην παραλία, που καίγεται ένα δάσος, που ρυπαίνεται το φυσικό περιβάλλον, κάποια ζώα χάνουν το «σπίτι» και την τροφή τους. Επίσης, κάθε φορά που γίνεται παράνομο κυνήγι και γάρεμα πολλών ειδών ζώων εξαφανίζονται ή απειλούνται.

Η προστασία των ζώων, των ειδών της χλωρίδας και πανίδας γενικότερα, μας αφορά όλους μας. Γιατί η εξαφάνιση ενός είδους ζώου δημιουργεί πρόβλημα στο οικοσύστημα και επηρεάζει τη ζωή και άλλων οργανισμών που ζουν σε αυτό. Είναι καθήκον κάθε κράτους να παίρνει διάφορα μέτρα για την προστασία του. Για παράδειγμα, να προστατεύεται το οικοσύστημα όπου ζει, να απαγορεύεται το κυνήγι του και να ενημερώνονται οι κάτοικοι της περιοχής.

Μεγαλύτερη απειλή δέχεται η Μεσογειακή φώκια (Monachus monachus). Η μεσογειακή φώκια είναι ένα από τα έξι περισσότερο απειλούμενα με εξαφάνιση θηλαστικά στον κόσμο. Πάλια οι άνθρωποι κυνηγούσαν τη φώκια για το δέρμα της, με το οποίο έφτιαχναν παπούτσια και ζώνες, και για το λίπος της, από το οποίο έφτιαχναν σαπούνι. Σήμερα κυριότερα αίτια είναι η καταστροφή των βιότοπων του ζώου κυρίως λόγω της τουριστικής ανάπτυξης καθώς και η ρύπανση από βιομηχανικά απόβλητα και προϊόντα πετρελαίου.

Σήμερα προστατεύεται στο θαλάσσιο πάρκο της Αλοννήσου.

Η Ήραρας οπ...

το σκούρο χρώμα της, που θυμίζει ράσο, και ο παχύς λαιμός της, που μοιάζει με κοουκόλα μοναχού, έδωσαν στη μεσογειακή φώκια το λατινικό της όνομα που σημαίνει "φώκια μοναχός".

Συγγραφική ομάδα: Δούλου Χρύσα, Κωνά Πέγκυ, Λέρα Ματέο, Οικονόμου Γιάννης

Καλλιτεχνική γωνιά!

1. Το πρώτο σκίτσο απεικονίζει ένα περιβάλλον που το σέβεται ο άνθρωπος.

2. Το δεύτερο σκίτσο δείχνει ενέργειες του ανθρώπου που καταστρέφουν το περιβάλλον.

Εμπέλετα σκίτσου:
Δούλου Χρύσα, Κωνά Πέγκυ, Λέρα Ματέο, Οικονόμου Γιάννης

ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

Για να λύσει τι λέει η ΧΑΠ, αντικαθιστάμε τα μικρά εικονίδια με το αντίστοιχο γράμμα.

A	N		
Σ	Δ		
Υ	Ω		
Π	H		
E	P		
Φ	O		

ΗΜΕΡΑ ΗΛΙΟΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ ΗΜΕΡΑ

Σκαζοκεφαλιά:

Μια γυναίκα γέννησε δύοια αγόρια. Τα δύοια όμως γεννήθηκαν διαφορετικές χρονιές και ημέρες. Πως γίνεται αυτό;

Το άλλο αγόρι γεννήθηκε την 1η Ιανουαρίου στις 11:59 πμ. Το πρώτο αγόρι γεννήθηκε στις 31 Δεκεμβρίου στις 11:59 πμ.

Εικόνα 28. Το εφημεριδοπεριοδικό «Τα νέα του Αηγιόλου», β' τεύχος, σελίδα δεύτερη, φύλλο Α3

6 Συζήτηση

Από όλα τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι οι αρχές και οι τεχνικές παιδαγωγικής Φρενέ και ειδικότερα αυτή της έκδοσης σχολικού εντύπου, είναι εφαρμόσιμες και υλοποιήσιμες στο ελληνικό σχολείο. Μέσα από αυτή την διαδικασία η τάξη απέκτησε ενεργητικότητα. Οι μαθητές έπαψαν να είναι παθητικοί ακροατές της γνώσης. Ενώ, ο ρόλος μου ως εν δυνάμει εκπαιδευτικός ήταν αρωγητικός, δεν μετέδωσα γνώση στους μαθητές αλλά οι ίδιοι οι μαθητές βρήκαν τη γνώση, μέσα από την ανάγνωση βιβλίων, μέσα από την αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο, μέσα από συνεντεύξεις, και μέσα από την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των συμμαθητών τους, από μόνοι τους δηλαδή.

Οι μαθητές κατά τις πρώτες συναντήσεις για την έκδοση του α' τεύχους της σχολικής εφημερίδας έδειξαν δισταγμό στην υλοποίηση της. Στην πορεία όμως και ιδίως κατά τη δημιουργία του β' τεύχους φάνηκε πως λειτούργησαν με περισσότερη αυτοπεποίθηση καθώς είχαν ήδη μάθει πως να δουλεύουν μια σχολική εφημερίδα. Εμπιστεύτηκαν περισσότερο τους εαυτούς τους και τους συνεργάτες τους για το παραγόμενο αποτέλεσμα. Άρα η επανάληψη της διαδικασίας είναι σημαντική στο να εξοικειώνει τους μαθητές στη μάθηση μέσω τεχνικών Φρενέ. Μάλιστα, για την έκδοση του β' τεύχους χρειάστηκαν λιγότερες συναντήσεις και διδακτικές ώρες από ότι για την έκδοση του α' τεύχους.

Από τη διαδικασία υλοποίησης του β' τεύχους συνάγεται το συμπέρασμα πως δεν είναι απαραίτητο οι ομάδες να διαμορφώνονται σύμφωνα με τις προτιμήσεις και τις φιλίες των μαθητών. Αρκεί το κίνητρο και στη συνέχεια μέσα από την προσπάθεια επικοινωνίας, μέσα από την τριβή των μαθητών μεταξύ τους σε ομάδες, να διαμορφώνεται η αίσθηση της ομαδοσυνεργατικότητας. Όσον αφορά το κατά πόσο βελτιώθηκαν οι σχέσεις μεταξύ των μαθητών σε ομάδες όπου δεν ήταν σχηματισμένες σύμφωνα με τις φιλίες τους, το πείραμα έδειξε πως χρειάζεται χρόνος για να αναπτυχθούν καλές σχέσεις μεταξύ των μαθητών που στα διαλείμματα έχουν προσωπικές έχθρες. Ωστόσο η συνεργασία τους σε μια ομάδα δεν ήταν αδύνατη αλλά προφανώς ο εκπαιδευτικός πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στο χειρισμό μια τέτοιας ομάδας χρησιμοποιώντας τον διάλογο ως μέσο επικοινωνίας. Για τους μαθητές φτάνει ένα ισχυρό κίνητρο ώστε να λειτουργήσουν αποτελεσματικά μέσα σε μια ομάδα.

Περνώντας περισσότερες ώρες στον σχολικό χώρο με τους μαθητές συνειδητοποιούσα πόσο σημαντικό είναι για τον κάθε μαθητή να αλληλοεπιδρά με τους συμμαθητές του. Ρόλος λοιπόν, του δασκάλου είναι να βελτιώνει τις σχέσεις των μαθητών, να εντάσσει στο σύνολο τον απομονωμένο μαθητή και να βελτιώνει την κοινωνική αλληλεπίδραση. Όσον αφορά τη

μάθηση συνειδητοποίησα πόσο σημαντικό ήταν να βάλω τους μαθητές να εργαστούν ομαδο-συνεργατικά. Πόσο μάλλον να το κάνω αυτό σε μια μικτή τάξη όπου ο μεγαλύτερος βοηθούσε τον μικρότερο, όπου ο ένας μαθητής χρειαζόταν τον συμμαθητή του για να παραχθεί μια εργασία. Η υλοποίηση της σχολικής εφημερίδας έδειξε ακόμα πως η ομαδοσυνεργατική μάθηση είναι συμμετοχική για όλους τους εμπλεκόμενους. Οι μαθητές στην ομάδα τους, επιχειρηματολόγησαν υπέρ μιας συγκεκριμένης άποψης, εξήγησαν τις ιδέες τους στους συμμαθητές τους, αλληλοβοηθηθήκανε, αλληλοενθαρρυνθήκανε και επικοινωνήσαν μεταξύ τους. Στο τέλος η ομάδα αποδέχθηκε την ευθύνη για το αποτέλεσμα που προέκυψε.

Όσον αφορά το περιεχόμενο και τις ιδέες των μαθητών, φάνηκε πως τα βιώματά τους ήταν πιο εύκολο να τα παρουσιάσουν και να γράψουν πρωτότυπα άρθρα για αυτά. Σε αντίθεση, με το να γράφουν άρθρα χρησιμοποιώντας πληροφορίες που απλά και μόνο διάβασαν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα πρωτότυπων κειμένων των παιδιών (και στα δύο τεύχη) είναι η περιγραφή των δράσεων που έλαβαν χώρα στο σχολείο τους.

Αυτό που απαιτήθηκε για τη σχολική εφημερίδα ήταν ένα εργαστήρι Γραφικής Δημιουργίας, Έκφρασης και Επικοινωνίας (όπως το έχει ονομάσει ο Φρενέ). Με τη διαφορά ότι η τεχνολογία έχει προχωρήσει στις μέρες μας και ότι αντί του πολυγράφου, θα έχουμε ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Η δημιουργία κατάλληλων χώρων εργασίας θα δώσει στο παιδί να καταλάβει την αξία της έκφρασης και της ερμηνείας που έχει η γραφή. Έτσι, λοιπόν, με την έκδοση της σχολικής εφημερίδας όχι μόνο θα αποβλέπουμε στην εργασία για την απόκτηση γνώσεων σε επιμέρους θέματα ανάλογα με τα βιώματα και τα ενδιαφέροντα των παιδιών (βιωματική μάθηση) αλλά θα αποβλέπουμε και στον τεχνολογικό αλφαριθμητισμό καθώς θα γίνεται χρήση Νέων Τεχνολογιών για τη σύνταξη των άρθρων, τη στοιχειοθέτηση και την εκτύπωση. Σύμφωνα με τον Φρενέ *«η κάθε τάξη θα πρέπει να περιλαμβάνει ειδικευμένα εργαστήρια που θα αποτελούν τμήμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπως αποτελούσε τμήμα της μέχρι τώρα η υπερυψωμένη έδρα, μέσο και σύμβολο διδασκαλίας»* (Φρενέ, 1977, σ. 67). Επομένως, για την έκδοση σχολικής εφημερίδας είναι αδήριτη ανάγκη το σχολείο να διαθέτει εργαστήρι Γραφικής Δημιουργίας, Έκφρασης και Επικοινωνίας, κοινώς Ηλεκτρονικών Υπολογιστών. Τουλάχιστον στην κάθε ομάδα θα πρέπει να αντιστοιχεί και ένας υπολογιστής.

Σε συνάντηση με τους εκπαιδευτικούς αυτής της σχολικής μονάδας παρατηρήθηκε πως έδειξαν έντονο ενδιαφέρον σε μια εναλλακτική μέθοδο διδασκαλίας. Μάλιστα η εκπαιδευτικός που παραχώρησε την τάξη της έδειξε εξ' αρχής μεγάλη προθυμία και εμπιστοσύνη στην εφαρμογή αυτού του εγχειρήματος. Όσον αφορά τους γονείς, έδειξαν πως «αγκάλιασαν» την ιδέα πολύ γρήγορα και το αποτέλεσμα τους φάνηκε αρκετά ικανοποιητικό. Μάλιστα η δεύτερη έκδοση τους τεύχους έγινε έπειτα από αίτημα τους.

Άρα σε μια εποχή, της ρέουσας γνώσης και πληροφορίας γιατί να πρέπει οι μαθητές και οι δάσκαλοι να προσκολλώνται στα σχολικά εγχειρίδια; Δεν υπονοείται να μην χρησιμοποιούνται καθόλου, αλλά να μην θέτονται πάντα στο επίκεντρο ως τη μόνη πηγή γνώσης. Για μια σύγχρονη εκπαίδευση πρέπει ο δάσκαλος να διαπραγματεύεται τη γνώση με τους μαθητές τους, να αναγνωρίζεται η ιδιαιτερότητα του κάθε μαθητή και αντιστοίχως να δουλεύει ο μαθητής με ατομικά εβδομαδιαία πλάνα για την βελτίωσή του, να συνεργάζεται, να ζητάει βοήθεια από τους συμμαθητές του και με τη σειρά του και ο ίδιος να βοηθάει. Η μάθηση πρέπει να γίνεται ομαδοσυνεργατικά. Πολλές φορές είναι που τα παιδιά κατανοούν καλύτερα μια έννοια, μια διαδικασία όταν τους την εξηγήσει ένας συνομήλικός τους. Σε μία τάξη πρέπει να υπάρχει συνεργατικότητα και φιλικό κλίμα, σε μια τάξη πρέπει όλοι να είναι αποδεκτοί από τους συμμαθητές τους, να μην υπάρχουν φαινόμενα σχολικής βίας, όπως παρατηρούνται σε κάθε σχολικό περιβάλλον.

Συνεπώς, όλα τα παραπάνω μπορούν να επιτευχθούν κάτω από την «ομπρέλα» της παιδαγωγικής Φρενέ. Μια παιδαγωγική που θέτει σε αναπροσαρμογή τη δημόσια εκπαίδευση και στο επίκεντρο τον μαθητή, που αναγνωρίζει τις ανάγκες του, που τον κάνει ενεργό μέλος στη μάθηση, στην ομάδα. Μέσω της παιδαγωγικής Φρενέ το σχολείο αποκτά τον κοινωνικοποιητικό ρόλο που του αρμόζει. Ένα σχολείο Φρενέ βοηθάει τις σχέσεις των μαθητών, ένα σχολείο Φρενέ επιδιώκει τη συνεργασία μεταξύ των γονέων και της κοινότητας, ένα σχολείο Φρενέ είναι αυτό που λείπει από την ελληνική εκπαίδευση.

Μέσα από το εγχείρημα της έκδοσης σχολικής εφημερίδας παρατήρησα πόσο σημασία είχε για τα ίδια τα παιδιά να καταγράψουν τις σκέψεις τους και με πόσο προθυμία και θέληση είχαν στο να μεταδώσουν τις σκέψεις τους στο άκουσμα πως η εφημερίδα θα μοιραστεί και θα διαβαστεί και πέρα από τα όρια του σχολείου.

Παράρτημα

«Τα νέα του Ανηλίου», α' τεύχος

Λίγα λόγια για το χωριό.

Το Ανήλιο είναι ένα χωριό στο ανατολικό Πήλιο. Από την πόλη του Βόλου απέχει 40 χλμ. Υπάρχουν δύο διαδρομές για να επισκεφτεί κανείς το χωριό αυτό. Μπορεί κανείς να επιλέξει την νοτιοανατολική διαδρομή πρόσβασης μέσω Καλών Νερών και Μηλεών ή τη βορεινή διαδρομή μέσω Πορταριάς και Χανίων.

Ο οικισμός του χωριού είναι χτισμένος πάνω σε μια πλαγιά που περικλείεται από οπωροφόρα δένδρα, όπως πολλές μηλιές και καστανιές. Πολλοί λένε, πως το Ανήλιο πήρε το όνομά του γιατί το χειμώνα δεν το βλέπει ο ήλιος. Είναι σαν το ίδιο να κρύβεται από τον ήλιο. Μάλιστα, σύμφωνα με μια τοπική παράδοση που υπάρχει, στο χωριό αυτό ήταν κτισμένη, από τον ίδιο τον Αχιλλέα, η αρχαία πόλη Αχιλλείων.

Στο χωριό αυτό βρίσκεται και το σχολείο μας. Το σχολείο αυτό υποδέχεται μαθητές από τα γύρω χωριά, δηλαδή το Μούρεσι, τον Άγιο Δημήτριο και τον Κισσό.

Συγγραφική ομάδα: Ματέο, Θανάσης, Γιάννης, Μανόλης

"Ανηλιώτικα - Γ' Αλλιιώτικα"

Έτσι λέγεται ο Αγροτικός συνεταιρισμός γυναικών του Ανηλίου - Πηλίου, που βρίσκεται πάνω από το σχολείο μας. Συγκροτήθηκε από μια ομάδα γυναικών το 2000. Ο συνεταιρισμός αυτός παρασκευάζει χειροποίητα παραδοσιακά γλυκά του κουταλιού, μαρμελάδες και ποτά με φρούτα εποχής και εξαιρετική ποιότητα, λόγω των αγνών υλικών που χρησιμοποιούνται.

Μπορεί κάποιος να επισκεφτεί το εργαστήρι, να δει την διαδικασία επεξεργασίας των προϊόντων καθώς και να δοκιμάσει τις φρουτένιες γεύσεις. Για άλλους, που δεν έχουν την ευκαιρία να επισκεφτούν το συνεταιρισμό

μπορούν να κάνουν τις παραγγελίες τους μέσω διαδικτύου στη σελίδα: <http://womenassociations.gr>

Συγγραφική ομάδα: Δημήτρης, Έλενα, Ελισσάβετ

Η παραλία, ο Μπάνικας.

Στην παραλία του Μπάνικα είχα πάει όταν ήμουν μικρός, ήμουν κάπου στα τέσσερα με πέντε χρονών. Είναι μια ερημική παραλία λόγω της δύσκολης πρόσβασης που έχει. Για αυτό κατά τους καλοκαιρινούς μήνες οι περισσότεροι επισκέπτες προτιμούν να επισκέπτονται τη διπλανή παραλία, τους Αγίους Σαράντα, που βρίσκεται νότια του Μπάνικα ενώ μια μικρή βραχώδης έκταση διαχωρίζει τις δύο πανέμορφες αυτές παραλίες του Πηλίου.

Κάτι που θυμάμαι από τον Μπάνικα ήταν τα γαλαζοπράσινα νερά, τα κύματα της θάλασσας, την ακτή με τα βότσαλα και τις πολλές πέτρες, καθώς και τα πλατάνια που σκιάζουν την παραλία. Αυτή η παραλία είναι σα να κρύβεται μέσα στην βλάστηση της φύσης.

Τέλος κάτι που διάβασα για αυτή την παραλία, είναι πως υπάρχει μια μεγάλη σπηλιά, όπου, σύμφωνα με τον μύθο, ο Κένταυρος Χείρωνας είχε το κονάκι του, δηλαδή την κατοικία του.

Συγγραφική ομάδα: Απόστολος, Αλέξανδρος, Χρήστος

Η παραλία της Πλάκας.

Η παραλία της πλάκας είναι από τις πιο γνωστές παραλίες του Ανατολικού Πηλίου. Άλλοι όμως, δεν την ξέρουν! Από το Ανήλιο, όπου βρίσκεται το σχολείο μου, απέχει 10 λεπτά με το αυτοκίνητο, άμα πας γρήγορα! Για να κατεβείς στην Πλάκα υπάρχει ένας χωματόδρομος που ενώνει το χωριό με την παραλία.

Ο φίλος μου ο Χρήστος, που μια μέρα φέτος το καλοκαίρι ξεκίνησε με τρεις φίλους του και τον μπαμπά ενός φίλου του, να πάνε στην Πλάκα από τον Κισσό, μου είπε πως μόλις αφήσεις το αμάξι, υπάρχει ένα μονοπάτι για να κατεβείς στην παραλία. Το μονοπάτι είναι πέντε λεπτά απόσταση. Είναι, όμως, επικίνδυνο καθώς είναι κατηφορικό και γλιστράει. Οπότε συμβουλεύω τους επισκέπτες να είναι προσεκτικοί!

Όταν επιτέλους φτάσεις στην παραλία, θα ενθουσιαστείς από τα μπλε νερά της θάλασσας και τα βράχια που είναι σκορπισμένα έξω στην αμμουδιά.

Συγγραφική ομάδα: Απόστολος, Αλέξανδρος, Χρήστος

Αξιοθέατα στο Ανήλιο

Ο Άγιος Αθανάσιος στην πλατεία του χωριού.

Ο ναός του Αγίου Αθανασίου βρίσκεται στην πλατεία του χωριού μου. Είναι ο πολιούχος του Ανηλίου. Στον εξωτερικό χώρο βρίσκεται ένας μεγάλος πλάτανος. Το ύψος του ξεπερνά και το καμπαναριό. Είναι πολύ όμορφος όλες τις εποχές του χρόνου.

Την εκκλησία αυτή την έχω επισκεφτεί πολλές φορές. Είναι χτισμένη το 1780. Κάτι που με εντυπωσιάζει στη διακόσμησή του, όλες τις φορές που πάω, είναι το ελληνικό ξύλινο μπαρόκ τέμπλο του.

Γιορτάζει 2 φορές το χρόνο, μία στις 18 Ιανουαρίου και άλλη μία στις 2 Μαΐου.

Το ξωκκλήσι του Προφήτη Ηλία Ανηλίου.

Αυτό το ξωκκλήσι βρίσκεται πάνω από το δημοτικό σχολείο μας. Μια πινακίδα που λέει «Ξωκκλήσι Προφήτη Ηλία» σου δείχνει το μονοπάτι μέσα στο δάσος με τις καστανιές και τις βελανιδιές. Μια μεγάλη καστα- νιά προστατεύει με τα κλαδιά και τα φύλλα της αυτό το μικρό εκκλησάκι.

Αυτό το κτίριο ανακαινίστηκε περίπου το 1900, από τους κατοίκους του Ανηλίου. Φέτος, μάλιστα, το επισκέφτηκε όλο το σχολείο μας, όπου μαζί με του δασκάλους μας παίξαμε παιχνίδια στο δάσος.

Κάθε χρόνο γιορτάζει στις 20 Ιουλίου.

Παναγιά Φανερωμένη.

Είναι κτισμένο πάνω σε ένα πετρώδες έδαφος και έχει ωραία θέα, τη θάλασσα! Στο παρελθόν είχε κατα- στραφεί από σεισμό αλλά ανεγέρθηκε ξανά τα τελευταία χρόνια. Γιορτάζει τη μέρα της Ζωοδόχου Πηγής όπου μετά τον εκκλησιασμό, ακολουθεί ξεφάντωμα με φαγητό και κρασί, όχι μόνο με τους κατοίκους του Ανηλίου αλλά και, κυρίως, με τους επισκέπτες των γύρω χωριών. Δηλαδή από το Μούρεσι, τον Άγιο Δημήτριο και τον Κισσό.

Είναι ένα πολύ ωραίο μέρος μέσα στη φύση και θα ήθελα κάποια μέρα να το επισκεφτώ μαζί με την οικογένειά μου.

Συγγραφική ομάδα: Σταύρος, Ηλίας, Δημήτρης

Συνέντευξη από την Α΄ Δημοτικού.

Παρακάτω θα παραθέσουμε τη συνέντευξη που πήραμε από την δασκάλα της πρώτης δημοτικού και τους μαθητές της για το αγαπημένο τους βιβλίο:

- Ποιο είναι το αγαπημένο βιβλίο της τάξης σας και γιατί;

Από το βιβλίο «Τα παραμύθια που αγαπώ» της συγγραφέως Γεωργία Ταρσούλη μας αρέσει το παραμύθι με τον τίτλο «Τ' αρνίτσι - μπίτσι». Μας αρέσει πολύ γιατί το κάνουμε και δραματοποίηση.

- Ποιοι είναι οι χαρακτήρες της ιστορίας;

Ο κύριος χαρακτήρας του παραμυθιού είναι ένα αθώο μικρό αρνάκι με το όνομα Αρνίτσι - μπίτσι. Το αρνάκι αυτό το πρόσεχε σαν παιδί της μια γριά, η οποία δεν είχε παιδιά.

Ο κακός χαρακτήρας της ιστορίας ήταν ο λύκος, ο κυρ' Νικόλας που από την λαίμαργία του θέλησε να φάει το αρνάκι.

- Τι γίνεται στην ιστορία του παραμυθιού; Τι έγινε στο τέλος;

Η γριά αγαπούσε το αρνάκι αυτό, μάλιστα το τάζε, το πότιζε, το έλουζε και το έστελνε σχολείο για να μάθει γράμματα. Κάθε μέρα η γριά πήγαινε στο βουνό για να μαζέψει χόρτα να ταΐσει το αρνάκι της. Το αρνάκι έμενε στο σπίτι και της άνοιγε μόνο όταν του τραγουδούσε το εξής ποιηματάκι:

«Αρνίτσι - μπίτσι, έλα άνοιξε,
χλωρή βοσκίτσα σου έφερα,
να φας, να πιείς, να κοιμηθείς
και το πρωί να σηκωθείς,
να πάρεις το καλάθι σου,
να πας στο σχολείο σου!»

Μια μέρα ο κακός ο λύκος, που ήθελε να φάει το αρνάκι, μαθαίνει απ' έξω τα λόγια της γριάς και πάει να το κοροϊδέψει για να του ανοίξει την πόρτα του σπιτιού. Το αρνάκι όμως καταλαβαίνει από τη χοντρή φωνή

του λύκου πως δεν είναι η μαμά του, η γριά, και δεν ανοίγει. Ο λύκος νευριασμένος που προδόθηκε από τη φωνή του, πάει στο τροχιστή για να του την κάνει πιο ψιλή, σαν εκείνη της γριάς. Έπειτα ξαναπάει στο αρνάκι ξαναλέει τα ίδια λόγια και μόλις το αρνάκι του ανοίγει, πιστεύοντας πως είναι η γριά, ο λύκος το καταβροχθίζει.

Μπαίνει η γριά μετά στο σπίτι και αντί για το αρνάκι βλέπει τον λύκο. Καταλαβαίνει τι έχει γίνει και αποφασίζει να τον κοροϊδέψει για να πάρει πίσω το αρνάκι της. Του λέει να παίξουν ένα παιχνίδι. Τον βάζει η γριά μέσα σε ένα σάκο και τον χτυπά με μια βέργα στην κοιλιά και έτσι το αγαπημένο της αρνάκι βγαίνει.

- Ποιόν ήρωα θαυμάζετε και γιατί;

Φυσικά τη γριά που με έξυπνο τρόπο κοροϊδεψε τον λύκο και έσωσε το αρνάκι της.

Συγγραφική ομάδα, επιμέλεια σκίτσου: Χρύσα, Πέγκυ, Βαλέρια, Ζήνα

Πρόσκληση.

Οι μαθητές και οι μαθήτριες του 2^{ου} Δημοτικού σχολείου Μουρεσίου - Αγ. Δημητρίου - Ανηλίου - Κισσού, με χαρά σας προσκαλούμε στη Χριστουγεννιάτικη γιορτή του σχολείου μας.

Το θεατρικό που θα ανεβάσουμε είναι: «*Ο Αϊ Βασίλης στη φυλακή με τους 83 μικρούς αρουραίους*» του γνωστού συγγραφέα Ευγένιου Τριβιζά. Ένα παραμύθι με θέμα όπου ο Αϊ -Βασίλης μπαίνει φυλακή... αλλά καταφέρνει και τη γλιτώνει!!

Σας περιμένουμε όλους την Παρασκευή 20/12/19 και ώρα 4 μ.μ. στην αίθουσα εκδηλώσεων του σχολείου μας.

Να είστε όλοι εκεί!

Συγγραφική ομάδα: Χρύσα, Πέγκυ, Βαλέρια, Ζήνα

Οικο-ενημέρωση.

Στο Βόλο, την Πέμπτη 21 Νοεμβρίου 2019, οι μαθητές όλων των σχολείων άφησαν τα μαθήματά τους, βγήκαν στο δρόμο, συγκεντρώθηκαν στην πλατεία ελευθερίας και πραγματοποίησαν μαθητικό συλλαλητήριο ενάντια στην καύση των σκουπιδιών από την τσιμεντοβιομηχανία της ΑΓΕΤ - Lafarge.

Απαίτησαν, να σταματήσει η καύση των σκουπιδιών και πετ - κοκ από την ΑΓΕΤ. Απαίτησαν να εφαρμοστεί δημόσιο σύστημα πρόληψης, επανάχρησης, ανακύκλωσης και κομποστοποίησης των απορριμμάτων. Τέλος απαίτησαν καθαρό αέρα και περιβάλλον.

Το θέμα της καύσης των σκουπιδιών και της ατμοσφαιρικής ρύπανσης μας αφορά όλους, καθώς επηρεάζει τη ζωή μας. Θέλουμε να μεγαλώσουμε και να ζήσουμε σε καθαρό περιβάλλον. Δεν θέλουμε να αναπνέουμε και να τρώμε διοξίνες, φουράνια, βαρέα μέταλλα και ότι επικίνδυνο βγαίνει από την καύση των σκουπιδιών.

Χρειάζεται όλοι να καταλάβουμε ότι η καύση των σκουπιδιών υποθηκεύει το μέλλον μας, γιατί οι διοξίνες και τα φουράνια συσσωρεύονται στο περιβάλλον και στον άνθρωπο και οι επιπτώσεις τους θα φανούν σε λίγα χρόνια. Είναι βέβαιο πως μερικές από τις αιτίες της ατμοσφαιρικής ρύπανσης είναι το κυκλοφοριακό, οι θερμάνσεις, οι βιομηχανίες αλλά και η καύση των εκατοντάδων χιλιάδων τόνων σκουπιδιών κάθε χρόνο από την ΑΓΕΤ κάνει τραγική την ήδη επιβαρυσμένη κατάσταση.

Η ΑΓΕΤ καίγοντας σκουπίδια αδιαφορεί για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον και για την υγεία των πολιτών, ενώ μπορεί να χρησιμοποιήσει το πλέον οικολογικό καύσιμο, που είναι το φυσικό αέριο, καταφεύγει στα σκουπίδια και στο πετ - κοκ. Η μόνη λύση είναι η μείωση της παραγωγής σκουπιδιών και η ανακύκλωση που πρέπει να γίνεται σε μικρές επικεντρωμένες μονάδες, ανοίγοντας, έτσι, και θέσεις εργασίας.

Η συντακτική επιτροπή: Χρύσα, Βαλέρια, Ματέο, Θανάσης, Ελισσάβητ

«Τα νέα του Ανηλίου», β' τεύχος

Editorial: Η εφημερίδα της τάξη μας.

Εφημερίδα για εμάς σημαίνει, να επικοινωνούμε τα νέα μας με τον έξω κόσμο, να μοιραζόμαστε τους προβληματισμούς και της ανησυχίες μας με άλλους ανθρώπους και να μαθαίνουμε νέα πράγματα.

Η τάξη μας έχει τη δικιά της εφημερίδα, με τίτλο: «Τα νέα του Ανηλίου». Μέσα από αυτή, γίναμε αρθρογράφοι, δημοσιογράφοι, φωτορεπόρτερ και σκιτσογράφοι. Μοιράσαμε την εφημερίδα στους γονείς μας, στους παππούδες μας, στους θείους μας, στα καφενεία των χωριών μας και όλοι ενθουσιαστήκαν με τη δουλειά μας! Επίσης, η εφημερίδα μας μοιράστηκε και σε άλλα σχολεία και στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και έτσι μας άρεσε που γίναμε γνωστοί!

Για την έκδοση της, συνεργαστήκαμε σε ομάδες, μάθαμε ο ένας από τον άλλον, πήραμε συνέντευξη και εμπλουτίσαμε την εφημερίδα μας με ανέκδοτα και παιχνίδια.

Η συντακτική επιτροπή: Χρύσα, Πέγκυ, Βαλέρια, Ματέο, Γιάννης

Τα νέα μας.

Τσικνοπέμπτη

Την Τσικνοπέμπτη, που θεωρείται η αρχή της Αποκριάς, μαζί με το Νηπιαγωγείο από τον Κισσό και τον Σύλλογο Γονέων του σχολείου μας, ψήσαμε σουβλάκια, «τσικνίσαμε» δηλαδή σύμφωνα με το έθιμο, χορέψαμε με αποκριάτικα τραγούδια και περάσαμε πολύ ωραία.

Θησέας και Μινώταυρος

Την Παρασκευή στις 21 Φεβρουαρίου, μας επισκέφτηκε η θεατρική ομάδα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Όλοι οι μαθητές του σχολείου μαζευτήκαμε στην αίθουσα εκδηλώσεων. Οι φοιτήτριες με την θεατρολόγο του Πανεπιστημίου μας χώρισαν σε ομάδες και δραματοποιήσαμε σκηνές από τον μύθο του Θησέα με τον Μινώταυρο.

Αποκριάτικο πάρτυ

Την Παρασκευή που μας έρχεται, στις 28 Φεβρουαρίου δηλαδή, το σχολείο μας έχει Αποκριάτικο πάρτυ! Η δασκάλα μας, μας είπε πως θα γίνει τις δυο τελευταίες ώρες και θα πρέπει να έχουμε μαζί μας στην τσάντα μας τις στολές μας για να ντυθούμε στο σχολείο. Το πάρτυ μαςκέ θα γίνει στην αίθουσα εκδηλώσεων και θα έχουμε μουφέ. Τα κορίτσια της Ε' τάξης θα μας παρουσιάσουν ένα χορευτικό. Μετά θα χορέψουμε και εμείς. Ανυπομονούμε να μεταμφιεστούμε σε μασκαράδες!

Η συντακτική επιτροπή: Χρύσα, Πέγκυ, Βαλέρια, Ματέο, Γιάννης

Η καταστροφή των δασών

Τα δάση δεν είναι μόνο δέντρα και φυτά, αλλά αποτελούν και τόπο κατοικίας πολλών ζωικών ειδών. Τα δέντρα, με τις ρίζες τους, συγκρατούν το έδαφος και τα νερά της βροχής κι έτσι αποφεύγονται οι πλημμύρες.

Τα δάση παράγουν οξυγόνο που χωρίς αυτό ο άνθρωπος δεν θα μπορούσε να ζήσει. Ενώ παράγουν οξυγόνο, τα δάση μαζεύουν το διοξείδιο του άνθρακα που είναι επικίνδυνο για τον άνθρωπο.

Όμως, οι πυρκαγιές και πολλές από τις δραστηριότητες του ανθρώπου καταστρέφουν τα δάση, που όλο και λιγοστεύουν.

Μερικές από τις αιτίες που κινδυνεύει το δάσος να καταστραφεί και προκαλούνται από τον άνθρωπο είναι: το κάψιμο των ξερών χόρτων, το κάψιμο των σκουπιδιών, το πέταμα αναμμένων τσιγάρων και σπύρων, το άναμμα φωτιάς για ψήσιμο, το κόψιμο πολλών δέντρων για τη βιομηχανία, το ξερίζωμα δέντρων για να γίνουν βοσκοτόπια, οικόπεδα ή χωράφια που θα καλλιεργηθούν.

Πρέπει να προστατεύουμε τα δάση γιατί προστατεύοντας τα δάση μας προστατεύουμε τον εαυτό μας και την υγείας μας. Για αυτό λοιπόν εάν προσέξουμε καπνό ή φωτιά ειδοποιούμε ΣΥΝΤΟΜΑ και ΓΡΗΓΟΡΑ τη Δασική Υπηρεσία στο τηλέφωνο 1407.

Συγγραφική ομάδα και επιμέλεια ζωγραφιάς: Βαλέρια, Έλενα, Ζήνα

Η ρύπανση είναι διασυνοριακή.

Η ρύπανση του αέρα είναι ένα πρόβλημα που απασχολεί ολόκληρο τον πλανήτη και όχι μόνο τη χώρα μας. Η ατμοσφαιρική ρύπανση είναι αποτέλεσμα των κακών δραστηριοτήτων του ανθρώπου. Στις μεγάλες πόλεις, όπως στην Αθήνα, η ρύπανση προκαλείται από τα καυσαέρια των αυτοκινήτων που χρησιμοποιούν οι άνθρωποι για να πηγαίνουν στις δουλειές τους. Όμως, η μεγαλύτερη ρύπανση προκαλείται από την λειτουργία των εργοστασίων.

Η ατμοσφαιρική ρύπανση προκαλεί σοβαρές ζημιές στον άνθρωπο και στο περιβάλλον γιατί όταν ο αέρας ενός τόπου δεν είναι καθαρός, τότε δημιουργούνται προβλήματα στους ανθρώπους, στα ζώα και στα φυτά. Για παράδειγμα, οι άνθρωποι δεν μπορούν να αναπνεύσουν καλά, αισθάνονται ζάλη και έχουν πονοκεφάλους.

Επειδή η ατμοσφαιρική ρύπανση αυξάνεται συνεχώς, πρέπει να την περιορίσουμε. Για αυτό, λοιπόν, πρέπει να χρησιμοποιούμε μεταφορικά μέσα που είναι «φιλικά προς το περιβάλλον», όπως το ποδήλατο που δεν ρυπαίνει καθόλου την ατμόσφαιρα ή και τα μέσα συγκοινωνίας, όπως το λεωφορείο που ρυπαίνει λιγότερο την ατμόσφαιρα.

Συγγραφική ομάδα: Σταύρος, Μανόλης, Ελισσάβετ

Απορρίμματα και ανακύκλωση.

Τι πετάμε στον μπλε κάδο;

Στο μπλε κάδο ανακυκλώνουμε όλες τις συσκευασίες από:

- **Πλαστικό** όπως, πλαστικές συσκευασίες από νερό, αναψυκτικά, λάδι, απορρυπαντικά, γιαούρτι, σαμπουάν, σακούλες.
- **Χαρτί** όπως, χάρτινες συσκευασίες από γάλα, χυμούς, δημητριακά, μπισκότα, πίτσα, χαρτοκιβώτια.
- **Γυαλί** όπως, γυάλινες συσκευασίες από αλκοολούχα ποτά, νερό, γάλα, χυμούς, αναψυκτικά, κρασί, βαζάκια τροφίμων.
- **Αλουμίνιο** όπως, αλουμινένιες συσκευασίες από μπίρες και αναψυκτικά, κονσέρβες από καφέ, γάλα εβαπορέ, τόνο, τοματοπολτό, ζωτροφές.

Πως τοποθετούμε τα ανακυκλώσιμα υλικά στον μπλε κάδο;

Τα ανακυκλώσιμα υλικά, τα τοποθετούμε χύμα μέσα στον μπλε κάδο, όχι σε δεμένες σακούλες. Όλες οι συσκευασίες πρέπει να ξεπλένονται με νερό από τα υπολείμματα. Σε όσες συσκευασίες μας επιτρέπεται, τις τσακίζουμε ή τις διπλώνουμε για να μειώσουμε τον όγκο τους μέσα στον κάδο. Βγάζουμε τα καπάκια από τα μπουκάλια μας αλλά τα πετάμε και αυτά στην ανακύκλωση.

Γιατί να κάνουμε ανακύκλωση;

Γιατί υπάρχουν απορρίμματα που κάνουν δεκάδες και εκατοντάδες χρόνια για να εξαφανιστούν από τη φύση. Έτσι με την ανακύκλωση συσκευασιών προστατεύουμε το περιβάλλον, μειώνουμε τον όγκο των απορριμμάτων τα οποία καταλήγουν στις χωματερές και τέλος από τα ανακυκλώσιμα υλικά, δημιουργούνται νέα προϊόντα.

Συγγραφική ομάδα: Ηλίας, Θανάσης, Δημήτρης.

Ζώα υπό εξαφάνιση.

Τα τελευταία χρόνια πολλά είδη της ελληνικής πανίδας έχουν εξαφανιστεί ή κινδυνεύουν να εξαφανιστούν γιατί ο άνθρωπος με τις δραστηριότητές του καταστρέφει τους βιότοπους. Κάθε φορά που ανοίγεται ένας δρόμος, που χτίζεται ένα ξενοδοχείο στο βουνό ή στην παραλία, που καίγεται ένα δάσος, που ρυπαίνεται το φυσικό περιβάλλον, κάποια ζώα χάνουν το «σπίτι» και την τροφή τους. Επίσης κάθε φορά που γίνεται παράνομο κυνήγι και ψάρεμα πολλών ειδών ζώων εξαφανίζονται ή απειλούνται.

Η προστασία των ζώων, των ειδών της χλωρίδας και πανίδας γενικότερα, μας αφορά όλους μας. Γιατί η εξαφάνιση ενός είδους ζώου δημιουργεί πρόβλημα στο οικοσύστημα και επηρεάζει τη ζωή και άλλων οργανισμών που ζουν σε αυτό. Είναι καθήκον κάθε κράτους να παίρνει διάφορα μέτρα για την προστασία του. Για παράδειγμα, να προστατεύεται το οικοσύστημα όπου ζει, να απαγορεύεται το κυνήγι του και να ενημερώνονται οι κάτοικοι της περιοχής.

Μεγαλύτερη απειλή δέχεται η Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*) Η μεσογειακή φώκια είναι ένα από τα έξι περισσότερο απειλούμενα με εξαφάνιση θηλαστικά στον κόσμο. Πάλια οι άνθρωποι κυνηγούσαν τη φώκια για το δέρμα της, με το οποίο έφτιαχναν παπούτσια και ζώνες, και για το λίπος της, από το οποίο έφτιαχναν σαπούνι. Σήμερα κυριότερα αίτια είναι η καταστροφή των βιότοπων του ζώου κυρίως λόγω της τουριστικής ανάπτυξης καθώς και η ρύπανση από βιομηχανικά απόβλητα και προϊόντα πετρελαίου.

Σήμερα προστατεύεται στο θαλάσσιο πάρκο της Αλοννήσου.

Ήξερες ότι: το σκούρο χρώμα της, που θυμίζει ράσο, και ο παχύς λαιμός της, που μοιάζει με κουκούλα μοναχού, έδωσαν στη μεσογειακή φώκια το λατινικό της όνομα που σημαίνει "φώκια μοναχός".

Συγγραφική ομάδα: Χρύσα, Πέγκυ, Ματέο, Γιάννης

Ας μην σπαταλάμε το νερό...

Το νερό είναι πολύ σημαντικό για όλους τους ανθρώπους και παρ' όλα αυτά η σπατάλη του γίνεται κάθε μέρα. Οι άνθρωποι δε χρειάζονται νερό μόνο για να πίνουν αλλά και για διάφορες άλλες δραστηριότητες, όπως το πλύσιμο, το μαγείρεμα και το πότισμα.

Ο πληθυσμός της γης και οι ανθρώπινες δραστηριότητες αυξάνονται συνεχώς και όλο και περισσότερο περισσότερο γλυκό νερό χρησιμοποιείται. Σύμφωνα με τους επιστήμονες το γλυκό νερό μειώνεται. Έτσι, κάθε σταγόνα νερού μάς είναι πολύτιμη και γι' αυτό θα πρέπει να χρησιμοποιούμε μόνο όσο νερό μάς χρειάζεται και να μην το σπαταλάμε.

Πως μπορούμε να κάνουμε οικονομία στο νερό;

- Δεν γεμίζουμε καθημερινά την μπανιέρα μας με νερό. Προτιμάμε ένα γρήγορο ντούζ και δεν αφήνουμε ανοιχτή την βρύση την ώρα που πλενόμαστε με το αφρόλουτρό μας.
- Όταν βουρτσίζουμε τα δόντια μας, θυμόμαστε πάντα να κλείνουμε την βρύση και να μην αφήνουμε το νερό να ρέει άφθονο.
- Πλένουμε τα φρούτα και τα λαχανικά σε λεκάνη, χρησιμοποιώντας αργότερα το ίδιο νερό και για το πότισμα των λουλουδιών.
- Χρησιμοποιούμε σφουγγάρι και κουβά για το πλύσιμο του αυτοκινήτου και όχι λάστιχο, που απαγορεύεται από το Νόμο.

Πρέπει να προσπαθήσουμε να κάνουμε κι εμείς οικονομία, ώστε το νερό να υπάρχει και για τις επόμενες γενιές. Πρέπει να σταματήσουμε να σπαταλάμε το νερό γιατί όπου υπάρχει ζωή, υπάρχει νερό και όπου υπάρχει νερό, μπορεί να υπάρξει ζωή.

Συγγραφική ομάδα: Δημήτρης, Απόστολος, Δημήτρης, Χρίστος

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

- Clandfield, D. & Sivell J. (1990). *Cooperative Learning and Social Change*. Toronto: Our Schools/Our Selves, OISE Publishing.
- Foteinos, I. (2012). *Η παιδαγωγική του Σελεστέν Φρενέ και η διάδοσή της στην Ελλάδα*.
- Freinet, C. (1933). *Όχι πια Αναγνωστικά! Το Τυπογραφείο στο Δημ. Σχολείο, μτφρ. Τζ. Τσαγκια-Δημοδ/λου*. Αθήνα: Α. Μ. ΚΟΝΤΟΜΑΡΗ.
- Freinetschool Klimop*. (χ.χ.). Ανάκτηση Δεκέμβριος 2019, από <https://klimop.jimdo.com/>
- Legrand, L. (2000). Célestin Freinet (1896-1966). *Prospects: the quarterly review of comparative education*, XXIII, σσ. 403–18.
- Teresa Rabazas Romero & Sara Ramos Zamora & Carlos Sanz Simón. (2019, Jan). Freinet pedagogy in the university: an innovative project in the History of Education. *Paedagogica Historica*. Ανάκτηση από <https://doi.org/10.1080/00309230.2018.1556308>

Ελληνόγλωσση

- Αλεξόπουλος, Δ. & Κόκκοτας, Π. & Μαλαμίτσα, Αι. & Μαντάς, Γ. & Παλαμαρά, Μ. & Παναγιωτάκη, Π. & Πήλιουρας, Π. (χ.χ.). *Μελέτη Περιβάλλοντος Δ' Δημοτικού Βιβλίο Δασκάλου*. Αθήνα: Ινστιτούτο τεχνολογίας υπολογιστών και εκδόσεων "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ".
- Αναγνωστοπούλου, Μ. (2001). *Η ομαδική διδασκαλία στην εκπαίδευση. Μια θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη: Αδελφών Κυριακίδη.
- Αποστολοπούλου, Β. (2017). *Η Παιδαγωγική του Célestin Freinet στην Ελλάδα μέσα από τα*. Θεσσαλονίκη.
- Ασυλογιστάκη, Ι. (2020, Φεβρουάριος). *Αθηνοδρόμιο*. Ανάκτηση Ιούνιος 2020, από Πώς φτιάχνουμε σωστά μια σχολική εφημερίδα: <http://www.athinodromio.gr>
- Βογιάννη, Χ. (2015). Έκδοση σχολικής εφημερίδας. Ανάκτηση Ιούλιος 2020, από <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:5pOfWmKtjRwJ:https://cultureprograms.files.wordpress.com/2010/12/ceb4ceb7cebc-cf83cf87-ceb9cf80cf80ceb5ceafcebf85cf82-ceadcebaseb4cebf83ceb7-cf83cf87cebfcebbceb9cebaseaef82-ceb5cf86ceb7cebcceb5.pdf>
- ΔΕΠΠΣ - ΑΠΣ *Μελέτης Περιβάλλοντος*. (2003). Ανάκτηση Μάϊος 2020, από Παιδαγωγικό Ινστιτούτο: <http://www.pi-schools.gr/programs/depps/>

- Καλδή, Σ. & Κόνσολας, Μ. (2016). *Διδακτική μέθοδος project και διαθεματικότητα. Θεωρία, έρευνα και πράξη*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Καλδή, Σ. (χ.χ.). *Η σύνθετη διδασκαλία και η αξιοποίηση των ΤΠΕ στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση*.
- Λάχλου, Σ. & Μπαλτάς, Χ. & Καρακατσάνη, Δ. (2017). *Célestin Freinet. Θεσμική και κριτική παιδαγωγική. Για ένα ελεύθερο και συνεργατικό σχολείο*. Αθήνα: Οι εκδόσεις των συναδέλφων.
- Λάχλου, Σ. (2015, Μάιος). *Παιδαγωγικές αρχές και τεχνικές Freinet*. Ανάκτηση Ιούλιος 2020, από Παιδαγωγική ομάδα "το Σκασιαρχείο": <https://skasiarxeio.wordpress.com>
- Λάχλου, Σ. (χ.χ.). *Σχολική εφημερίδα. Ένα σχέδιο εργασίας*. Ανάκτηση Οκτώβριος 2019, από Παιδαγωγική ομάδα "Το σκασιαρχείο": <https://skasiarxeio.wordpress.com>
- Μακράκης, Β. (2000). *Υπερμέσα στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Μεταίχιμο.
- Ντράϊκωρς, Ρ. & Κάσελ, Π. . (1979). *Πέτα μακριά το ραβδί σου: Πειθαρχία χωρίς δάκρυα, μτφρ. Λεία Μητά*. Αθήνα: Θυμάρι.
- Παιδαγωγική ομάδα "Το σκασιαρχείο"*. (χ.χ.). Ανάκτηση Μάρτος 2020, από <https://skasiarxeio.wordpress.com/>
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο: ΔΕΠΠΣ*. (2003). Ανάκτηση Μάρτιος 2020, από http://www.pi-schools.gr/download/programs/depps/2deppsaps_GlossasDimotikou.zip
- Πατσιούδη, Α. (2019, Νοέμβριος). *Αθηνοδρόμιο*. Ανάκτηση Ιούνιος 2020, από Schoolpress: Σχολικά ηλεκτρονικά περιοδικά και εφημερίδες: <http://www.athinodromio.gr/schoolpress>
- Φρενέ, Σ. (1977). *Το σχολείο του Λαού, μτφρ. Κατερίνα Δεναζά-Βενιεράτου*. Αθήνα: Οδυσσέας.